

WORLD LEADERSHIP ALLIANCE
CLUB DE MADRID

ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းခြင်းများ ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်များထံမှသင်ယူခြင်း

Democratic
Transitions:
Learning from World Leaders

Edited by
Sergio Bitar &
Abraham F. Lowenthal

ဒီမိုကရေစီနှင့်ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း (International IDEA) ၏ မူပိုင်ဖြစ်သည်။

ဤစာအုပ်တွင်ဖော်ပြထားသည့် သဘောထားအမြင်များသည် International IDEA, ဥရောပသမဂ္ဂ (European Union) နှင့် Club de Madrid တို့၏ သဘောထားအမြင်များကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြခြင်းမရှိပါ။

မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသည့်စာအုပ်အတွက် နိဒါန်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များမှလွဲ၍ ကျန်အရေးအသားများကို International IDEA မှ ထုတ်ဝေသည့် Democratic Transitions: Conversations with World Leaders (Johns Hopkins University Press, 2015, ISBN 978-1-4214-1760-8) စာအုပ်မှ အခန်းအချို့ကို ကောက်နုတ်ပြီးတိုက်ရိုက်မြန်မာပြန်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ International IDEA က ဘာသာပြန် စာမူအရေးအသား မှန်၏။ မမှန်၏ဆိုသည်ကို စစ်ဆေးခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ မရှင်းလင်းပါက မူရင်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာစာအုပ်မူကိုသာ အတည်ယူအပ်သည်။ ဤဘာသာပြန်စာမူများတွင် စပိန် အခန်းအတွက် မြင့်သူကဘာသာပြန်ပြီး ကျန်အခန်းများကို ထူးလွင်မျိုးက ဘာသာပြန်ပါသည်။ မြန်မာပြန်စာမူကို စာပြင်နှင့်တည်းဖြတ်သူမှာ လှိုင်မြတ်ဖြစ်သည်။

International IDEA

Strömsborg, SE-103 34
Stockholm, Sweden
Tel: +46 8 698 37 00
Email: info@idea.int
Website: www.idea.int

International IDEA Myanmar

68B Sayar San Road
11201, Bahan Township
Yangon, Myanmar
Fax: +95-1-556692
Email: info-myanmar@idea.int

Club de Madrid

Palacio del Marqués de Cañete
Calle Mayor, 69, Planta 1
28013 Madrid, Spain
Tel: +34 911 548 230
Email: clubmadrid@clubmadrid.org

စာအုပ်အတွင်းပြင်ဆင်မှုနှင့် အခုံးဒီဇိုင်း- မြင့်စိုးဦး

ISBN: 978-91-7671-033-3

မာတိကာ

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေမှုအတွက် အမှာစာ	i
(ဗိုဟာမက် မွန်ဆက်ဖ် မာဇူကီ၊ တူနီးရှားသမ္မတနိုင်ငံသမ္မတဟောင်း)	
မြန်မာဘာသာဖြင့်ထုတ်ဝေခြင်းအတွက် အမှာစာ	v
ဟော့ဟဲ ဘာလာဒါရက်စ်၊ International IDEA Myanmar ၏ မစ်ရှင်ခေါင်းဆောင် ရိုလန်ကိုဘီးယား၊ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဥရောပသမဂ္ဂ သံအမတ်ကြီး ကလီမင့် ဝက်စ်တန်ဒရောပ်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၊ Club de Madrid	
အင်္ဂလိပ်ဘာသာတည်းဖြတ်ထုတ်ဝေမှုအတွက် နိဒါန်းစကား	vii
အိပ်လာတေမေး၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး International IDEA	
စာရေးသူ Sergio Bitar နှင့် Abraham F. Lowenthal တို့၏ အမှာစာ	xi

အခန်း-၁။ ၊ ချီလီနိုင်ငံ

ချီလီနိုင်ငံ၏ အောင်မြင်သောအသွင်ကူးပြောင်းမှု	၂
နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက် အပြင်းအထန်ကွဲလွဲမှုသည် တည်ငြိမ်သည့် ဒီမိုကရေစီသို့ ရေးသူ - Genaro Arriagada	
ချီလီသမ္မတ (၁၉၉၀-၉၄) ပါထရီဆီယို အဲလွင်၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၁၇
သမ္မတ ပါထရီဆီယို အဲလွင်နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၁၉
ချီလီသမ္မတ ရီကာဒိုလာဂိုဗ် (၂၀၀၀-၂၀၀၆) ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၃၇
သမ္မတ ရီကာဒိုလာဂိုဗ်နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၃၉
ချီလီ အချိန်ပြမျဉ်း	၇၄
ချီလီအသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ ဆက်လက်ဖတ်ရှုရန်စာအုပ်စာတမ်းများအညွှန်း	၈၀

အခန်း-၂။ ၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ

အင်ဒိုနီးရှား၏ ဒီမိုကရေစီခရီး- ပြဿနာများ၊ အလားအလာများနှင့်	၈၄
ကျန်ရှိဆဲစိန်ခေါ်မှုများ	
ရေးသူ- Bahtiar Effendy, State Islamic University Jakarta and Mutiara Pertiwi, State Islamic University Jakarta	
အင်ဒိုနီးရှားသမ္မတ (၁၉၉၈-၁၉၉၉) ဘီဂျေ၊ ဟာဘီဘီ၏ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၁၀၂
ဘီဂျေ၊ဟာဘီဘီနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း	၁၀၄

အင်ဒိုနီးရှား အချိန်ပြမျဉ်း	၁၃၁
အင်ဒိုနီးရှားအသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ ဆက်လက်ဖတ်ရှုရန်စာအုပ်များအညွှန်း.....	၁၃၇

အခန်း-၃။ ။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ

ဖိလစ်ပိုင်၏ 'ပြည်သူ့အာဏာလှုပ်ရှားမှု'၊ 'ဒုက္ခရောဂျိန်းနေသောအသွင်ကူးပြောင်းမှု'၊ ၁၄၂	
‘ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေး’။	
ရေးသူ- Mark R. Thompson, City University of Hong Kong	
ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတ (၁၉၉၂-၁၉၉၈) ဖီဒယ်လ် ဗွီ၊ ရာမိုစ်၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၁၅၈
သမ္မတဖီဒယ်လ်ရာမိုနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၁၆၀
ဖိလစ်ပိုင် အချိန်ပြမျဉ်း	၁၈၇
ဖိလစ်ပိုင်အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ ဆက်လက်ဖတ်ရှုရန်စာအုပ်များအညွှန်း.....	၁၉၃

အခန်း-၄။ ။ ပိုလန်နိုင်ငံ

ပိုလန်၏အံ့မခန်းအတွေ့အကြုံ-ဆန္ဒပြပွဲများ၊ ဖိနှိပ်မှုများ၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ၊	၁၉၈
ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် မြွေလိမ်မြွေကောက်နိုင်ငံရေး	
ပိုလန်သမ္မတ (၁၉၉၅-၂၀၀၅) အာလက်ဆန်းဒီး ခွာညွှပ်စကီ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၂၁၄
သမ္မတ ခွာညွှပ်စကီနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၂၁၆
ပိုလန်ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၈၉-၁၉၉၁) တာဒေ့ရ် မာဇီဗယွဲ့စကီ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၂၅၃
ဝန်ကြီးချုပ် တာဒေ့ရ် မာဇီဗယွဲ့စကီနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၂၅၅
ပိုလန် အချိန်ပြမျဉ်း	၂၇၃
ပိုလန်အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ ဆက်လက်ဖတ်ရှုရန်စာအုပ်များအညွှန်း.....	၂၇၉

အခန်း-၅။ ။ စပိန်နိုင်ငံ

စပိန်နိုင်ငံ၊စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဖြင့် အသွင်ကူးပြောင်းမှု	၂၈၄
ရေးသူ-ချားလ်စ် ပါဝဲလ်၊ Elcano Royal Institute	
စပိန်ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၈၂-၁၉၉၆) ဖိလစ်ဂွန်ဇာလက်စ်၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၂၉၇
စပိန်ဝန်ကြီးချုပ် ဖိလစ်ဂွန်ဇာလက်စ်နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း	၂၉၉
စပိန် အချိန်ပြမျဉ်း	၃၃၂
စပိန်နိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ ဆက်လက်ဖတ်ရှုရန်စာအုပ်များအညွှန်း	၃၃၆

အခန်း-၆။ ■ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ၃၄၀
အမျိုးသမီးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ
ရေးသူ- Georgina Waylen (နိုင်ငံရေးဘာသာရပ် အမျိုးသမီးပါမောက္ခ၊
University of Manchester)

အခန်း-၇။ ■ အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးသို့ - အနာဂတ်ကိုပုံဖော်ရန်... ၃၉၆
နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များထံမှ သင်ယူလေ့လာခြင်း။
ရေးသူ- Abraham F. Lowenthal နှင့် Sergio Bitar

International IDEA၊ Club de Madrid နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ (European Union) ၄၄၆
တို့အကြောင်း
စာတည်းများနှင့် ဝိုင်းတော်သားများအကြောင်း..... ၄၅၀

အာဏာရှင်စနစ်မှ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများနှင့် ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေး ၄၅၄
တည်ဆောက်ခြင်းဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ သဘောတရားနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာဖွယ်ရာ
လက်ရွေးစင် (အင်္ဂလိပ်ဘာသာ) စာစုစာရင်း

အခန်း (၄)

ပိုလန်နိုင်းငံ

ပိုလန်၏အံ့မခန်းအတွေ့အကြုံ- ဆန္ဒပြပွဲများ၊ဖိနှိပ်မှုများ၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ၊ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် မြေလိမ်မြေကောက်နိုင်ငံရေး

Jane L. Curry ရေးသည်။

ကွန်မြူနစ်အာဏာရှင်စနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေး ဒီမိုကရေစီသို့သွားသည့် ပိုလန်နိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် ကြာညောင်းကာ ရှုပ်ထွေးပွေလီခဲ့ပြီး တစ်ဆင့်ချင်းသွားခဲ့ရသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မတိုင်မီကစတင်ခဲ့သည့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် အပြီးသတ်အခြေခံဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းချိန်အထိ ဆယ်နှစ်နီးပါးဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်သည်။ အုပ်စုတစ်ခုမှ နောက်အုပ်စုတစ်ခုသို့ အာဏာအရွေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်းထက်ပိုသည့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးစနစ်နွဲ့တွင်းမှ စီးပွားရေးစနစ်ကိုဆွဲတင်ခြင်း၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် အချက်အခြာ အင်စတီကျူးရှင်းအဖြစ် အခြေခံဥပဒေတွင်ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းကိုဖြုတ်ပစ်လိုက်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများနှင့် လွတ်လပ်ပြီးတရားဝင်သော အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကို ထူထောင်ခြင်း၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ဩဇာခံဘဝမှသည် ဥရောပတိုက်၏အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်သို့ပြောင်းသွားခြင်းတို့သည် ပိုလန်၏အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲအပြီး အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်တိုးတက်လာသလို ပိုလန်နိုင်ငံ၏ ပတ်ပတ်လည်မှ ကမ္ဘာ့လောကကြီးသည်လည်း ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ ဗဟိုနှင့်အရှေ့ဥရောပကို ဆိုဗီယက်၏ ထိန်းချုပ်မှုအဆုံးသတ်သွားသည်။ ပိုလန်နိုင်ငံ၏ပတ်ပတ်လည်မှနိုင်ငံများသည် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံသစ်ခုနှစ်ခု အဖြစ်ကွဲထွက်သွားသည်။ ဘာလင်တံတိုင်းပြိုကျသည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဝင်နိုင်ငံများ သီးခြားစီရပ်တည်သွားပြီး ဝါဆောစစ်စာချုပ်ကို ဖျက်သိမ်းလိုက်ကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံများ၏ အကူအညီဖြင့် ပိုလန်သည်အသွင်ပြောင်းခဲ့ပြီး ဥရောပသမဂ္ဂ(အီးယူ)နှင့် မြောက်အတ္တလန္တိတ် စစ်စာချုပ်အဖွဲ့(နေတိုးအဖွဲ့)ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာသည်။

၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ကွန်မြူနစ်အစိုးရပြုကျသွားချိန်မှ ၁၉၉၇ခုနှစ်၌ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို အပြီးသတ်ပြဋ္ဌာန်းချိန်အထိ ပိုလန်တွင် ပြည်လုံးကျွတ်ရွေးကောက်ပွဲ လေးကြိမ်၊ သမ္မတသစ်သုံးဦး^၁ တက်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ်ကာလများတွင် မျှော်လင့်မထားသည့် အဖြစ်အပျက်များစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့များစွာပြိုကွဲခဲ့သည်။ စီးပွားရေးနှင့်အုပ်ချုပ်ရေး လျင်လျင်မြန်မြန် ပြောင်းလဲသွားသဖြင့် နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်ရပ်တည်ချက်တစ်ခုမှ အခြားတစ်ခုသို့ပြောင်းသွားသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်ရောက်မှသာ နိုင်ငံရေးပါတီကြီးနှစ်ခုကကြီးစိုးသည့်စနစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

၁ ဂျိုက်ချက်ခ် ယာရှူဇိဇ်ကီ (၁၉၈၉-၉၀)၊ လက်ခ်ဗွယ်ဆာ (၁၉၉၀-၉၅)၊ အာလက်ဆန်းဒေး ခွာညွဉ်စကီ (၁၉၉၅-၂၀၀၅)

သမိုင်းကြောင်းနောက်ခံ

ပိုလန်နိုင်ငံ၏အတိတ်သမိုင်းက ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးဆီသို့သွားခြင်းကို လွယ်ကူချောမွေ့စေသလို ရှုပ်ထွေးပွေလီမှုလည်းဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ပိုလန်နိုင်ငံ၏ကွန်မြူနစ်စနစ်သည် အခြားကွန်မြူနစ်နိုင်ငံများလောက် မပြင်းထန်ဘဲ ဖိနှိပ်မှုလည်းသိပ်မရှိပေ။ အကျိုးဆက်မှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်မှစပြီး လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ပုဂ္ဂလိကစိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ လွှမ်းမိုးလာခြင်း၊ လုပ်ငန်းငယ်များနှင့်တစ်နိုင်ငံတစ်ပိုင်အရောင်းအဝယ်တို့ကို ခွင့်ပြုလာခြင်း၊ အနောက်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူနေမှုစနစ်တို့ကို ပိုလန်လူမျိုးများက တစတစလိုက်စားလာခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဆန္ဒပြပွဲများဖြစ်လိုက်၊ နှိမ်နှင်းမှုမအောင်မြင်လိုက်ဖြင့် နောက်ဆုံးအကန့်အသတ်ဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဤအခြေအနေများကြောင့် ကွန်မြူနစ်အစိုးရသည် လူထုဖိအားကိုအညံ့ခံတော့မည်ဟူသော ယုံကြည်စိတ်ဝင်လာစေခဲ့သည်။ လွှတ်တော်တစ်ရပ်တည်းရှိသည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဖြစ်သည့် Sejm သို့ ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုယ်စားလှယ်များသာမက အခြားပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များကိုလည်း ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်သည်။ အခြားပါတီများမှကိုယ်စားလှယ်များထဲတွင် တစ်နိုင်ငံတစ်ပိုင်လုပ်ငန်းများအတွက် လယ်သမားပါတီနှင့် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီတို့အပြင် “ကက်သိုလစ်” အုပ်စုငယ်နှစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါသည်။ ထိုအုပ်စုငယ်နှစ်ခုမှာ ကက်သိုလစ်ပညာတတ်အဖွဲ့အစည်း Znak နှင့် ကွန်မြူနစ်ဘက်ပိုမိုခင်းမာသည့် Pax တို့ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်များသည် မိမိတို့နှစ်သက်ရာကိုယ်စားလှယ်ကိုရွေးချယ်နိုင်သော်လည်း ဤအချက်က ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို တကယ်တမ်း သက်ရောက်မှုမရှိပေ။ အတိုက်အခံအုပ်စုများလည်းပေါ်ပေါက်လာသည့်တိုင် အများစုသည် တရားမဝင်ရပ်တည်ရသည်။ မိမိတို့၏အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်နေသည့်ကြားမှ ပညာသည်အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်၏ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်သာရှိသည်။ အကျိုးဆက်မှာ အတိုက်အခံအုပ်စုများနှင့် အစိုးရကြား ဧကန်စွာညှိနှိုင်းမှုများတွင် အတူတကွလုပ်ကိုင်နိုင်သည့် အများသိပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူများနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများရှိလာခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသားရေးအစဉ်အလာရှိသည့် ပိုလန်နိုင်ငံမှ ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ကို (ကွန်မြူနစ်အစိုးရလက်ထက်တွင်) လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုထားသည်။ ကျောင်းတော်သည် လွှတ်တော်အတွင်း ယင်း၏လူဝတ်ကြောင်အဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များရှိပြီး အမျိုးမျိုးသော အဖွဲ့

များကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။ တိုင်းပြည်အစိုးရက ကျောင်းတော်၏အခွင့်ထူးအချို့ကို ဖယ်ရှားရန်ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း ကျောင်းတော်၏အာဏာစက်သည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များ အလယ်ပိုင်း၌ ကြီးထွားလာသည်။ ပိုလန်လူမျိုး ဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းတော်ကြီး ကာရီးလ် ဗာရှိုက်ဗာအား ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးအဖြစ် ၁၉၇၈ တွင်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရပြီး ပိုလန်သို့ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင်လာရောက်သည့်အခါ ကျောင်းတော်၏အာဏာစက်နှင့် (တိုင်းပြည်အစိုးရကိုမမှီခိုပဲ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု ပိုလန်လူမျိုးများက ယုံကြည်လာခြင်း) သည် ပိုမိုတိုးပွားသွားသည်။ (ဆိုဗီယက်အုပ်စုတွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီလက်အောက်ခံမဟုတ်သည့် ပထမဆုံးလွတ်လပ်သော အလုပ်သမားသမဂ္ဂဖြစ်သည့်) Solidarity ၏ခေါင်းဆောင် လက်ခံဖွယ်ဆာက Gdansk Accords (သြဂုတ်လသဘောတူညီချက်) ကို လူသိရှင်ကြား လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းလိုက်ခြင်းကြောင့် Solidarity ဆန္ဒပြပွဲများပြီးဆုံးသွားသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တုန်းက ပထမဆုံးပိုလန်ခရီးစဉ်တွင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ထံမှရလိုက်သော ခဲတံဖြင့် လက်ခံဖွယ်ဆာက လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၅၆၊ ၁၉၇၀၊ ၁၉၇၆ ခုနှစ်များတွင် ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်လာခြင်းအတွက် အလုပ်သမားများ၏ အလုံးအရင်း ဆန္ဒပြမှုများကိုနှိမ်နင်းခံခဲ့ရသော်လည်း ဆန္ဒပြမှုတိုင်းတွင် ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်မှုများကို အဆုံးသတ်စေရန်နှင့် အလုပ်သမားတို့၏အကျိုးခံစားခွင့်များကိုတိုးပေးခြင်းကဲ့သို့ တောင်းဆိုမှုများကို အစိုးရကလိုက်လျောခဲ့သည်။ ဆန္ဒပြပွဲများကြောင့် ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ပထမအတွင်းရေးမှူးကို ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင်တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် တစ်ကြိမ် လူစားလဲခဲ့သည်။

အထက်ပါဆန္ဒပြပွဲတစ်ခုစီပြီးနောက် ပညာတတ်အဖွဲ့အစည်းများ ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားလာသည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် ဝါဆောမြို့တော်အခြေစိုက် ပညာတတ်များက ဆန္ဒပြပြီးထောင်ထဲရောက်သွားသည့် အလုပ်သမားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကိုကူညီစောင့်ရှောက်ရန် အလုပ်သမားများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကော်မတီကိုဖွဲ့စည်းသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် ဥပဒေနှင့် သိသိသာသာဗြိစ္ဆန်းသည့် ဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပခြင်း၊ တရားမဝင်စာအုပ်စာတမ်းများထောင်ချီထုတ်ဝေခြင်း၊ (လူငယ်များကို အစဉ်အလာပညာရေးသင်ကြားပေးသည့် မြေအောက်အင်စတီကျူးရှင်းဖြစ်သည့်) Flying University ကိုတည်ထောင်ခြင်းအထိ ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ဆောင်ချက်များသည် အစိုးရ၏ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုနှင့် ကြီးကိုင်မှုတို့ကြောင့်ဖြစ်လာသည့်ဟာကွက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့လေသည်။

ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအုပ်စုဖွဲ့ဖြိုးလာခြင်းသည် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများချမှတ်ပြီး နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ပွင့်လင်းလာအောင်လုပ်ရန် အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များကုန်ဆုံးချိန်တွင် တိုင်းပြည်က ထိထိရောက်ရောက်အသုံးချနိုင်မှုနှင့် ပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်စွမ်းထက်ပိုမိုသည့် ကုန်စည်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းသုံး စက်ကိရိယာများကို တင်သွင်းရန် အနောက်နိုင်ငံများထံမှ ပိုလန်ကချေးငွေများပိုမိုပြီးရယူလာခဲ့သည်။ မြီရှင်အနောက်

နိုင်ငံများက ကုန်ဈေးနှုန်းများတိုးမြှင့်ရန် တိုက်တွန်းလာခြင်းကြောင့် ဘောလံတစ်ပင်လယ်ကွေ့ တစ်လျှောက်ရှိမြို့များမှ သဘောကျသည့်အားဖြင့် အလုပ်သမားများကသိမ်းပိုက်မှုနှင့် လွတ်လပ်သော အလုပ်သမားသမဂ္ဂ (Solidarity) ကိုဖွဲ့စည်းရန်၊ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်၊ မီဒီယာပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်အဆီးအတားမရှိမှုများ လာစေရန်တောင်းဆိုမှုတို့ ဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့တော့သည်။ Gdansk Agreement သဘောတူညီချက်ဖြင့် သဘောကျသည့်အလုပ်သမားများ၏တောင်းဆိုချက်များကို အစိုးရကလိုက်လျော့ခွဲရပြီးနောက် Solidarity ကပြုလုပ်သော နိုင်ငံအနှံ့ဆန္ဒပြပွဲများသည် လယ်သမားများ၊ ကျောင်းသားများ၊ ပညာတတ်များအပါအဝင် တိုင်းပြည်တစ်ဝန်းရှိ အခြားအစုအဖွဲ့များကိုပါ အစိုးရ၏လိုက်လျော့မှုများရရှိသွားစေခဲ့သည်။

အစိုးရက အခြေခံစားနပ်ရိက္ခာနှင့် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများကို မပံ့ပိုးနိုင်တော့သဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးလွတ် လပ်ခွင့်များအတွက်လည်းကောင်း၊ အခြေခံလူသုံးကုန်များပံ့ပိုးရန်၊ လုံလောက်သော လစာများပေးရန်အလို့ငှာ စီးပွားရေးစနစ်ကို ခေတ်မီအောင်လုပ်ရန်လည်းကောင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတောင်းဆိုမှုများသည် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ပိုများလာသည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏အစိုးရများကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးအခြေအနေဆိုးလာခြင်းနှင့် (မနိုင်မနင်းဖြစ်လာသည့် အနောက်နိုင်ငံများမှချေးငွေများကို တလုံးတခဲမပေးဆပ်နိုင်ခြင်းကိုရှောင်လွှဲရန်) နှင့် ရင်ဆိုင်လာရချိန်တွင်၊ Solidarity ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတောင်းဆိုမှုများကို အသံတိတ်သွားစေရန်လည်းကောင်း ၁၉၈၁ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာ ၁၃ ရက်တွင် အစိုးရက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာလိုက်သည်။ Solidarity ခေါင်းဆောင်များ၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် (၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက စီးပွားရေးပျက်ကပ်များအတွက် တာဝန်ရှိသည့် အစိုးရခေါင်းဆောင်များ၊ ပါတီထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များကိုပါ) ထိန်းသိမ်းလိုက်သည်။ ရဲနှင့်စစ်သားများက ပိုလန်နိုင်ငံတစ်ဝန်း အစိုးရရုံးများ၊ လမ်းများပေါ်တွင် တပ်စွဲထားကြသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့်ပြည်တွင်းအဆက်အသွယ်များကို လုံးဝဖြတ်တောက်ပစ်လိုက်သည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာခြင်းကို အမေရိကန်သမ္မတ ရီဂင်အစိုးရကရှုံ့ချခဲ့ပြီးအမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ပိုလန်နိုင်ငံပိုင်လေယာဉ်များမဆင်းသက်ရန် ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများချမှတ်ခဲ့သည်။ ပိုလန်နိုင်ငံ၏ ချေးငွေများကို ထိန်းချုပ်လိုက်ပြီး ကုန်သွယ်ရေးပိတ်ပင်လိုက်သည်။ ထိုအချိန်အထိ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများကပိုလန်နိုင်ငံကိုအတော်ကြာသည်အထိအရေးယူပိတ်ဆို့ခြင်းမပြုသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများကို အချိန်မဆိုင်းပဲ ပြစ်တင်ရှုံ့ချခဲ့ကြသည်။

နောင်ခုနှစ်နှစ်ကြာကာလအတွင်း စစ်အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ၏ ကွပ်ညှပ်မှုများကို လျော့ချလာခဲ့သည်။ ဆက်သွယ်ရေးစနစ်များကို ပြန်အသုံးပြုခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ထိန်းသိမ်းထားသူများကို ပြန်လွှတ်သည်။ နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် မီဒီယာတို့မှာ တဖြည်းဖြည်းပွင့်လင်းမှုရလာသည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတိုးမြှင့်ရန် စီးပွားရေးစနစ်ကို လွတ်လပ်သောဈေးကွက်မူဝါဒများဖြင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို အစိုးရကစမ်းသပ်လုပ်ကိုင်လာခဲ့သည်။ သို့သော် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အမည်းစက်ကို လုံးဝဖျောက်ဖျက်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိချေ။

နောက်ဆုံးအဆင့်

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များကုန်ဆုံးချိန်တွင် ပိုလန်၏စီးပွားရေးအခြေအနေ တိုးတက်လာသည်။ အခြေခံလူသုံးကုန်အများစုကို လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်နှစ်တုန်းကလို ဝေပုံကျစနစ်ဖြင့်ပေးအပ်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ အနောက်နိုင်ငံများ၏ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ အဆုံးသတ်သွားသော်လည်း စက်ရုံအလုပ်ရုံများကို ကိုယ့်ဘာသာစီမံခန့်ခွဲခွင့်ပေးခဲ့သည်။ အလုပ်သမားများ၏ လစာများတိုးလာသည်။ သို့သော် ပိုလန်လူမျိုးအများစုမှာ ၎င်းတို့၏ဘဝအခြေအနေများ ဆိုးသထက်ဆိုးလာသည်ဟုယူဆကြသည်။ အနာဂတ်ကိုမျှော်လင့်ချက်ထားသည့် ပြည်သူ့ရာခိုင်နှုန်းသည် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ၄၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိရာမှ ၁၉၈၈ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းသွားသည်။^၁ အစိုးရဖြည့်ဆည်းရမည့်အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများကိုပြည့်မီအောင်ပေးရန် ဘဏ္ဍာငွေအလုံအလောက်မရှိတော့ဘဲ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများအပြင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အနောက်ဥရောပကပါ ပိုလန်၏စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ဖိအားပေးလာကြသည်။

အကျိုးဆက်ရလဒ်မှာ ပြည်သူလူထုနှင့်ကင်းကွာလာခြင်း၊ စီးပွားရေးအကြီးအကျယ်ကျဆင်းမှု ပိုမိုဆိုးရွားလာ ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ်အစိုးရက Solidarity မှတက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ၁၀၀၀ ကျော်ကိုလွှတ်ပေးခြင်း၊ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများအဆုံးသတ်သွားခြင်း၊ စီးပွားရေးစနစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုပိုမိုတိုးပွားလာခြင်း၊ အစိုးရနှင့်အတူ တကွလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် သဘောထားပျော့ပြောင်းသော နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများကို ဖိတ်ခေါ်ခြင်းတို့က နိုင်ငံရေးလိပ်ခဲတည်းလည်းဖြစ်နေခြင်းကိုဖြေရှင်းခြင်းငှာမစွမ်းသာချေ။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်အရောက်တွင် အခြေအနေအလွန်ဆိုးလာသဖြင့် နောက်ထပ်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ရန် ထောက်ခံမှုရရေးအတွက် ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် အစိုးရတို့သည် နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံနှင့် ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်တို့နှင့် 'ဆွေးနွေးမှုအတွက် ဆွေးနွေးရန်'ကလွဲပြီး တခြားရွေးစရာမရှိတော့ချေ။ ဤဆောင်ရွက်ချက်သည် Solidarity အတွက်အရေးကြီးသည်။ အကြောင်းမှာ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံကျဉ်းများအားလုံးကို ပြန်လွှတ်ခဲ့သော်လည်း အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုသည် တရားမဝင်သေးဘဲ ဆန္ဒပြပွဲများနှင့် သပိတ်မှောက်မှုများလောက်သာ လုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ

ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ကို ဦးဆောင်သူများက ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် လက်ခံဗွယ်ဆာနှင့်လည်းကောင်း၊ စစ်ဦးစီးချုပ်ဟောင်းနှင့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုကြေညာခဲ့သည့် ဗျိုက်ချက်ခ်ယာရှူဇိတ်ကီနှင့်လည်းကောင်း၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ပထမအတွင်းရေးမှူးနှင့်လည်းကောင်း ကြားဝင်ဆောင်ရွက်သူအဖြစ် သီးခြားစီတွေ့ဆုံကာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများကိုစီစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအတွက် ဆွေးနွေးမှုများစတင်ခဲ့သည်။ နှစ်ဘက်စလုံးမှ အောက်ခြေအဆင့်ခေါင်းဆောင်များ ပုံမှန်

တွေ့ဆိုကြသည်။ Solidarity ကိုတရားဝင်ခွင့်ပြုမည်ဟု အစိုးရက အတိအလင်းပြောကြားခဲ့သည့်အပြင် ရုပ်မြင်သံကြားတွင်ထုတ်လွှင့်ချိန်ပေးခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်သတင်းစာထုတ်ခြင်းတို့ကိုပင် ခွင့်ပြုပေးလာသည်။ မကြာမီ နောက်ဆုံးကွန်မြူနစ်အစိုးရအဖွဲ့ဖြစ်လာတော့မည် အစိုးရအဖွဲ့၏ လူငယ်နှင့်အားကစားရေးရာဝန်ကြီးဖြစ်ပြီး ပဏာမဆွေခွေးမှုများအတွက် ခန့်အပ်ခံရသည့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသူများထဲတွင်ပါဝင်သည့် အလက်ဆန်းဒါး ခွာညွှပ်စကီက အနည်းငယ်လွတ်လပ်မှုရှိသည့်ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပပေးရန်တောင်းဆိုမည်ဟု 'လေသံပစ်'ခဲ့သည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲတွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီ သို့မဟုတ် ပါတီ၏လက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းများမှမဟုတ်သော ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ပိုလန်အောက်လွှတ်တော် Sejm တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၃၅ %ကို ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် ခွင့်ရရှိမည်ဖြစ်သည်ဟု ခွာညွှပ်စကီကလေသံပစ်ခဲ့သည်။ ကျန်ကိုယ်စားလှယ် ၆၅ % ကို တစ်နိုင်ငံလုံးမှပါတီ ဝင်ထိပ်တန်းပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများ အပါအဝင် ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ချန်လှပ်ထားမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူ လွတ်လပ်စွာရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်မည့် အထက်လွှတ်တော်နှင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်မှ သမ္မတသစ်ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန်တို့ကိုလည်း ခွာညွှပ်စကီက လေသံပစ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ကမ်းလှမ်းခြင်းသည် ပါတီ၏ရွေးကောက်ပွဲလုပ်သားများနေရာချထားပြီးဖြစ်သည့် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ အကျိုးအတွက် လိုက်လျောမှုများဟုယူဆရသော ရွေးကောက်ပွဲကို စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများအပြီးသတ်ပြီး များမကြာမီကျင်းပရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံရေးစနစ်သစ်၊အစိုးရသစ်အတွက် အခြေခံဖြစ်ပြီး ခွာညွှပ်စကီ၏ကမ်းလှမ်းမှုကို Solidarity ကလက်ခံခဲ့ပြီး၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီကလည်း ထိုအစီအစဉ်ကို ထောက်ခံအားပေးခဲ့သည်။

စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို ဖွဲ့စည်းထားသည့် စားပွဲသုံးလုံးအနက် တစ်လုံးစီတွင် Solidarity မှကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် အစိုးရအဖွဲ့မှကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးတို့က ဦးဆောင်ကြသည်။ နောက်တစ်ဆင့်တွင် ထိုဆွေးနွေးပွဲများ၌ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ၅၀၀ ခန့်ပါဝင်သည့် 'လက်ခွဲစားပွဲကလေးများ' သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ တစ်ဖွဲ့ပြီးတစ်ဖွဲ့ကပါ ဝင်ဆွေးနွေးကြသည်။ လုပ်ငန်းအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စီတွင် Solidarity မှ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးနှင့် ရှိပြီးသားနိုင်ငံရေးပါတီများကိုကိုယ်စားပြုသည့် ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးတို့က ဦးဆောင်ကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲပြီးလျှင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ စဉ်းစားသုံးသပ်ဖို့ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးအဆိုပြုချက်များကို ထိုလုပ်ငန်းအဖွဲ့များက ရေးဆွဲကြသည်။ အသစ်တက်လာမည့် အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံအတွက် သဘောတူညီချက်များကို ရေးဆွဲကြသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ရွေး ကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း လေးနှစ်တာကာလတွင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် လွှတ်တော်နှင့်သမ္မတ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် လွတ်လပ်သည့်ရွေးကောက်ပွဲများအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေးအတွက် စီမံကိန်းဆွဲကြသည်။ လွတ်လပ်စွာရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တစ်ရပ်ရှိပြီးမှသာလျှင် အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းသွားမည်ဟူသော လိုက်လျောမှုကိုလည်း Solidarity က ရရှိသွားခဲ့သည်။

နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက်များကို ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဧပြီ ၄ ရက်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။
ဇွန် ၄ ရက်တွင် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပသည်။ ပထမအကျော့ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကွန်မြူနစ်
ပါတီကရယူထားသော ကိုယ်စားလှယ်နေရာအားလုံးကို Solidarity က ဝင်အရွေးခံသော
ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံးအနိုင်ရသွားသည်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုယ်စားလှယ်လောင်းများထဲ
တွင်ပထမအကျော့၌သက်ဆိုင်ရာမဲဆန္ဒနယ်များတွင်အများစုမဲရရှိသည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း
သုံးဦးသာရှိပြီး၊ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာရွေးကောက်ခံသည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းစာရင်း
(ထိုစာရင်းသည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ထင်ရှားသော ခေါင်းဆောင် ၃၅ ဦးအတွက် ချန်ထားသည့်
ကိုယ်စားလှယ်နေရာများဖြစ်သည်) National List ထဲမှနှစ်ဦးသာ ပထမအကျော့တွင်
မဲအများစုအနိုင်ရသည်။ Solidarity သည် ‘နောက်တစ်ဆင့်ဘာဆက်လုပ်မည်’ ဟူသော
ရပ်တည်ချက်တစ်ခုဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ် ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုယ်စားလှယ် လောင်းများက
အာဏာကိုလက်လွှတ်ခံရန်မဟုတ်ဘဲ ခွဲဝေပေးရန်အသင့်ပြင်ထားကြသည်ဖြစ်ရာ Solidarity
ရော၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီဘက်ကပါ အသင့်မဖြစ်ကြပေ။ ပါတီဟောင်းများဖြစ်ကြသည့် လယ်သမား
ပါတီနှင့် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီတို့က Solidarity ဘက်သို့ ဘက်ပြောင်းသွားသည့်အခါ ကွန်မြူနစ်
ပါတီ၏ရှုံးနိမ့်မှုမှာ အခြေအနေပိုဆိုးသွားတော့သည်။ ထိုသို့ဘက်ပြောင်းလိုက်ကြခြင်းကြောင့်
Solidarity ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့သစ်အတွက် အများစုထောက်ခံမဲ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိရရှိသွားစေခဲ့
သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမား မစ်ခေးလ် ဂေါ်ဘာချက်စ်ကဲ့သို့ပင် ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီ
ခေါင်းဆောင်များက ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ရှုံးနိမ့်မှုကိုလက်ခံခဲ့ကြသည်။ သမ္မတလောင်းကိုမဲပေး
ရွေးချယ်နိုင်မည့် အနိမ့်ဆုံးထောက်ခံရမည့် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်လျော့ချပစ်ရန် ကိုယ်
စားလှယ်အချို့လွှတ်တော်သို့မတက်ခြင်းဖြင့် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်နှင့်အထက်လွှတ်တော်
တို့က ယာရှင်ကိစ္စကို သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်စေရန် Solidarity ခေါင်းဆောင်
များအချင်းချင်း ကြိတ်ပြီးသဘောတူထားခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထဲရေးကာကွယ်ရေးအပြည် ပြည်
ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးနှင့်ပို့ဆောင်ရေးတို့ကို ရှိပြီးသားကွန်မြူနစ်အစိုးရအရာရှိများက ဦးဆောင်
စေခြင်းဖြင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ လိုလားချက်များကိုကျေနပ်စေမည့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့
ရန်လည်း Solidarity ခေါင်းဆောင်များက သဘောတူခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်က ကွန်မြူနစ်ဝါဒ
သည် မကြာမီ အခြားနိုင်ငံများတွင် ကျဆုံးတော့မည်၊ ဘာလင်တံတိုင်းပြိုကျတော့မည်ဆိုသည်
ကို Solidarity ခေါင်းဆောင်များကမသိရှိခဲ့ကြပေ။

အစိုးရအဖွဲ့အပြောင်းအလဲလုပ်ခြင်း

ကက်သိုလစ်အတိုက်အခံအဖွဲ့ဝင် တာဒေဝုရှ် မာဇီဗယဲ့စကီကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်
(Solidarity ၏ အမည်ခံခေါင်းဆောင်) လက်ခံဗွယ်ဆာက အမည်တင်သွင်းပြီး သမ္မတ
ယာရှင်ကိစ္စက အတည်ပြုခဲ့သည်။ မာဇီဗယဲ့စကီသည် ကက်သိုလစ်စာတည်းနှင့် လွှတ်တော်

ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ပြီး Gdansk သဘောတူညီချက်နှင့်စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်း ရာတွင် Solidarity ၏ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ရာထူးခန့်အပ်မှုများနှင့် ဆုံး ဖြတ်ချက်များကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျလုပ်ဆောင်ခွင့်ရှိမှသာလျှင် ဝန်ကြီးချုပ်တာဝန်ထမ်းဆောင် မည်ဟုမာဇီဗယဲ့စကီကအတိအလင်းပြောထားပြီးဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ ‘မဟာညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့’ တွင် Solidarity ၏ ကိုယ်စားလှယ် ၁၂ ဦး၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ဘက်ပြောင်းလာသည့်ပါတီနှစ်ခုမှ ခုနစ်ဦး၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ လေးဦးပါရှိခဲ့ သည်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီကရယူလိုသည့် နိုင်ငံခြားရေးဝန် ကြီးဌာနတစ်ခုသာလျှင် မည်သည့်အုပ်စုနှင့်မျှမပတ်သက်သည့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တစ်ဦးကို ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

၁၉၈၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာတွင် အောက်လွှတ်တော်နှင့်အထက်လွှတ်တော်၌ ပဏာမ အစီရင်ခံစာ ဖတ်ကြားတင် သွင်းစဉ်ကတည်းက မာဇီဗယဲ့စကီက အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကြားတွင် “စည်းထူထူ” ခြားကာ အတိတ်ထက် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာအာရုံစိုက်မည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးစနစ်ပြုပြင် ပြောင်းလဲခြင်း၊ စီးပွားရေးတွင် ပုဂ္ဂလိကပိုင်လုပ်ငန်းများပေါ်ထွက်လာစေခြင်း၊ ‘ဥရောပနှင့်လက် တွဲခြင်း’တို့ဖြင့် ရှေ့ဆက်သွားရန် အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်မည်ဟု အတိအလင်းပြောခဲ့သည်။ ဤသို့ဆိုလိုက်ခြင်းသည် အတိတ်တုန်းက လုပ်ရပ်များအတွက် အပြစ်ပေးခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေး ခြင်းတို့ကိုလုပ်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟူသည့်သဘောဖြစ်သည်။ ဤသဘောထားကအရေးကြီးသည်။ အကြောင်းမှာ ကွန်မြူနစ်များသည် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းရှိနေပြီး လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စစ်ဘက်တွင် ထိန်းချုပ်ထားဆဲဖြစ်နေခြင်းကြောင့်ပင်။ သို့ဖြစ်၍အတိတ်ကိုအာရုံမစိုက်တော့ဘဲ ကွန်မြူနစ်ပါတီအာဏာမသိမ်းမီကရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်အထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်များကို သူ့နေ ရာနှင့်သူပြန်ရောက်အောင်လုပ်ခြင်းအတွက် ဥပဒေရေးဆွဲခြင်း၊ လွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲ အတွက် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများကိုရေးဆွဲခြင်း၊ အခြေခံဥပဒေသစ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်း စတင် ခြင်းတို့ကို မာဇီဗယဲ့စကီက လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

မည်သည့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သင့်သည်ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များက အယူအဆမျိုးစုံကိုင်စွဲထားကြသည်။ နာရီပေါင်းများစွာကြာအောင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေး ထိုင်ပြီးမှ ခက်ခက်ခဲခဲဖြင့် အများသဘောတူညီချက်ရရှိတတ်သည်။ လွှတ်တော်တွင် ကွန်မြူနစ် ပါတီကိုယ်စားလှယ်များသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် လွန်စွာအထိန်းဆဲကြခြင်းကြောင့် မူဝါဒကိုလွှဲ မှီးမိုးနိုင်မည့်မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့ခြင်းနှင့်အတူ ရှောင်ဖယ်ရှောင်ဖယ်ဖြစ်လာကြသည်။ ရလဒ် အနေဖြင့် ကွန်မြူနစ်ကိုယ်စားလှယ်များရော Solidarity ညွန့်ပေါင်းကိုယ်စားလှယ်များကပါ မာဇီဗယဲ့စကီကို ဝန်ကြီးချုပ်တင်မြှောက်ခြင်း၊ ဝန်ကြီးများရွေးချယ်ခန့်အပ်ခြင်း၊ ၎င်း၏အစိုးရက တင်သည့်ဥပဒေများကိုအတည်ပြုခြင်းတို့အတွက် ထောက်ခံမဲပေးကြလေသည်။

ရွေးကောက်ပွဲအရုံးကိုရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် Solidarity ၏ မဟာညွန့် ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းပြီး လေးလန်းပါးအကြာတွင် ဖျက်သိမ်းလိုက်ရသည်။ ပါတီဝင်အများစုသည်

ကွန်မြူနစ်ပါတီပိုင်ပစ္စည်းများနှင့် ရန်ပုံငွေများကိုအမွေခံခဲ့သည့် ပါတီသစ်ဖြစ်သော ပိုလန် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီသို့ ဝင်ရောက်သွားကြသည်။ ခွာညွှဲစကီသည် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီ ကိုတည်ထောင်သည့်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ပါတီဥက္ကဋ္ဌလည်းလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၁ လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ဒီမိုကရက်တစ်လက်ဝဲမဟာမိတ်အဖွဲ့(SLD) အဖြစ် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက် ပါတီက ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး မာဇီဗယွဲ့စကီ၏ ဒီမိုကရက်တစ်ယူနီယံပါတီပြီးနောက်တွင် ထောက်ခံမဲရရှိမှု ကွာဟချက်အနည်းငယ်ဖြင့် ဒုတိယလိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် Solidarity ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့သည် ပါတီဝယ်များအဖြစ် အစိတ်စိတ်အမွှာခွာကွဲသွားသဖြင့် ကိုယ်စားလှယ် နေရာ အများစုရရန် လိုအပ်သောအနိမ့်ဆုံးအနေအထားအတွက် ထိုပါတီဝယ်များက မဲအလုံ အလောက်မရရှိခဲ့ကြတော့ပေ။ ထို့ကြောင့် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီသည် လယ်သမားပါတီနှင့် အတူ အောက်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာအများစုရရှိသွားခဲ့သည်။ ထိုစဉ် ၁၉၈၉ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီကဆိုးမိုးမှောင်ကျပြီး ခြောက်နှစ်မျှသာကြာပြီးနောက် ခွာညွှဲစကီသည် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ၌ SLD ၏သမ္မတလောင်းအဖြစ် ပြိုင်ဘက် လက်ခံငွယ် ဆာကိုအနိုင်ရသွားခဲ့သည်။ ၎င်း၏ ပါတီပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာများ ပြည်သူပိုင်သိမ်းခံရပြီး စာနယ်ဇင်းနှင့် အခြားနိုင်ငံရေးသမားများက ဝေဖန်တိုက်ခိုက်နေသည့်ကြားမှ ခွာညွှဲစကီက အနိုင်ရသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့်ဘာလင်တံတိုင်းပြိုကျသွားပြီးနောက် ဥရောပနှင့်ပေါင်းစည်းရေးမှာ လွယ်ကူ သွားခဲ့သည်။ နယ်စပ်များကိုပြန်ဖွင့်လိုက်ပြီး ပိုလန်လူမျိုးများ လွတ်လပ်စွာခရီးသွားလာခွင့်ရ လာသည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဂျန်ပေါလ်သည် အခြားတိုင်းပြည်များနှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံကာ ဥရောပအဖွဲ့အစည်းများသို့ ပိုလန်နိုင်ငံကိုဝင်ရောက်ခွင့်ပြုရန် နားချစည်းရုံးပေးခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဥရောပကောင်စီသို့ဝင်ရန် ပိုလန်နိုင်ငံ ဖိတ်ခေါ်ခံရသည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲပြီး ဂျာမနီနိုင်ငံတရားဝင်ပေါင်းစည်းခြင်း မတိုင်ခင်အချိန်အထိ နေတိုးအဖွဲ့နှင့် ဥရောပ သမဂ္ဂသို့ဝင်ရန် ပိုလန်အတွက် တကယ်တမ်းဖြစ်နိုင်ခြေမရှိခဲ့ပေ။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲသည့်အခါတွင်တော့ ထိုအဖွဲ့များသို့ဝင်ရန်ရည်မှန်းချက်များအတွက် ဆက် လက်ဆောင်ရွက်ရန် အနောက်နိုင်ငံများက အပြည့်အဝထိတွေ့ဆက်ဆံလာခဲ့ကြသည်။

စီးပွားရေးစနစ်အကျဘက်ရောက်နေခြင်းကို ဆွဲတင်ခြင်းနှင့် အသွင်ပြောင်းလဲခြင်းက ပိုပြီးခက်သောစိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။ လူထုထောက်ခံမှုရအောင်ကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် လုပ်ခ လစာများ တနင့်တပိုးတိုးမြှင့်ခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ထုတ်ကုန်များကိုဈေးနှုန်းတိုးမြှင့်ခွင့် ပြုခြင်းတို့ကို နောက်ဆုံးတက်ခဲ့သည့် ကွန်မြူနစ်အစိုးရက လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဤမူဝါဒများနှင့် အတူ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက ပိုလန်၏ကြီးမားသောကြေးမြီများကို ပြန်ပေးရန် တနင့်တပိုးဖြစ် လာနေသည့်ဝန်ထုပ်တို့က ၁၉၈၉ ခုနှစ်အောက်တိုဘာတွင် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းကို ၅၅ ရာ ခိုင်နှုန်းသို့ရောက်ရှိသွားစေခဲ့သည်။^{၁၁} အနောက်နိုင်ငံများမှ အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကမြီရှင်များ၊ နိုင်ငံ

တကာအဖွဲ့အစည်းများသည် စီးပွားရေးနှင့်အုပ်ချုပ်ရေးကျွမ်းကျင်သူများနှင့်အတူ ပိုလန်သို့ အလုံးအရင်းရောက်လာကြသည်။ ရောက်လာသည့်ပညာရှင်တိုင်းက ပြောစမှတ်ပြုလောက် သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မြန်မြန်လုပ်ရန်တိုက်တွန်းကြသည်။ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဘက်စုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (restructuring) လုပ်ရန် ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန် တွင် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီး လက်ရှက်ခ် ဘားတဲလ်ရောဗိရှ်တင်ပြသည့် ဘားတဲလ်ရောဗိရှ်စီမံကိန်း (Balcerowicz Plan) ကို အောက်လွှတ်တော်က တစ်ခဲနက်ထောက်ခံမဲပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါ 'ရှေ့ရိုက်ကုထုံး' သည် ကုန်ဈေးနှုန်းကို ၅၇၂ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်တက်သွားစေခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်/တစ်နိုင်ငံလုံး၏စုစုပေါင်း ဝယ်နိုင်စွမ်းအား (real wage) များကို ယမန်နှစ်ကထက် ၂၄ ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းသွားစေခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အနောက်ဥရောပက ပေးအပ်သည့် 'စီးပွားရေးနာလန်ထူရေး ရန်ပုံငွေ' ဒေါ်လာဘီလီယံပေါင်းများစွာအပါအဝင် နိုင်ငံခြားအထောက်အပံ့နှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များကို ပိုလန်နိုင်ငံက အလုံးအရင်းလက်ခံရရှိခဲ့သော်လည်း အထက်ပါစီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှု များဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ စားနပ်ရိက္ခာများ 'အလှူများ'နှင့် စားသောက်ကုန်နှင့်လူသုံးကုန်များကိုတင် သွင်းခြင်းကဲ့သို့ ပြည်ပအကူအညီနှင့်ကုန်သွယ်ရေးတို့သည် ပိုလန်စီးပွားရေးကို အသက်ဆက် ပေးနေသော်လည်း အနောက်နိုင်ငံများမှရောက်လာသည့် ကုန်စည်များသည် ဈေးချိုချိုထုပ်ပိုး မှုကောင်းကောင်းဖြင့် ပိုလန်လူမျိုးများကိုဆွဲဆောင်မှုပိုရှိလာသဖြင့် တိုင်းပြည်၏ လယ်ယာစိုက် ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းကို ချိန်သွားစေခဲ့သည်။

အထက်ပါအပြောင်းအလဲများကြောင့်ဖြစ်လာသည့် လူမှုရေးပြဿနာသစ်များကိုဖြေရှင်း ရန် အစိုးရတွင်ပိုက်ဆံ မရှိပေ။ ဤအချက်သည် Solidarity ကိုထောက်ခံသည့် အခြေခံ မဲဆန္ဒရှင်များကို အထိနာသွားစေခဲ့သည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံပိုင်စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် စိုက် ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများကို ပိတ်လိုက်ခြင်း၊ ရောင်းချလိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် ခိုကိုးရာမဲ့သွားသ ည်ပြည်သူများအတွက် လူမှုဖူလုံရေးစနစ်ကို လက်တွေ့မလုပ်ပေးနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အခြားမဲဆန္ဒရှင်များမှာမူ ၎င်းတို့၏ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်စွမ်းကျဆင်းခြင်း၊ အစိုးရ၏ 'စီးပွားရေးတွင် နေရာယူမှု' ကိုလျှော့ချခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်မှုတိုးမြှင့်လာခြင်းတို့ကြောင့် အနာဂတ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး မရေမရာဖြစ်လာခြင်းတို့ကြုံလာရခြင်းသည် ထိတ်လန့်စရာဖြစ်သည်။ⁱⁱⁱ ရလဒ်မှာ မာဇီဗယ့်စကီနှင့်သူ၏အစိုးရကို သိသိသာသာထောက်ခံမှုကျဆင်းသွားပြီး Solidarity အစိတ် စိတ်အမွှာမှာ ကွဲသွားခြင်းဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကြောင့်ဖြစ်လာသည့် အသွင်ပြောင်းလဲမှု

Solidarity အစိတ်စိတ်အမွှာမှာကွဲသွားခြင်းကြောင့် နှုတ်ထွက်ရန်ဖိအားပေးမှုများကို ယာရှုဖိစက်အညံ့ခံလိုက်ရသည်။ ၎င်းနှုတ်ထွက်လိုက်ခြင်းက ပိုလန်၏ရွေးကောက်ပွဲများကို စောစီးစွာကျင်းပနိုင်စေခဲ့ပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းတကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် သမ္မတ တစ်ဦး တက်လာစေခဲ့သည်။ မဲဆွယ်စည်းရုံးရာတွင် ပိုလန်စီးပွားရေးကျဆင်းသွားစေခြင်းနှင့်

ကွန်မြူနစ်များကို လွယ်လွယ်အပြစ်မယူဘဲထားခဲ့ခြင်းတို့အတွက် မာဇီဗယဲ့စကီအား လက်ဗွယ်ဆာက ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ လိုရင်းမရောက်ပဲ လူလုံးပြနေသည့် ဗွယ်ဆာနှင့်အပြိုင် မာဇီဗယဲ့စကီကရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတော့ နာမည်မရှိသည့် ကနေဒါမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးက မာဇီဗယဲ့စကီကို ပထမအကျော့ရွေးကောက်ပွဲတွင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ဒုတိယအကျော့ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဗွယ်ဆာကိုရှုံးသွားသည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် Solidarity ကိုနောက်ထပ်ခါးခါးသီးသီး အကွဲအပြဲဖြစ်စေမည့်ဇာတ်လမ်း အစပင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အခြားသောနိုင်ငံရေးသမားများကို ဗွယ်ဆာက ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ရန်နှင့် သမ္မတ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကိုကန့်သတ်ထားသည့် အခြေခံဥပဒေလာပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဗွယ်ဆာကအံ့တုရန် လမ်းစရသွားခြင်းလည်းဖြစ်သည်။

၁၉၉၁ ခုနှစ် လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများသည် ကနဦးတွင် လွတ်လပ်စွာရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သည့် လွှတ်တော်တစ်ရပ်မှ အခြေခံဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းနိုင်စေရေးဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံက ကန့်သတ်ချက်များလုပ် မည်ကိုစိုးရိမ်သည့်ဖိအားနည်းလာချိန်တွင် ဒီမိုကရေစီ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများကို ပိုလန်က အမှီလိုက်နိုင်ရန် နိုင်ငံတကာအတိုင်းအတာအရ လိုအပ်ချက်ကိုလည်း ၁၉၉၁ ရွေးကောက်ပွဲက ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေသည်။ အဆိုပါအရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများ၏ ကနဦးရွေးကောက်ပွဲများသည် လွတ်လပ်မှုရှိသဖြင့် ဥရောပပါလီမန်သို့ ပိုလန်ကကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းမပြုမီတွင်ပင် ထိုနိုင်ငံများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် သတ်မှတ်အရည်အချင်းပြည့်မီသွားခဲ့ကြသည်။

၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံးလွတ်လပ်စွာကျင်းပသည့်ရွေးကောက်ပွဲ၏ရလဒ်များသည် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုကိုကသောင်းကနင်းဖြစ်နေခဲ့သည်။ Solidarityက ပါတီပေါင်းမြောက်များစွာ ကွဲထွက်သွားသည်။ ခွဲထွက်သွားပြီးပေါ် လာသည့်ပါတီများထဲမှ အင်အားအကောင်းဆုံး ပါတီများသည် လူထုကြိုက်မှုဝါဒရှေ့တန်းတင်သူများ၊ ဘာသာရေးရောယှက်သော အမျိုးသားရေးဝါဒီများ၏ပါတီများဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ငြင်းကြခုံကြဖြစ်ခဲ့ပြီး နောက် (အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သဖြင့်) ပါတီကိုယ်စားပြုကိုယ်စားလှယ်လောင်းအရွေးခံရရန် အနိမ့်ဆုံးထောက်ခံမဲဝေစုရရှိမှုသည် လွန်စွာနိမ့်ပါးနေခြင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၁၁၁ ပါတီရွေးကောက်ပွဲနိုင်သွားကြသည်။ အောက်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာရရန် အနိမ့်ဆုံးမဲရရှိမှု အချိုး ၅ ရာခိုင်နှုန်းရသည့်ပါတီ ၂၉ ပါတီရှိခဲ့ပြီး၊ အထက်လွှတ်တော်တွင် ၂၂ ပါတီရှိခဲ့သည်။ မည်သည့်ပါတီ မည်သည့်ညွန့်ပေါင်းမှ လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာအများစု မရရှိခဲ့ကြပေ။ ဤရွေးကောက်ပွဲရလဒ်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအား လုံးကိုထိန်းချုပ်လိုသည့် ဗွယ်ဆာ၏ဆန္ဒတို့ကြောင့် 'စည်းထူထူ' ကိုဖျက်ပစ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြင်းထန်သည့်ငြင်းခုံမှုများဖြစ်ခဲ့ရသလို၊ ရာထူးခန့်ထားမှုများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း အမြဲတစေ ကဏ္ဍကောစဖြစ်နေခဲ့သည်။ အရေးကြီးသည့် မူဝါဒရေးရာကိစ္စရပ်များတွင် ညီညွတ်သော

ကွဲပြားသည့်အမြင်များဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့၊ အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လေးစားသည့် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တို့ ပိုလန်နိုင်ငံက ဆုံးရှုံးလိုက်ရတော့သည်။

ထင်ရှားသည့်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် Sejm အောက်လွှတ်တော်အမတ်များအပြင် လက်ခံ ဗွယ်ဆာသည် လျှို့ဝှက်ရဲထောက်လှမ်းရေးသမားများဖြစ်သည်ဟု ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးနှင့် နီးစပ်သူ ရာဒီကယ်အစွန်းရောက်များက စွပ်စွဲပြောဆိုကြပြီးနောက် Sejm အောက်လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းလိုက်ရသည်။ လွှတ်တော်ဖျက်သိမ်းလိုက်ရသဖြင့် ယာယီ 'ပဏာမအခြေခံဥပဒေ' ကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။ ထိုပဏာမအခြေခံဥပဒေတွင် အင်စတီကျူးရှင်းပေါင်း မြောက်များစွာ၏ အခန်းကဏ္ဍများကိုသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါရှိသည်။ အောက်လွှတ်တော်သို့ရွေးကောက်တင် မြှောက်ခွင့်ရရန် အနိမ့်ဆုံးထောက်ခံမဲဝေစုသတ်မှတ်ချက်ရာခိုင်နှုန်းကို တိုးမြှင့်လိုက်သည်။ ထို့နောက် ရလဒ်အဖြစ်ပေါ်ပေါက်လာသည့် ၁၉၉၃ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် လက်ယာနိုင်ငံရေးအုပ်စုက သဘောထားလွန်စွာကွဲလွဲနေကြသဖြင့် အချိုးကျကိုယ်စားလှယ် တင်မြှောက်ခွင့်ရသည့်နိုင်ငံရေးပါတီ အနည်းငယ်သာရှိလာခဲ့သည်။ အထက်ပါကဏ္ဍကောစ ဖြစ်မှုများမှ ကင်းကင်းနေခဲ့ခြင်းနှင့် 'အမြော်အမြင်ရှိရှိခေတ်မီအောင်လုပ်သူများ' ဟူသည့်ဂုဏ် သတင်းကိုကျော်ဇော်အောင်လုပ်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် SLD ပါတီသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် တစ် ကျော့ပြန်ထောက်ခံမှုရရှိလာခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်စနစ်၏အကျိုးကျေးဇူးများကို အောက်မေ့သူ များနှင့် ကွန်မြူနစ်အစိုးရတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကြောင့် ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ခံရသူများသည်လည်း SLD ပါတီကိုထောက်ခံလာကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမှထွက်ပေါ်လာသည့် လွှတ်တော်ကို SLD ပါတီနှင့် လယ်သမားပါတီတို့က လွှမ်းမိုးသွားခဲ့သည်။

နောက်နှစ်နှစ်အကြာတွင် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ၌ ခွာညွှစ်စကီက ဗွယ်ဆာကိုအနိုင်ရ သွားသည်။ ခွာညွှစ်စကီ အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြီးခဲ့သည့်ခုနှစ်နှစ်ကရသည့်သင်ခန်းစာများကို ထင်ဟပ်သည့် အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။ ထိုအခြေခံဥပဒေတွင် သမ္မတ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကန့်သတ်ထားသည်။ သမ္မတ၏ တစ်ချက်လွှတ်အာဏာကိုလွှမ်းမိုး ကျော်လွန်သည့် အာဏာအပါအဝင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံးသို့ ဥပဒေပြုရေး အာဏာအားလုံးကို အပ်နှင်းထားသည်။ လွှတ်တော်ကိုဖျက်သိမ်းရန် သမ္မတတွင် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ အာဏာ များရှိတော့သည်။ ပိုလန်သည် အီးယူအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရေးအတွက် သတ်မှတ်ချက်များပြည့်မီရန် အကူအညီများ အလုံးအရင်းဖြင့်ရရှိခဲ့ပြီး၊ ဝါဆောစစ်စာချုပ်ဝင်ဖြစ်ခဲ့သည့် ပိုလန်စစ်တပ်နှင့်စစ် လက်နက်ပစ္စည်းများကို နေတိုးအဖွဲ့၏သတ်မှတ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီအောင် ပေါင်းစပ်အပြီး နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာပြီးနောက် အီးယူသို့ဝင်ခဲ့သည်။

စီးပွားရေးစနစ်သစ်တွင် ထိခိုက်ခံစားရသူများရှိနေသေးသည့်တိုင် ပိုလန်သည် ဥရောပ အသိုင်းအဝိုင်းတွင် သာယာဝပြောသော အဖွဲ့ဝင်တိုင်းပြည်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်အုပ်ချုပ်မှု အတိတ်ကာလ၏ မသမာမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုသည် အခြေတကျမဖြစ်ခဲ့သလို အခြေ

တကျမဖြစ်ဘဲရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ စွပ်စွဲမှုများနှင့် ပြန်လှန်စွပ်စွဲမှုများ၊ လျှို့ဝှက်ရဲထောက်လှမ်းရေး ကဘာလုပ်ခဲ့သည်ဆိုသည်ကိုဖော်ထုတ်မှုများသည်ရာဒီကယ်လက်ယာနိုင်ငံရေးအုပ်စုအတွက် လက်နက်များဖြစ်လာသည်။ (နာဇီနှင့်ကွန်မြူနစ်အစိုးရလက်ထက်က မှုခင်းများကို စုံစမ်းစစ် ဆေးခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်း၊ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း အထူးအခွင့်အာဏာများ ပေးအပ်ထားသည့်) Institute for National Memory ကို၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးဖွဲ့ စည်းလိုက်ချိန် မတိုင်ခင်အထိ မည်သူ့ကိုမည်သူကစုံစမ်းထောက်လှမ်းရန် သူလျှို့လုပ်ခဲ့သည် ဆိုသည့်အကြောင်း ‘မကြားဝံ့ မနာသာအာပတ်ဖြေသည့်’ ဖွင့်ချမှုများသည် နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲ များ၏ အကြောင်းအရာဖြစ်ခဲ့သည်။ ဆိုးဆိုးရွားရွားမတည်ငြိမ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ယနေ့ ခေတ်အထိ ပိုလန်ကို အတိတ်ကခြောက်လှန့်နေဆဲဖြစ်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများက သူလျှို့ အဖြစ်ဖွင့်ချမှုများကြောင့် ဘုရားကျောင်းတော်၏ဩဇာကို မှေးမှိန်စေခဲ့သည်။ (ဗွယ်ဆာနှင့် ခွာညှစ်စက်တို့၏ သမ္မတသက်တမ်းများတွင်) လွှတ်တော်နှင့် သမ္မတရာထူးအတွက် ပြည်သူများ ထားရှိသည့် လေးစားမှုကို မှေးမှိန်စေခဲ့သည်။ လက်ရှိပြဿနာများကို မည်သို့ဖြေရှင်းမည် ဆိုသည်ထက် ဘယ်သူကဘာလုပ်ခဲ့သည်ကိုသာ အဓိကအာရုံစိုက်ခဲ့ကြလေသည်။

ပိုလန်လူထုသည် နိုင်ငံရေးသမားများကို စိတ်မဝင်စားမှုထက်ပင် အတိတ်ကမှခင်းအတွက် အပြစ်ပေးခြင်းကို စိတ်မဝင်စားမှုက အများကြီးပိုနေသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကျင့်သုံးခဲ့ခြင်းနှင့် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆန္ဒပြသူများကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းများအတွက် ယာရှင်စနစ်နှင့် သူ လက်ဝေခံများကို ၂၀၀၆ ခုနှစ်၌ ရုံးတင်စစ်ဆေးခြင်းများစတင် ခဲ့ခြင်းကို ပြည်သူလူထုက ဟုတ် တိပတ်တိစိတ်ဝင်စားခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ အစိုးရရုံးများ၊ နိုင်ငံရေးရာထူးများအတွက် လျာထားခံရသူ ကိုယ်စားလှယ်များသည် သူလျှို့များအဖြစ်လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးပါက ဝန်ခံပြောကြားရန် သတ်မှတ်ချက် ထွက်ပေါ်လာသည်။ သို့သော် ထိုသို့ဝန်ခံပြီးကာမှ ဝင်အရွေးခံခွင့်ရရှိခဲ့သည့်ကိုယ်စားလှယ် လောင်းများသည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံကြရသည်။

ရရှိသောသင်ခန်းစာ

၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် အတိုက်အခံကို နိုင်ငံရေးစနစ်အတွင်းသို့ရောက်လာစေမည့် နည်းလမ်း တစ်ခုကိုပုံဖော်နိုင်ရန် Solidarity နှင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်များတွေ့ဆုံစဉ်က နာလိုခံ ခက်ဖြစ်မည်ဟု၎င်းတို့သိထားပြီးဖြစ်သည့် စီးပွားရေးစနစ်အပြောင်းအလဲများတွင် Solidarity ကိုပါဝင်ဆောင်ရွက်စေရန်လိုအပ်ချက်က ၎င်းတို့ကိုတွန်းအား ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများပြုလုပ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်ကိုတံခါးဖွင့်လိုက်ခြင်းတို့ရှိ လာသည့်တိုင် ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာခဲ့ခြင်းကို မေ့ပျောက်လို့ရမည်မဟုတ်သလို ခွင့်လွှတ် ၍လည်း ရမည်မဟုတ်ပါ။

ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းလမ်းကြောင်းမှ

တမူထူးခြားစွာခွဲထွက်ခဲ့ကာ Solidarity ကိုထောက်ခံသည့်ပညာတတ်များနှင့် အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ နောက်တစ်ဆင့်တွင် တရားဝင်စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကို ထောက်ခံသည့်လမ်းကြောင်းကို ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်များက လိုက်ခဲ့ကြသည်။ Solidarity ခေါင်းဆောင်များအတွက်မူ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများသည် ပြည်သူ တို့၏ဘဝများတိုးတက်လာမှုအတွက် ဟန်ရေးပြနိုင်မည့် တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပြန် လည်ပေါ်ထွန်းလာရန် အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ Solidarity သည် အတိုက်အခံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင် မှုအတွက် လူသိပြီးသားဖြစ်သည့် ကျွမ်းကျင်သူများ၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးသမားများကို အဆင်သင့် စုဆောင်းထားပြီးသားဖြစ်၍ ဤစားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲလုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ နှစ်ဘက်စလုံးမှလူပုဂ္ဂိုလ်များသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သိကျွမ်းပြီးသားသူများဖြစ်ပြီး အတူတကွ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ ထို့အပြင် အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ရန် ကတိပြုခဲ့ကြသည့် အစိုးရနှင့်ပါတီ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းသည် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာခဲ့သူများနှင့် ထောက်လှမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သူများပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွန်မြူနစ်အုပ်စုဟောင်းမှ ထိရောက်ပီပြင်သော နောက်ချန်တပ်၏ ဆန့်ကျင်မှုမလွဲမသွေရှိမည်သာဖြစ်သည်။ မူလက စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲသည် လူသိရှင်ကြား ရှိခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးမှုများစတင်သည့်အခါ နှစ်ဘက်စလုံးကိုကိုယ်စားပြုသည့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက နိုင်ငံရေးစနစ်ကိုဘက်စုံပြောင်းလဲမည့်နည်းလမ်းနှင့် တံခါးဖွင့်မည့် နည်းလမ်းတို့ကိုသာ ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါ။ အလုပ်သမားအခွင့်အရေးကဲ့သို့ ပြည်သူများ အတွက် လက်တွေ့အရေးကြီးသည့်ကိစ္စရပ်များဖြစ်သော ပညာရေးမှသည် အလုပ်သမားအခွင့် အရေးအထိကိစ္စရပ်များကိုပါ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

နှစ်ဘက်စလုံးကိုပါးစပ်အဟောင်းသားဖြစ်သွားစေသည်က ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များဖြစ် သည်။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်က ပြောင်းလဲပစ်လိုက်သည်။ သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများကို ကွန်မြူနစ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များကရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ရွေး ကောက်ပွဲအရံနှင့် ၎င်းတို့၏မဟာမိတ်များ ဘက်ပြောင်းသွားခြင်းကို လက်ခံရုံသာရှိတော့သည်။ နောင်ဘာဆက်ဖြစ်မည်ဆိုသည်ကို မည်သည့်ဘက်ကမှ ကြိုမသိထားကြားပါ။ သို့ဖြစ်၍ Solidarity ခေါင်းဆောင်များက နိုင်ငံရေးပါတီများအားလုံးနှင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုယ်စားလှယ် လောင်း အဖြစ်ပြိုင်ခဲ့ကြပြီး နောင်တွင်နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် (လွှတ် တော်တွင်)ထောက်ခံမဲပေးခဲ့ကြသူများကိုပါ အစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါဝင်စေခဲ့သည်။

နှစ်ဘက်စလုံးက ဘာလုပ်ကြမည်ဆိုပြီး အစီအစဉ်ဆွဲမထားကြသဖြင့် နောက်ကြောင်းပြန် လှည့်မရသော စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများပြုလုပ်ရန် အလားအလာများသွား သည်။ ထိုအပြောင်းအလဲများသည် Solidarity ကို ခါးသီးသည့်အကွဲအပြဲများဖြစ်သွားစေခဲ့ပြီး အတိတ်ကာလကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ရှင်းမရနိုင်သည့် တိုက်ခိုက်မှုများကိုကား ဖြစ်ပေါ် လာစေခဲ့လေသည်။ ပိုလန်၏နိုင်ငံရေးစနစ်သည် အသွင်ကူးပြောင်းမှု၏ ပထမဆယ်စုနှစ်အတွင်း

အလုပ်ဖြစ်ခဲ့ခြင်း(နှင့်အလုပ်မဖြစ်ခဲ့ခြင်း)ကိုအခြေခံပြီး ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုလန်ရလိုက်သည့်သင်ခန်းစာများကို ၁၉၉၇ အခြေခံဥပဒေတွင်မြင်ရသည်။

ပိုလန်၏အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည်သူ့သဘောသူဆောင်ခဲ့သော်လည်း ပြင်ပက မူဝါဒဆိုင်ရာ အလုပ်လုပ်ကြ သူများက အရေးကြီးသည့်နေရာကပါခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ဗဟိုနှင့် အရှေ့ဥရောပကို ဆိုဗီယက်၏ထိန်းချုပ်ထားမှုဆုံးခန်းတိုင်သွားခြင်းနှင့် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲသွားခြင်းသည် ယခင်ကအပြောင်းအလဲဖြစ်မည်ဟု စိတ်ကူးကြည့်လို့ မရခဲ့သည့် တံခါးများကိုဖွင့်ပစ်လိုက်သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များနှစ် လယ်ပိုင်းမှစပြီး ပိုလန်နိုင်ငံနှင့် အနောက်နိုင်ငံများ၏ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုသည် ကွန်မြူနစ်ဝါဒထက်ကောင်းသည့် ရွေးချယ်စရာများရှိသေးသည်ဆိုသည်နှင့် ပြည်ပနိုင်ငံများက သူတို့ကိုနေရာပေးကြသည်ကို ပိုလန်လူမျိုးများ သိရှိ သွားစေခဲ့သည်။ အနောက်နိုင်ငံများနှင့်စီးပွားရေးအရဆက်ဆံမှုများသည်လည်း နိုင်ငံရေးစနစ်ရော စီးပွားရေးစနစ်ကိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ပိုလန်အစိုးရတာဝန်ရှိသူများကို ဖိအားပေးခဲ့သည်။

အနောက်နိုင်ငံများမှ ပညာရှင်များ၊ အနောက်နိုင်ငံအစိုးရများနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများထံမှ အကူအညီများ၊ ချေးငွေများသည် အသစ်တက်လာသော အစိုးရအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပြီးတွင် စီးပွားရေးခိုင်မာအောင်လုပ်ရန်နှင့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလားရာကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အရေးပါခဲ့သည်။ ဥရောပ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ခြင်းက စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို မြန်ဆန်စေခဲ့သည်။ နေတိုးနှင့် အီးယူအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာခြင်းကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ကာစက အထိနာခဲ့ကြရသူများစွာရှိသည့်တိုင် ပြည်သူလူထုအတွက် နိုင်ငံရေးစနစ်သစ်ကို တရားဝင်ဖြစ်သွားစေခဲ့သည်။

နိဂုံးချုပ်ရလျှင် အနောက်နိုင်ငံများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် ၎င်းတို့ပေးသည့် ကူညီထောက်ပံ့မှု၊ စနစ်ဟောင်း၏ နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံများကိုပြောင်းလဲရန် အစောပိုင်းကလုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် နောက်ကြောင်းပြန်မရသော ခြေလှမ်းများသည် ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန်နိုင်ငံများအနက် ပိုလန်ကို အတည်ငြိမ်ဆုံးနှင့် သာယာဝပြောမှုအရှိဆုံးတိုင်းပြည်ဖြစ်လာအောင်လုပ်ပေးလိုက်သည်ဟု ဆိုမည်ကဆိုနိုင်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အလွန် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကာလအတွင်း ဥရောပနိုင်ငံအများစုထက် ပိုလန်နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးက နှာတစ်ဖျားသာခဲ့သည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တကျထူထောင်လုပ်ကိုင်မှုတို့ရှိသည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေသို့ တည်မြဲသည့် အခြေခံပေါ်မှသွားသည့် ခရီးလမ်းကို ပိုလန်နိုင်ငံရေးက ဖြတ်ကျော်နိုင်ခဲ့သည်။

i Dudek, Antoni, *Historia Polityczna Polski 1989-2012* (Krakow: Wydawnictwo 'Znak', 2013), p. 75

ii Ibid., p. 77

ii Kowalik, Tadeusz, *From Solidarity to Sellout* [စည်းလုံးညီညွတ်မှုမှသည် ရောင်းစားလိုက်ရခြင်းသို့] (New York: Monthly Review Press, 2011)

ပိုလန်သမ္မတ အလက်ဆန်းဒါး ခွာညွဲပ်စကီ (၁၉၉၅-၂၀၀၅) ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း (Club de Madrid အဖွဲ့ဝင်)

Aleksander Kwaśniewski, by Adam Chelstowski/Scanpix

အလက်ဆန်းဒါး ခွာညွဲပ်စကီသည် ညီညွတ်သောပိုလန်အလုပ်သမားပါတီ (ကွန်မြူနစ်ပါတီ) မှတက်လာသည့် သေတပန်သက်တဆုံးနိုင်ငံရေးသမားဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးကွန်မြူနစ်အစိုးရအဖွဲ့တွင် မထင်မရှားအစိုးရအဖွဲ့ ဝင်ရာထူးတစ်ခုကိုရရှိခဲ့သည်။ အာဏာရှင်ကွန်မြူနစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဈေးကွက်စီးပွား ရေးစနစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွင် အဓိကတိုက်စစ်မှူးဖြစ်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်ရေးအတွက် ကွန်မြူနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများကိုဦးဆောင်ခဲ့သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာအပြည့်အဝမရှိသည့် သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် ရာထူးသက်တမ်းနှစ်ဆက်ကြာ သမ္မတအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် Gdansk မြို့ရှိ ကွန်မြူနစ်ကျောင်းသားအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာပြီး နောက် ကွန်မြူနစ်ပါတီက တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာထုတ်ဝေသည့် ကျောင်းသားအပတ်စဉ် စာစောင်နှစ်ခုတွင် စာတည်းဖြစ်လာသည်။ လူငယ်နှင့်အားကစားရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ၁၉၈၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်အထိ ကွန်မြူနစ်အစိုးရ၏နောက်ဆုံးနှစ်များတွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းမှ ၁၉၈၉ ခုနှစ်အထိ နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် တာဒေဂျ် မာဇီယွဲပ်စကီနှင့်အတူ အလုပ်သမားသမဂ္ဂရေးရာ ကိစ္စရပ်များဖြေရှင်းမည့် စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုဖျက်သိမ်းလိုက်သည့်အခါ ထိုပါတီကိုဆက်ခံသည့် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက် ပါတီကိုပူးတွဲတည်ထောင်သူနှင့်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ ယင်းပါတီ၏လွှတ်တော် တွင်းညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့ဖြစ်သည့် ဒီမိုကရက်တစ်လက်ဝဲမဟာမိတ်အဖွဲ့ (SLD) ၏ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်သည်။ သူဦးဆောင်သည့် SLD သည် ၁၉၉၁ တွင်ကျင်းပသည့် ပိုလန်၏ပထမဆုံးအပြည့်အဝ လွှတ်လပ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြေအနေကောင်းခဲ့ပြီး ၁၉၉၃ ခုနှစ် လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အာဏာရညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ကို ခွာညှစ်စက်ကဦးဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤရွေးကောက်ပွဲနှင့် လက်ခံပွယ်ဆာကို အနိုင်ရ ခဲ့သည့် ၁၉၉၅ သမ္မတရွေးကောက်ပွဲတို့သည် ပိုလန်၏ 'ရှော့ရိုက်ကုထုံး' စီးပွားရေးစီမံကိန်းကို ပြည်သူများက ခံတွင်းမတွေ့ကြတော့ခြင်းနှင့် ထိရောက်သောနိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်ကင်းပြီး စီးပွား ရေးအသွင်ပြောင်းခြင်းကိုအဓိကထားသည့်ခွာညှစ်စက်၏ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုတို့မှလွတ်အောင် ထွက်ပေါ်လာသည့် ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်မှုများဖြစ်သည်။

သမ္မတရာထူးထမ်းဆောင်စဉ် ထိရောက်ပီပြင်သောအစိုးရဖြစ်ရေးကို အဓိကထားခြင်းဖြင့် လက်ယာနှင့်လက်ဝဲ နိုင်ငံရေးအုပ်စုတို့ကြားမှ ကွာဟမှုများကို SLD ညွန့်ပေါင်းအစိုးရလက်ထက် ပထမရာထူးသက်တမ်းတွင် ခွာညှစ်စက်ကပေါင်းကူးပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် လက်ယာနိုင်ငံရေးအုပ်စုက SLD ကိုအနိုင်ရသွားပြီးနောက်တွင်လည်း အလားတူပေါင်းကူး ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ကန့်သတ်ထားသည့် သမ္မတ၏လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများနှင့်အသွင်ကူးပြောင်းမှု အပြီးပေါ်ထွက်လာသည့် 'အခြေခံဥပဒေလေး'နေရာတွင်အစားဝင်လာသည့် အခြေခံဥပဒေသစ် ကို ပြည်သူလူထုထောက်ခံမှုနှင့် လွှတ်တော်၏သဘောတူညီမှုတို့ရရှိအောင် ခွာညှစ် စက်က လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ စီးပွားရေးကို အရင်းရင်စနစ်သို့အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဆက်လက်လုပ် ဆောင်ခဲ့ပြီး တိုင်းပြည်ကို နေတိုးနှင့်ဥရောပသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံဖြစ်အောင် ဆောင်ကျဉ်းခဲ့သည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် သမ္မတအဖြစ် ထပ်မံရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ပိုလန်လယ်သမားပါတီနှင့်ညွန့်ပေါင်းဖွဲ့ကာ လွှတ်တော်တွင် SLD ကပြန်ပြီးတန်ခိုးရှိလာအောင် ခွာညှစ်စက်က အားပေးကူညီခဲ့သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်ရောက်မှသာ SLD ပြိုကွဲသွားခဲ့သည်။

၎င်း၏သမ္မတရာထူးသက်တမ်းနှင့် ယင်းသက်တမ်းနောက်ပိုင်း ဗဟိုနှင့်အရှေ့ဥရောပ နိုင်ငံများကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကိုမြှင့်တင်ခဲ့သည်။ ဥရောပဒေသတစ်ခုလုံး၌ ဒီမိုကရေစီ တည်ဆောက်ရေးကို အားပေးတိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် ယူကရိန်းနိုင်ငံ၏ လိမ္မော် ရောင်တော်လှန်ရေးကို အဆုံးသတ်စေခဲ့သည့် ကြားဝင်ဖြန့်ဖြူးမှုအတွက်ကြိုးပမ်းရာတွင် ဦး ဆောင်ခဲ့သည်။ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများဖြင့် တရားစွဲဆိုခံရသည့် ယူကရိန်းမှ ထင်ရှား သည့်နိုင်ငံရေးသမားများကို တစ်ဆက်တည်းရုံးတင်စစ်ဆေးမှုများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံပေါင်းစုံတွင် ပို့ချချက်များလည်းပေးခဲ့သည်။

ပိုလန်သမ္မတ အာလက်ဆန်းဒါး ခွာညွှပ်စကီနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

လူတန်းစားတစ်ရပ်အတွက်ဖိနှိပ်တဲ့ လက်နက်ကိရိယာ (repressive state apparatus) တွေ၊ အစိုးရကထိန်းချုပ်တဲ့စီးပွားရေးကနေ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်၊ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေး စနစ်တွေဆီကို အသွင်ကူးပြောင်းကြတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေထဲက အအောင်မြင်ဆုံးနိုင်ငံတွေထဲမှာ ပိုလန်ကိုလည်း ထည့်ပြောကြပါတယ်။ တခြားနိုင်ငံတွေနဲ့ယှဉ်ရင် ပိုလန်က ဘာကြောင့်များ အရမ်းအောင်မြင်တာလဲ။

ခွာညွှပ်စကီ။ ။ပိုလန်ဟာ သာဓကပြရမယ့်အောင်မြင်မှုလို့ ကျွန်တော်အောက်မေ့ပါ တယ်။ တစ်လောကအထိ ဖြစ်နေတဲ့ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကာလမှာတောင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနဲ့ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေတာကို ပိုလန်နိုင်ငံမှာကြုံခဲ့ရပါတယ်။ အိမ် နီးချင်းနိုင်ငံတွေအားလုံးနဲ့လည်း မှန်ကန်တဲ့မူဝါဒထားတဲ့ ဆက်ဆံရေးရှိနေပါတယ်။

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေအားလုံးက ပြောင်းလဲကုန်တဲ့အချိန်မှာ ပိုလန်ဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်တွေကို သက်ဝင်လှုပ်ရှားစေခဲ့ခြင်းမရှိတဲ့ နှစ်တွေအများကြီးကြာခဲ့တာကြောင့် အိမ်နီး ချင်းနိုင်ငံတွေရဲ့အရေးကိစ္စကို ထည့်ပြောရလိမ့်မယ်။ အရင်တုန်းက အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ သုံးခုပဲရှိခဲ့ တာ။ အခုကျတော့ ခုနစ်နိုင်ငံဖြစ်နေပြီ။ အဲဒီနိုင်ငံတွေအားလုံးနဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ဆက်ဆံရေးထူ ထောင်နိုင်ခဲ့တယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၀ မှာ ပိုလန်ဟာ ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေဆီကို တည်ငြိမ်ရေး သတင်းစကားပါးနိုင်ခဲ့တယ်။

တာရှည်ခံတဲ့ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုရအောင်ဘာလို့လုပ်နိုင်ခဲ့တာလဲမေးရင် ပြည်သူတွေရဲ့နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုရေချိန်၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်းအပြောင်းအလဲများ၊ စနစ် ဟောင်းကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ အစောပိုင်းကြိုးပမ်းခဲ့တာ စတာတွေမှာ အရှေ့ဥရောပဒေသ တွင်းနိုင်ငံတွေထက်ပိုပြီး ကျွန်တော်တို့ကပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့တာအမှန်ပဲ။ ပိုလန်လူမျိုးတွေကမ္ဘာ့အနှံ့ ကို အကြောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့လွင့်စင်သွားကြတာရယ်။ နိုင်ငံတကာပညာသင်ဆုရတဲ့ ပိုလန်လူမျိုး တွေက နောင်တစ်ချိန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှာ အဓိကကျတဲ့နေရာက ပါဝင်ခဲ့ကြတဲ့သူတွေကို ပံ့ပိုးခဲ့တာတွေရယ်ကနေ ပိုလန်နိုင်ငံဟာ ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေထက် အနောက်နိုင်ငံများနဲ့ အဆက်အသွယ်တွေလည်း ပိုရှိခဲ့တာကိုး။

ဒိုင်ယာလော့ကိုအားပေးပြီး၊ အစွန်းရောက်အမူအကျင့်တွေကိုလျော့ပါးစေတဲ့ နောက်တိုး အကြောင်းရင်းတစ်ခုလည်း ပိုလန်မှာရှိတယ်။ ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ပေါ့။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အပြီး ကာလတစ်လျှောက်လုံးပဲပြောပါတော့။ ပိုလန်က ဆယ်နှစ်တစ်ခါ နိုင်ငံရေးပြဿနာတွေ အတောမသတ်ခဲ့ဘူးလေ။ ပထမတစ်ကြိမ် ၁၉၅၆ ခုနှစ်မှာဖြစ်တယ်။ ဒုတိယအကြိမ် ၁၉၇၀ မှာဖြစ်တယ်။ နောက်တစ်ကြိမ် ၁၉၇၆ မှာဖြစ်တယ်။ ဒီအရေးအခင်းတွေက ကွန်မြူနစ်ပါတီကို

လုံးပါးအောင် လုပ်လိုက်တယ်။ ၁၉၈၀-၈၁ ခုနှစ်မှာ Solidarity သမဂ္ဂလှုပ်ရှားမှုက နိုင်ငံရေးမြင်ကွင်းထဲကို ရောက်လာတယ်။

အကြမ်းဖျဉ်းပြောရရင်တော့ ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာ အဲဒီအရေးအခင်းတွေဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းပိုပြီးကောင်းအောင်ပြောင်းလဲခဲ့တာချည်းပဲ။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်မှာ စတာလင်ဝါဒနိဂုံးချုပ်သွားပြီး ပိုလန်အမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်ကို စတင်ခဲ့တယ်။ (ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်နဲ့ ၁၉၄၅-၄၈၊ ၁၉၅၆-၇၀ ခုနှစ်များမှာ ပိုလန်နိုင်ငံရဲ့ မူအရခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ) ဗွာဒစ်ဆက်မ် ဂိုမူကာက ဒီအမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်ကို ဦးဆောင်ခဲ့တယ်။ သူ့ကိုဝေဖန်တဲ့သူတွေ ကတော့အများကြီးပဲ။ သို့သော် ပိုလန်ကို ဆိုဗီယက်ဆီကနေမမီခိုဘဲနေရအောင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ သူလုပ်ပေးခဲ့တယ်။ ဂိုမူကာရဲ့ခေါင်းဆောင်မှု ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှာကျဆင်းသွားတယ်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များမှာတော့ (၁၉၇၀ ကနေ-၈၀ အထိ ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့) အက်ဒဗက် ဂီးယက်က နိုင်ငံရေးစနစ်ကို အနည်းငယ်မူဝါဒဖြေလျှော့ပေးခဲ့ပြီး အနောက်နိုင်ငံတွေကို ပိုပြီး တံခါးဖွင့်ပေးခဲ့တယ်။ ဂီးယက်က ပိုလန်ကို ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံဖြစ်အောင်လုပ်ခဲ့တယ်။ သူချေးယူခဲ့တဲ့ ကြွေးမြီတွေကြောင့်တော့ သူ့ကိုအပြစ်ပြောလို့ရတာပေါ့။ သို့သော် တစ်ဖက်မှာ ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံဖြစ်ရေးခုန်လွှားမှုကို တိုင်းပြည်ကလုပ်တဲ့အချိန်ကာလမှာ ချေးယူခဲ့တာတွေပါ။ ဟာသလုပ်ချင်လုပ်ကြပါ။ ဒီနှစ်မှာ ပိုလန်နိုင်ငံကထုတ်လိုက်တဲ့ ပထမဆုံးဇီးယက်ကားထုတ်လုပ်ခြင်း နှစ်၄၀ ပြည့်ပါပြီ။ ပိုလန်ထုတ်ကားဆို မျက်စိထဲပြေးမြင်ကြတဲ့ကားဖြစ်နေပြီ။ ကျွန်တော်ပထမဆုံးမောင်းခဲ့တဲ့ကားကလည်း အဲဒီကားပဲ။ ဒီကားထုတ်တာ ထည့်ပြောရမယ့်လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုပဲ။ ဇီးယက်ကားကိုထုတ်ခဲ့လို့ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ဟာ ကားနဲ့ဘာနဲ့သွားလာတဲ့ လူအဖွဲ့အစည်းဖြစ်လာတာဗျ။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ဟာ ဂီးယက်ခေါင်းဆောင်တဲ့ကာလနိဂုံးချုပ်သွားပြီး Solidarity လှုပ်ရှားမှုမွေးဖွားလာတဲ့နှစ်လို့ ပြောရမယ်။ Solidarity လိုလှုပ်ရှားမှုမျိုး ဆိုဗီယက်အုပ်စုထဲမှာ ပထမဆုံးပေါ်လာတာပဲ။ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ 'ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး'ကို တောင့်တတာမဟုတ်ဘဲ ဒီမိုကရေစီကိုလိုချင်တာဆိုတာ၊ ဟိုမရောက်အိမရောက် လုပ်ဆောင်ချက်တွေနဲ့မရတော့ဘူးဆိုတာကို ဒီလှုပ်ရှားမှုက နောက်ဆုံးပိတ်သက်သေပြလိုက်တာပဲ။ ကွန်မြူနစ် ပါတီက နှစ်ပေါင်းများစွာ တဖွဖွပြောခဲ့တဲ့ 'ဆိုရှယ်လစ်အရေး တို့အရေး၊ ဆိုရှယ်လစ်အရေးဖျက်သူတို့ရန်သူ'ဆိုတဲ့ကြွေးကြော်သံကို လက်မခံကြတော့ဘူးလေ။

လူထုအားစည်းရုံးလှုပ်ရှားမှု

'ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ခြင်း' နဲ့ 'အပြည့်အဝဒီမိုကရေစီ' လို့ခင်ဗျားပြောခဲ့တယ်နော်။ အဲဒီနှစ်ခုဘာကွာလဲ ရှင်းပြလို့ရမလား။

စွာညွှပ်စက်။ ။ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးဆိုတာကတော့ဗျာ ကျွန်တော်တို့မှာ ဒီမို

ကရေစီနဲ့ နီးစပ်တဲ့စနစ်မျိုးတွေရှိနေသေးပေမယ့် ဒါဒီမိုကရေစီမဟုတ်သေးဘူး။ ဒီမိုကရေစီဆိုပြီး ပိုလန်မှာပြောကြတဲ့စနစ်ရှိတယ်။ အဲဒါက 'ဆိုရှယ်ဒီမိုကရေစီ'။ အဲဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး အခုအခါတော်တော်လူသိများတဲ့ဟာသရှိတယ်။ 'ဒီမိုကရေစီနဲ့ဆို ရှယ်ဒီမိုကရေစီကြားမှာ ဘာကွာလဲ' မေးတယ်ပေါ့။ ဖြေတဲ့သူက 'ကုလားထိုင်နဲ့ လျှပ်စစ်ကုလားထိုင်ကွာသလိုပေါ့ကွာ'တဲ့။ စကားလေးတစ်ခွန်းက အယူအဆတစ်ခုလုံးရဲ့အနှစ်သာရကို ပြောင်းလဲပစ်လိုက်တယ်။ ဒီအချက်ကပဲ ၁၉၈၀-၈၁ မှာ နိုင်ငံရေးစနစ်ဟောင်းကို Solidarity က အဓိကစိန်ခေါ်ခဲ့တဲ့အရာပဲ။ မျိုးဆက်သစ်တစ်ခု၊ ပညာပိုတတ်တဲ့မျိုးဆက်တစ်ခု၊ မြို့ကြီးပြကြီးကပြည်သူတွေအပြင် အလုပ်သမားလူတန်းစားတောင် နီးထလာကြတာကိုး။ အဲဒီလိုနီးထလာတာက ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုတိုက်ခိုက်နေသူတွေဟာ ပညာတတ်တွေမဟုတ်ဘူး ဆိုတာပြလိုက်တာပဲ။ ပညာရပ်နယ်ပယ်တွေက ပါမောက္ခတွေ ဒါမှမဟုတ် အစိုးရနဲ့သဘောထားချင်းမတိုက်ဆိုင် သူတွေလည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတာပြလိုက်တာပဲ။ ဒီလူတွေမဟုတ်ဘူးပျ။ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ ပါတီရဲ့စီမံကိန်းတွေကို ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်နေသူတွေက အလုပ်သမားတွေဖြစ်နေတယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီက အလုပ်သမားလူတန်းစားကို သူတင်ပြသမျှအရာတိုင်းမှာ ဦးထိပ်ပန်ဆင်ခဲ့တယ်။ ဆိုတော့ ဒီ ၁၉၈၀-၈၁ ခုနှစ်ကာလက သိပ်ကိုအရေးကြီးတယ်။

ဒီမတိုင်ခင်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ Solidarity အရေးအခင်းက ၁၉၇၈ ခုနှစ်မှာ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးဂျွန်ပေါလ်-၂ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရတာနဲ့ တော်တော်ပတ်သက်နေတယ်ဆိုတာ အမှန်ပဲ။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်မှာ ပိုလန်ကို ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ပထမဆုံးအကြိမ်ရောက်လာတာကြောင့် ဒီလောက်ကြီးတဲ့အရေးအခင်းဖြစ်သွားတာ။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးရဲ့ ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲတွေ၊ တရားပွဲတွေဆိုရင် လူတွေသန်းချီပြီးတက်ကြတာ။ အခြေအနေအားလုံးက သေသေဝပ်ဝပ်ပဲ။ အစိုးရက ဒါမှမဟုတ် ဌာနဆိုင်ရာတွေက လုပ်ထားလို့မဟုတ်ဘူး။ လူ့အဖွဲ့အစည်းက အချင်းချင်း အလိုလို စုဖွဲ့သွားတာကနေ စနစ်တကျစုဖွဲ့မှုဖြစ်သွားတာပါ။ ကွန်မြူနစ်ဝါဒထွန်းကားတဲ့အဲဒီခေတ်မှာ ပြည်သူတွေက တစ်ခုခုကိုသူတို့ဘာသာလုပ်လို့ရတယ်ဆိုတာကို ပထမဆုံးသဘောပေါက် သွားတော့တာပဲ။ လူတစ်သန်းတက်တဲ့အခမ်းအနားတစ်ခုလို ကြီးကျယ်တဲ့ဟာမျိုးကို ကိုယ့်ဘာသာလုပ်လို့ရသားပဲဆိုတာ သဘောပေါက်သွားကြတာပဲ။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်မှာ တိုင်းပြည်အခြေအနေက တော်တော်ပြောင်းလဲသွားပြီ။ Solidarity ထဲမှာရှိနေတဲ့သူတွေအများစုက စနစ်ပြောင်းရအောင်ဆိုပြီးမပြောကြပါဘူး။ ပြောရင်အန္တရာယ်သိပ်ကြီးတာကိုး။ [၁၉၆၄-၁၉၈၂ ကာလတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး] ဘရက်ဇ္ဈက်စ်က ကရင်မလင်မှာရှိနေတုန်းပဲ။ သို့သော် ဒါကဂုဏ်သိက္ခာအတွက်တိုက်တာ၊ လွတ်လပ်ခွင့်အတွက်တိုက်တာ၊ ဒီမိုကရေစီအတွက် တိုက်တာဆိုတော့ကာ ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး သက်သက်မဟုတ်တော့ဘူး။ အပြည့်အဝ ဖြေရှင်းမပေးလို့ မရတော့ဘူး။ တကယ့်ဖြေရှင်းချက်တွေကို ပြည်သူတွေကတောင်းဆိုလာပြီ။

သူတို့ဒီလိုတောင်းဆိုချိန်မှာ တိုင်းပြည်က စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းထဲမှာ စုံးစုံးမြုပ်နေပြီ။

အာဏာရှင်စနစ်အင်အားချိနဲ့လာခြင်း

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကချမှတ်ထားတဲ့ ကန့်သတ်ချက်တွေနဲ့နောက်ခံအခြေအနေမှာ အဆီးအတားမရှိ ဒီမိုကရေစီရဖို့နဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးဖို့အတွက် တစ်ခဲနက်တောင်းဆိုမှုတွေကို ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့ပြန်ပုံကို ပြောပြပါလား။

ခွာညွှတ်စကီ။ ။ကွန်မြူနစ်ဝါဒနိဂုံးချုပ်ဖို့ အဆုံးအဖြတ်ပေးတဲ့ အကြောင်းရင်းနှစ်ခုရှိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးသဘောနဲ့ လူမှုရေးသဘောအရအကြောင်းအရင်းနှစ်ခုပါ။ ပထမဆုံးက ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယားနိုင်ငံ ပရက်မြို့တော်မှာ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ တစ်ဆက်တည်း ချက်ကွန်မြူနစ်ပါတီကတင်ပြတဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေကို တုံ့ပြန်တဲ့အနေနဲ့ ဆိုဗီယက်က ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်လာတာပဲ။ ဒါဟာ နိုင်ငံရေးစနစ်ရဲ့ သဘောတရားရေးလမ်းစဉ် စပြီး ယိုယွင်းပျက်စီးလာတာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးပြောတဲ့ ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်တွေရှိလာပြီဆိုရင် သူတို့ကိုရပ်တန့်ကရပ်အောင်လုပ်ဖို့က စစ်သားတွေလွှတ်လိုက်တာကိုး။ ဒါဘာကိုပြလဲဆိုရင် နိုင်ငံရေး သဘောတရားလမ်းစဉ် အလုပ်မဖြစ်တာကိုပြတာပဲ။ ကွန်မြူနစ်စနစ်နိဂုံးချုပ်ဖို့ အဆုံးအဖြတ်ပေးတဲ့ ဒုတိယအကြောင်းရင်းကတော့ Solidarity ဆိုတဲ့ လူ ၁၀ သန်းပါတဲ့လှုပ်ရှားမှုပဲ။ အဲဒီလူ ၁၀ သန်းထဲက အများစုက ကွန်မြူနစ်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်နေတဲ့ ပိုလန်လူမျိုးအလုပ်သမားတွေပါ။

၁၉၈၁ ခုနှစ်မှာ အဲဒီတုန်းက ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး-၁ (၁၉၈၁-၈၉) ဗိုက်ချက်ခ် ယာရူဇ်ကီရဲ့အဖြေက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာလိုက်တာပဲ။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာလိုက်တာဟာ ပိုလန်နိုင်ငံသမိုင်းမှာ အဆိုးဝါးဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်တွေထဲကတစ်ခုပဲ။ ဒီနေ့ခေတ်ပိုလန်နိုင်ငံသားတွေကို အဲဒီတုန်းက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာတာ ဘယ်လိုအောက်မေ့လဲမေးကြည့်ရင် သူတို့အမြင်တွေကမျိုးစုံပဲ။ အခြေအနေကအရမ်း အန္တရာယ်ရှိနေတာရယ်၊ ဆိုဗီယက်ကျူးကျော်မှုဖြစ်ဖို့ အရမ်းအလားအလာရှိနေတာတွေရယ်ကြောင့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာဖို့လိုတယ်လို့၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကတော့ဖြေကြမှာပဲ။ ကျန်တဲ့၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကတော့ ကြေညာဖို့မလိုပါဘူး။ ယာရူဇ်စကီက ဖြေရှင်းချက်တစ်ခုရဖို့ တခြားဖြစ်နိုင်ခြေတွေအားလုံးကို မရှာကြံခဲ့လို့ပဲလို့ ယူဆကြမှာပဲ။ ကျွန်တော့်ကိုမေးလာရင်တော့ ဆိုဗီယက်ကျူးကျော်မှုကို ကြောက်စိတ်က တအားကိုကြီးနေတယ်လို့ပဲပြောမှာ။ တကယ်လို့ အဲဒီတုန်းက ပိုလန်ရဲ့ အခြေအနေက ဆက်ပြီးဆိုးနေမယ်ဆိုရင် နောက်တစ်လလောက်ကြာတဲ့အခါ ဆိုဗီယက်တပ်တွေ ဒါမှမဟုတ် ဝါဆောစစ်စာချုပ်အဖွဲ့တပ်တွေက ကြားဝင်စွက်ဖက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ကြတော့မယ်ဆိုတာ သိပ်ကိုဖြစ်နိုင်ခြေရှိတယ်။ သို့သော် အဲဒီလို ‘ကျူးကျော်’ တယ်ဆိုတာက ထူးခြားဖြစ်စဉ်ပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ပိုလန်မြေပေါ်မှာ ဆိုဗီယက်စစ်သားနှစ်သိန်းက တပ်စွဲထားကြပြီးသားလေ။

ဟိုးဘက်က (တရုတ်-မြောက်ကိုရီးယားနယ်စပ်အနီးမှ) ဗလာဒီမိုဝ်တော့မြို့ကနေ ဝါဆော အထိ စစ်သားတွေပို့စရာမလိုဘူး။ ဝါဆောမြို့လယ်ကနေ ကီလိုမီတာ ၂၀ ဝေးတဲ့ ရမ်ဘာတိုး မြို့မှာ စစ်သားတွေကိုတပ်စွဲထားလိုက်ရုံပဲ။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွေဟာ ယာရှူဇစ်ကီနဲ့ Solidarity အတွက် တကယ့်ပြဿနာကြီးတွေ တက်တဲ့ကာလပဲ။ လူ့အဖွဲ့အစည်းက မကြုံဖူးအောင် စိတ်ဝမ်းကွဲနေတယ်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ကြေညာပြီးတဲ့နောက်မှာ ပိုလန်နိုင်ငံသားအများစုက စိတ်ပျက်လက်ပျက်နဲ့ တုံ့ကိုဘာဝေ ဖြစ်ကုန်ကြပြီ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့အစိုးရရဲ့ အခြေအနေကလည်း အားနည်းနေတယ်။ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးတွေလုပ်ပေမယ့်လည်း တိုင်းပြည်စီးပွားရေးက ကျမြကျနေတယ်။ တိုင်းပြည်မှာ ပိုက်ဆံကမရှိ၊ ချေးငွေမရှိနဲ့ ပိုလန်ရဲ့မိတ်ဖက်အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ဆက်ဆံရေးကလည်း ပုံမှန် အခြေအနေမှာမရှိတော့ဘူး။ ဆိုဗီယက်ပြည်တောင်စုရဲ့အခြေအနေကလည်း ယိုယွင်းပျက်စီး နေတယ်။ ဒီတော့ ပိုလန်ကိုလည်း တစ်နည်းတစ်ဖုံ အကူအညီပေးမယ်ဆိုပြီး သူလည်းမကမ်း လှမ်းနိုင်ဘူးပေါ့။

ဒိုင်ယာလော့နှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းအတွက် အခြေခံတည်ဆောက်ခြင်း

အခြေအနေက သေရေးရှင်ရေးဖြစ်နေတော့ကာ သူ့အနေနဲ့ တကယ်ကို ဘုရင့်နောင် ဖောင်ဖျက်လုပ်ရတော့မယ်ဆိုတာ ယာရှူဇစ်ကီက ပိုမိုနားလည်လာတယ်။ အတိုက်အခံနဲ့ ဒိုင်ယာလော့တော့ သူလုပ်မှရတော့မယ်။ ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ကနေ ဒိုင်ယာလော့ကို စလုပ်ပေးဖို့ သူတောင်းဆိုတယ်ဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် တွေအစပိုင်းမှာ ပိုလန်ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ဆိုတာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ပဲ။ ကျွန်တော့်အမြင်အရ သူကကျောင်းတော်ရဲ့အခန်းကဏ္ဍနဲ့အနေအထားကို လိုတာထက်ပိုတွက် ခဲ့တယ်။ ဖြေရှင်းချက်တစ်ခုထွက်ဖို့ ကျောင်းတော်နဲ့အတူလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ရင်ရပြီလို့ ယာရှူဇစ်ကီက ယူဆခဲ့တယ်လို့ကျွန်တော်ထင်တယ်။ သူနဲ့ကျောင်းတော်နဲ့ကလည်း ဆက်ဆံ ရေးကောင်းတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျောင်းတော်နဲ့အတူလုပ်ကြရုံနဲ့မရဘူးပျ။ အဲဒီတုန်းက ကျောင်းတော်နဲ့ အချိတ်အဆက်မရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံအုပ်စုတွေက အများကြီးရှိတာကိုး။

ဂေါ်ဘာချက်ဗ်က ၁၉၈၆ ခုနှစ်မှာ လုပ်ခဲ့တဲ့နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေနဲ့ အတူ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှာဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အပြောင်းအလဲတွေဟာ နောက်ထပ်အရေးကြီး တဲ့အကြောင်းအချက်တစ်ခုပေါ့။ မှန်ပါတယ်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်မတိုင်မီအထိ အတိုက်အခံနဲ့ ပိုပြီးပွင့်လင်းတဲ့ ဒိုင်ယာလော့လုပ်ရမယ်ဆိုတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး စဉ်းစားဖို့ဆိုတာ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံ အားလုံးအတွက် သိပ်ကိုခက်တဲ့ကိစ္စပဲ။ ၁၉၈၆ နောက်ပိုင်းကျတော့ ဂေါ်ဘာ ချက်ဗ်က ယာရှူဇစ်ကီကို မီးစိမ်းပြလိုက်တာ။ ဂေါ်ဘာချက်ဗ်က 'ကောင်းပြီ၊ ဆိုရှယ်လစ်အယူအဆတွေ၊ တန်ဖိုးတွေဘာတွေလေးစားလိုက်နာပြီး ခင်ဗျားပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကိုဆက်လုပ်ချင်သပဆို

လုပ်သာလုပ်ဗျာ'တဲ့။ စစ်ချင်းတုန်းကဆို ဂေါ်ဘာချက်မိက အရမ်းရှေ့မတိုးချင်ဘူး။ တစ်ခုခု လုပ်မှရတော့မယ်ဆိုတာ သူနားလည်ပေမယ့် နိုင်ငံရေးစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေနဲ့ တခြား အပြောင်းအလဲတွေ မလုပ်လို့မရဘူးဆိုတဲ့အချက်ကို ရှင်းပြဖို့ကျ သူ့မှာပြဿနာရှိနေတယ်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွေကုန်ချိန်ရောက်တော့ ပိုလန်ရဲ့ပြဿနာတွေကို ဒိုင်ယာလော့နဲ့ဖြေရှင်း မှသာဖြစ်နိုင်တော့မယ်လို့ ယာရှူဇစ်ကီက ပြတ်ပြတ်သားသားယူဆလာတယ်။ ပိုလန်မှာနောက် လာမယ့်ရွေးကောက်ပွဲက ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှာလုပ်မှာဆိုတော့ သူ့အတွက် (ဒိုင်ယာလော့လုပ်ဖို့) အချိန်ဇယားက သိပ်ကြပ်တယ်။ အဲဒီရွေးကောက်ပွဲဟာ မြင်နေကျ ဒီမိုကရေစီရွေးကောက်ပွဲ မဟုတ်တာအမှန်ပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဝင်အရွေးခံတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ အားလုံးက ကွန်မြူ နစ်ပါတီကအတည်ပြုထားတဲ့သူတွေချည့်ပဲလေ။ တကယ့်ပြဿနာက မဲဆန္ဒရှင်တွေအားလုံး ပါဝင်ကြဖို့ပဲ။ မဲပေးတဲ့သူအရေအတွက်က ကျွန်တော်တို့ပါတီကိုထောက်ခံတဲ့ပမာဏကိုပြတာ ပဲ။ ဖြစ်ရပ်အများစုမှာ ပြည်သူတွေကိုထုတ်ပြန်တဲ့ မဲအရေအတွက် ကိန်းဂဏန်းတွေက လိမ်ထားတာတွေပဲ။ သို့သော်ရွေးကောက်ပွဲရဲ့ တကယ့်မဲရလဒ်တွေကိုပါတီခေါင်းဆောင်တွေက ကောင်းကောင်းသိတာပေါ့။ ပါတီထဲမှာဆိုရင် လာမယ့်ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲပေးမယ့်သူအရေ အတွက်ဟာ ၃၀ ကနေ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းထက်ပိုနိုင်မယ့်အလားအလာမရှိဘူးဆိုတာ လူတိုင်း သိနေတယ်။ မဲပေးမယ့်သူ (မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူအရေအတွက်) နည်းတယ်ဆိုရင် နိုင်ငံရေးစနစ်ကို လက်မခံဘူးဆိုတာ။ အပြောင်းအလဲကို ပြည်သူတွေငဲ့လင်နေတယ်ဆိုတာကို အခိုင်အမာပြ လိုက်တာပဲပေါ့။

စီးပွားရေးအခြေအနေ၊ သင်းကွဲလူ့အဖွဲ့အစည်း၊ လာမယ့်ရွေးကောက်ပွဲဆိုတဲ့ အကြောင်း ကိစ္စတွေအားလုံး ပေါင်းဆုံသွားတော့ကာ အတိုက်အခံနဲ့စပြီး စကားပြောဖို့ ယာရှူဇစ်ကီလည်း ဆုံးဖြတ်လိုက်ရတော့တာပဲ။ သိုသိုသိပ်သိပ်နဲ့ ပထမဆုံးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုတွေက ၁၉၈၈ ခုနှစ် မှာစပါတယ်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီကနေ ဧပြီလအထိ ကျွန်တော်တို့ ပထမဆုံးစားပွဲဝိုင်း ဆွေးနွေးပွဲတွေ တရားဝင်စလုပ်ကြတယ်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲပြီးတော့ စနစ်ပြောင်းသွားတယ်။

ပိုလန်အသွင်ကူးပြောင်းရေးအောင်မြင်မှုကို ရှင်းပြခြင်း

ခင်ဗျားရဲ့မူလမေးခွန်းကိုပြန်သွားရရင် ကျွန်တော်တို့အောင်မြင်မှုက ဘယ်မှာဖြစ်ဖူးခံခဲ့ သလဲဆို အခြားနိုင်ငံတွေထက် ပိုလန်ရဲ့ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက်အသင့်ပြင်ထားတာက ပိုပြီး ကောင်းမွန်နေတာလို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ ပိုလန်နိုင်ငံမှာ 'အတောမသတ်'တဲ့ အော်ဟစ်မှု တွေက ကွန်မြူနစ်စနစ်ကိုပြောင်းလဲပစ်လိုက်တာဖြစ်လို့ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံတွေထဲမှာ အခြား နိုင်ငံတွေထက် တစ်နည်းတစ်ဖုံပိုပြီး လစ်ဘရယ်ဆန်သွားစေတယ်။ ပိုလန်မှာ အတိုက်အခံက အရမ်းအားကောင်းတယ်။ ဟိုးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းကရှိနေတဲ့ အစဉ်အလာ အတိုက်အခံ လှုပ်ရှားမှုကလည်း ပိုလန်မှာရှိပြီးသားလေ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီထဲမှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုလိုလား

တဲ့သူတချို့ ၁၉၅၆ ခုနှစ်မှာရှိလာနေပြီ။ အဲဒီနောက်မှာ ယာဆက်ကူရွန် (အတိုက်အခံဒီမိုကရက်အုပ်စု၏ထင်ရှားသည့်ခေါင်းဆောင်)နဲ့အခြားသူတွေဦးတောင်နဲ့အလုပ်သမားကာကွယ်ရေးကော်မတီလို အတော်လေးခိုင်မာတဲ့ အတိုက်အခံအဖွဲ့အစည်းတွေရှိနေပြီ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်ဂီယက်က ဒီအတိုက်အခံအုပ်စုတွေကို လက်သင့်ခံနိုင်တဲ့အတိုင်းအတာထိ လစ်ဘရယ်ဆန်တဲ့သူ။ ဒီအုပ်စုတွေဟာ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များကုန်တဲ့အချိန်မှာ တက်ကြွလှုပ်ရှားလာကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ အတော်လေးအင်အားကြီးပြီး ခိုင်မာအားကောင်းတဲ့အတိုက်အခံအုပ်စုအဖြစ် လက်ခံခွယ်ဆာဦးဆောင်တဲ့ Solidarity နဲ့ အခြားအတိုက်အခံအုပ်စုတွေလည်းရှိနေတာအမှန်ပဲ။ ဒီတော့ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များမှာ ပိုလန်မှာ အကွဲအပြဲတွေတော်တော်ဖြစ်နေတယ်။ သို့သော် ကွန်မြူနစ်မဟုတ်ကြတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအစိတ်အပိုင်းက စနစ်တကျစုဖွဲ့ထားတယ်။ အထူးသဖြင့် Solidarity လှုပ်ရှားမှုပေါ့။ သို့သော် တခြားသော အတိုက်အခံအဖွဲ့လေးတွေကတောင် စနစ်တကျစုဖွဲ့မှုရှိထားကြတယ်။ ဒီလှုပ်ရှားမှုတွေဟာ သင်းဖွဲ့ဖွဲ့စည်းမှုအခြေခံအဆောက်အအုံ ကောင်းကောင်းရှိကြတယ်။ အစဉ်အလာမဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေကို အသိအမှတ်လိုက်တယ်။ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်တွေကို ပေါ်ထွက်လာစေခဲ့တယ်။ ပြောင်းလဲလမယ့်အခြေအနေတွေမှာ ပိုလန်နိုင်ငံကိုဘယ်လိုအပ်ချုပ်သင့်သလဲဆိုတဲ့ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုတွေ နှစ်နဲ့ချီပြီးလုပ်တာကို ကိုယ်စားပြုလာခဲ့တယ်။

နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့အကြောင်းရင်းကတော့ အပြောင်းအလဲတွေကို ဦးဆောင်ဖို့၊ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အဆင်သင့်ဖြစ်နေတဲ့သူတွေရှိနေတာပဲ။ သူတို့တွေက ပိုလန်မှာ ပညာကောင်းကောင်းသင်ခဲ့ရသူတွေ၊ အနောက်နိုင်ငံကနေလည်း အတွေ့အကြုံအချို့ရထားတဲ့သူတွေ။ နောက်ပြီးသူတို့အသက်အရွယ်တွေကလည်း အသက် ၃၀ ကျော် ၄၀ ကျော်တွေဆိုတော့ နိုင်ငံရေးလုပ်ဖို့နဲ့ ဒီလိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေလုပ်ဖို့ အသင့်တော်ဆုံး အသက်အရွယ်တွေပေါ့။ သူတို့က နိုင်ငံခြားမှာပညာသင်လာကြတာ။ အများစုက အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ပညာသင်လာတာ။ သူတို့မှာ အခုလိုအခွင့်အရေးရလာတော့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို တင်ပြဖို့အသင့်ဖြစ်လာကြတယ်။ [ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး (၁၉၈၉-၉၁)၊ (၁၉၉၇-၂၀၀၀) ဖြစ်ပြီး၊ ဘားတဲလ်ရောဗီရှ် စီမံကိန်းဟုလူသိများသည့် ‘ရှော့ရိုက်ကုထုံး’ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဗီဒီယိုက] လက်ရှက်ခံ ဘားတဲလ်ရောဗီရှ်က အဲဒီအချိန်မှာ ဗဟိုဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌ။ သူလည်း အမေရိကန်မှာ ပညာသင်လာတဲ့သူ။

ပြီးတော့ နောက်ဆုံးတက်တဲ့ ကွန်မြူနစ်အစိုးရဖြစ်တဲ့ မီရှက်ဆလက်ပ် ရာကိုးစကီးက အသွင်ကူးပြောင်းမှုမတိုင်ခင်မှာ ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၈၈-၈၉) ပေါ့။ သူက ပိုလန်နာမည်ရသတင်းစာ Polityka ရဲ့နာမည်ကြီး အယ်ဒီတာချုပ်၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီမှာ အတွင်းရေးမှူး-၁အဖြစ် (၁၉၈၉-၉၀) နောက်ဆုံးတာဝန်ယူခဲ့တဲ့သူပေါ့။ ကျွန်တော်လည်းပါခဲ့တဲ့ သူ့အစိုးရအက အင်မတန်အရေးပါတဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေနဲ့ ဥပဒေတွေကို ပြဋ္ဌာန်းကျင့်သုံးခဲ့လို့ ပိုလန်စီးပွားရေးကို အတော်

အထောက်အကူဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီဥပဒေတွေထဲမှာ ဝီလ်ဇက်စ်ဥပဒေကြမ်းလို့ခေါ်ကြတဲ့ ဥပဒေလည်းပါတယ်။ မိရက်ဆလက်စ် ဝီလ်ဇက်စ်က စက်မှုဝန်ကြီးပါ။ သူ့အယူအဆက စွန့်ဦးတီထွင် စီးပွားရေးသမားတွေအတွက် အခြေအနေကောင်းဖန်တီးပေးဖို့ပေါ့။ ကျွန်တော့်အမြင်ပြောရရင် လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၅ နှစ်က ဝီလ် ဇက်စ်တင်ပြခဲ့တဲ့အရာတွေမှန်သမျှဟာ ဒီနေ့ခေတ်ပိုလန်အစိုးရတင် ပြနေတဲ့ဟာတွေထက် အများကြီးသာပါတယ်။ ဒီတော့ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်တို့မှာ အကောက်အခွန်၊ ဌာနဆိုင်ရာတွေဘက်မှာဆိုရင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေအတွက် အနေအထားက တခြားကွန်မြူနစ်နိုင်ငံတွေမှာထက် တော်တော်သာပါတယ်။ သို့သော် အဲဒီတုန်းကပိုလန်ရဲ့ စီးပွားရေးအခြေအနေက တော်တော်ဆိုးတယ်ဆိုတာတော့ ထည့်ပြောရမှာပဲ။ ဒီလိုဆိုးနေသည့်တိုင် ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေကိုလုပ်ဖို့ သတ္တိနဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ပြတ်သားမှုကတော့ ကျွန်တော်တို့မှာရှိတယ်။

ဒိုင်ယာလော့နှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခြင်းအတွက် အခြေခံတည်ဆောက်ခြင်း

စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွေလို စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေကို မူဝါဒအရေးဆောင်ရွက်တဲ့ အဓိက ကျသူတွေက ချဉ်းကပ်ပုံအရပြောရင် သူတို့ကြားက အားသာချက်တွေမှာမူတည်နေတယ်။ တချို့အချိန်တွေမှာ ခင်ဗျားတို့မှာ ခိုင်မာတဲ့အစိုးရနဲ့ အားနည်းတဲ့အတိုက်အခံရှိတယ်။ ဒါမှမဟုတ် အဲဒီအခြေအနေရဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်ရှိတတ်တယ်။ ယာရှူဖဲ စ်ကီက စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုကို ဦးဆောင်ခဲ့တယ်လို့ ခင်ဗျားပြောပါတယ်။ သို့သော် တစ်ဖက်မှာ မူဝါဒရေးလှုပ်ရှားနေတဲ့ Solidarity ကရှိနေတယ်။ သဘောထားတင်းမာသူတွေနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားတွေကြားက ဒီဆွေးနွေးပွဲတွေ ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လဲ။ အားနည်းတဲ့အတိုက်အခံရှိရင် အားကောင်းတဲ့ အစိုးရရှိမယ်။ ဒါမှမဟုတ် အားကောင်းတဲ့အတိုက်အခံရှိရင် အားနည်းတဲ့အစိုးရရှိမယ်။ နှစ်ဘက်စလုံးမှာ အားနည်းတဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေရှိရင်တော့ အကောင်းဆုံးအခြေအနေပဲ။ ပိုလန်မှာ အဲဒီအခြေအနေဖြစ်ခဲ့တယ်။ စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွေမလုပ်ခင်မှာ အားကိုးရတဲ့နှစ်ဘက်စလုံးက လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေက တော်တော်အားနည်းနေတယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီက ဘာလုပ်ရမယ်ဆိုတဲ့ စီမံကိန်းမရှိဘူး။ ထိရောက်ပီပြင်တဲ့ စီးပွားရေးကို မစီမံနိုင်ဘူး။ ဒီတော့အားနည်းနေတယ်။ ပြည်သူအများစုအတွက်တင်မကဘူး ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွက်တောင် အင်မတန်လေးနက်တဲ့ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေလုပ်ဖို့လိုနေတာ လယ်ပြင်မှာဆင်သွားသလို ထင်ရှားနေတယ်။ Solidarity ကလည်း ၁၉၈၀ နဲ့ ၁၉၈၁ တုန်းကလို အဖွဲ့ဝင် ၁၀ သန်းရှိတဲ့ အဖွဲ့ကြီးမဟုတ်ဘူး။ နောက်ဆယ်နှစ်အကြာမှာရှိနေတဲ့ Solidarity။ အမောဖောက်နေပြီ။ အရင်ကလောက် လူကြိုက်မများကြတော့ဘူး။ ဒီတော့ Solidarity ကလည်း တော်တော်အင်အားနည်းနေတယ်။ ကျွန်တော့်စိတ်ထင် ပိုလန်စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲဖြစ်မြောက်သွားတာ ကျွန်တော်တို့မှာ အင်မတန်အားကောင်းတဲ့ ဆွေးနွေးဘက်အုပ်စုနှစ်ခုရှိလို့ပဲ။ သို့သော် အုပ်စုနှစ်ခုစလုံးက နောင်ရေးအတွက် အရေးကြီးတာတစ်ခုကိုလုပ်ဖို့ အချိန်ရောက်ပြီဆိုတဲ့ တာဝန်ယူ

စိတ်၊ လေးနက်တဲ့ခံယူချက် ရှိနေကြတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တိုင်းပြည်အခြေအနေက ရှေ့ဆက်သွားလို့မရတော့ဘူးလေ။ ဒီအခြေအနေဟာ တော်တော်လေးအရေးပါတဲ့ အကြောင်း ရင်းပါပဲ။ ကျွန်တော့်အမြင်အရတော့ ကိုယ့်မှာအားကောင်းတဲ့ ဘက်တစ်ဘက်နဲ့ အားနည်းတဲ့ ဘက်တစ်ဘက်ရှိနေရင် နှစ်ဦးသဘောတူညီမှုရဖို့မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဥပမာ ဒီလိုအခြေအနေမျိုးကို ဒီနေ့ခေတ် အစွဲရေး-ပါလက်စတိုင်း ပဋိပက္ခမှာ ခင်ဗျားတွေ့နိုင်တယ်။

ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာ ပါတီဝင် ၂ သန်းရှိတယ်။ အဲဒီပါတီဝင်တွေထဲမှာ တိမ်းညွှတ်မှု တွေက အမျိုးမျိုးပဲ။ သို့သော် အုပ်စုကြီးနှစ်ခုပဲရှိတာ။ 'ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမား'အုပ်စုက အပြောင်းအလဲလိုအပ်တယ်၊ တကယ်လေးနက်တဲ့ အပြောင်းအလဲတွေမရှိရင် ကျွန်တော်တို့ သွားပြီဆိုတာကို သဘောပေါက်ထားတယ်။ အဲဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားတွေထဲမှာ သတိ ကြီးကြီးထားတဲ့သူတွေ၊ တုံးတိုက်တိုက်ကျားကိုက်ကိုက်ဆိုတဲ့သူတွေ၊ သတ္တိပြောင်တဲ့သူတွေ လည်းရှိတာပဲ။ ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားအုပ်စုမှာ ခေါင်းဆောင်က ယာရှင်စ်ကီ။ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးတွေရဲ့လိုအပ်ချက်ကို သူသာသဘောမပေါက်ခဲ့ဘူးဆိုရင် ဘာမှဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ဘူးဗျ။ ဒီအရှေ့ ဥရောပနိုင်ငံတွေထဲက ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်တွေထဲမှာ အီးရင် ဟိုနက်ဟာ[ဂျာမနီဆိုရှယ်လစ်ညီညွတ်ရေးပါတီ ဗဟိုကော်မတီအတွင်းရေးမှူး (၁၉၇၅-၈၉)] နဲ့ ဂုစ တက်ဗ် ဟူဆက် [ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယားသမ္မတ (၁၉၇၅-၈၉)] ဆိုရင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးကို လုံးဝလက်မခံတဲ့သူတွေ။ ယာနေ့ဒါဒါ[ဟန်ဂေရီဆိုရှယ်လစ်အလုပ်သမားပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး (၁၉၅၆-၈၈)] တစ်ယောက်ပဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုလက်ခံတာရှိ တယ်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာတာ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွေအစောပိုင်းမှာ လိုအပ်တယ်လို့ ယာရှင်စ်ကီက သဘောပေါက်တယ်။ သို့သော်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးပြီးသွားတော့ သူ့အတွက်တစ်ခု တည်းသောရွေးစရာက ဒိုင်ယာလော့ပဲရှိတယ် လို့သူမြင်လာတယ်။ အရင်ကထက် ပိုကြမ်းပြီး ပိုတင်းမာဖို့ ဖိနှိပ်ဖို့ဘယ်နည်းနဲ့မှမရတော့ဘူး။ ရှေ့ဆက်ဖို့တစ်ခုတည်းသောလမ်းစက အလယ် အလတ်လမ်းစဉ်ကိုပိုလိုက်တဲ့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ဖို့ပဲ။ ဖိနှိပ်တဲ့ခေါင်းဆောင်လုပ်လို့ မရတော့ဘူး။ ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို လက်မခံတဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်တွေတော့ ရှိနေတာပဲ။ ပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုတွေကပ်ပါလာမယ့် အန္တရာယ်ကကြီးတယ်လို့သူတို့ကပြောတယ်။ ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေ ရှေ့ဆက်လုပ်မယ်ဆိုရင် ကွန်မြူနစ်ပါတီ အာဏာလက်လွှတ်လိုက်ရမယ်ဆိုတာက သူတို့ အဓိကထားပြောကြတဲ့ ဆင်ခြေပဲ။ အခု နေအခါကနေပြန်ကြည့်ရင် သူတို့ပြော တာမှန်တယ်ပဲ ပြောရမယ်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားတွေက ပါတီအနာဂတ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အမှန်မမြင်ခဲ့ကြ ဘူး။ ဂေါ်ဘာချက်ဗ်က ဆိုဗီယက်မှာ၊ ယာရှင်စ်ကီက ပိုလန်မှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို စလုပ် ကြတော့ ပါတီဇာတ်သိမ်းဖို့အစပျိုးလိုက်တာပဲဆိုတာ သိလာရတယ်။

အပြောင်းအလဲအတွက် သဘောတူမှုမရအောင်လုပ်ခြင်း

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များနှောင်းပိုင်းမှာ စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုလုပ်

ဆောင်တော့မယ်လို့ ယာရှူ ဖိတ်ကီကဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ ဂေါ်ဘာချက်က သူ့ကိုထောက်ခံအားပေးခဲ့တယ်။ ဒီလိုထောက်ခံအားပေးတာ ယာ ရှူဖိတ်ကီအတွက် အရေးကြီးတယ်။ အခြေအနေက တင်းမာနေတဲ့အချိန်ပါ။ ပါတီဗဟိုကော်မတီ အစည်းအဝေးတစ်ခုမှာပေါ့။ ငြင်းကြခုကြတာ တော်တော်ပြင်းထန်လာချိန်မှာ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲနဲ့ပတ်သက်ပြီး သဘောထား တင်းမာသူတွေက စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲလုပ်တာမှားတယ်၊ ဒါပါတီကိုပြိုကွဲသွားစေလိမ့်မယ်ဆိုပြီး ယာရှူဖိတ်ကီကို ဝေဖန်တိုက်ခိုက်မှုစလုပ်ကြတယ်။ သူနိုင်ငံရေးသမားဘဝတစ်လျှောက်လုံး ပထမဆုံးအကြိမ် အကြပ်ကိုင်တဲ့ နည်းသုံးဖို့ ယာရှူဖိတ်ကီက ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲကိုဆန့်ကျင်တဲ့ ရဲဘော်တွေအများကြီးရှိတယ်ဆိုတာသူကသိတော့ နတ်ထွက်ဖို့ပြင်တယ်။ ဒါဆိုသူတို့အတွင်းရေးမှူး-၁ အသစ်ခန့်လိုရပြီ။ သူနဲ့အနီးစပ်ဆုံး လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေကလည်း နတ်ထွက်ကြမယ်ဖြစ်ကုန်တယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ဗဟိုကော်မတီဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာရမယ်ဆိုပြီး နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ကနေ ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ သူတို့မဲခွဲဆုံးဖြတ်ကြတဲ့အခါ ယာရှူဖိတ်ကီရာထူးမှာဆက်နေဖို့၊ ပါတီရဲ့ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလိုလားတဲ့ အခြေခံရပ်တည်ချက်ကို လက်ခံတဲ့ဘက်က နိုင်သွားတယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီတွေမှာ နတ်ထွက်တာတွေ၊ ပုန်ကန်တာတွေ နဲ့ခြိမ်းခြောက်တာမျိုးက ဒီလိုတင်းမာတဲ့ အခြေအနေမျိုးရောက်လာရင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထမရှိဘူး။ နတ်ထွက်မယ်ပြောလိုက်တာဟာ ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တွေလုပ်ဖို့ ယာရှူဖိတ်ကီနဲ့သူ့ရဲ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေ ဆုံးဖြတ်ချက်အခိုင်အမာချထားတယ်ဆိုတာကို အချက်ပြလိုက်တာပဲ။ ဒါ သိပ်အရေးကြီးတယ်။

ကျွန်တော်က အဲဒီတုန်းက အသက် ၃၁၊ ၃၂ ပေါ့။ အသက် ၃၁ နှစ်အရွယ်မှာ လူငယ်နဲ့ အားကစားရေးရာဝန်ကြီး ရာထူးကျွန်တော့်ကိုပေးလိုက်တာဆိုတော့ ပိုလန်အစိုးရထဲမှာ ကျွန်တော်က အသက်အငယ်ဆုံးဝန်ကြီးဖြစ်လာတယ်။ ကျွန်တော် ကမ္ဘာ့အနှံ့ခရီးဆန်ခဲ့တယ်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှာ အမေရိကန်မှာ သုံးလကျောင်းသွားတက်ရတယ်။ ဆိုတော့ ကွန်မြူနစ်ဝါဒီဆိုပီ ယက်ပြည်ထောင်စုကို ဖွံ့ဖြိုးပြီးအနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့နှိုင်းယှဉ်လိုက်ရင် ဘယ်လိုနေမယ်ဆိုတာကို နားလည်ဖို့ ကျွန်တော့်အတွက် ဘာမှမခက်ဘူး။ ဒီလိုနှိုင်းယှဉ်လိုက်တော့ ကျွန်တော့်အတွက် လုံးဝစိတ်ပျက်စရာ လေ့လာစူးစမ်းမှုပဲ။ အင်မတန်စိတ်ပျက်ဖို့ကောင်းတဲ့ အခြေအနေပဲ။ အနောက်ဂျာမနီမှာလည်း ကျွန်တော်ကျောင်းတက်ခဲ့သေးတယ်။ အဲဒီတုန်းကဆို ပိုလန်နဲ့ အနောက်ဂျာမနီဆိုတာ ဘာမှမဆိုင်ဘူး။ ပိုလန်ကတော်တော့်ကို ဖွံ့ဖြိုးမှုနိမ့်ကျနေတာပျ။

ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်အတွက်တော့ ပိုလန်က အပြောင်းအလဲလို့ဖို့လိုနေတယ်ဆိုတာ၊ ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံဖြစ်အောင် လုပ်ရမယ်ဆိုတာ အရမ်းသိသာနေတယ်။ တော်တော်တိုးတက်နေပြီဖြစ်တဲ့ ကမ္ဘာ့အစိတ်အပိုင်းထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ပါချင်တယ်။ ပြဿနာက တိုးတက်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲဆိုတာပဲ။ ဘယ်လမ်းကိုလိုက်သင့်လဲပေါ့။ တက္ကသိုလ်မှာတုန်းက ကျွန်တော်နဲ့ ကျောင်းနေဖက်တွေက ယေဘုယျအယူအဆ နှစ်ခုသုံးခုရှိခဲ့တယ်။ ပထမဆုံး

ကတော့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကိုထောက်ခံအားပေးဖို့၊ နိုင်ငံရေးစနစ်ကိုတတ်နိုင်သမျှပြောင်းဖို့ အလားအလာရှိတာမှန်သမျှလုပ်ဖို့ပဲ။ ဒါပေမယ့် အဲဒီလိုလုပ်ရင်းနဲ့ ဝါဆောစာချုပ်တို့၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတို့ဆိုတဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ရဲ့ရလဒ်ဖြစ်တဲ့ အကန့်အသတ်တွေအားလုံး ကျွန်တော်တို့မှာရှိနေတာဆိုတဲ့ အခြေအနေတွေဟာ ပြောင်းလဲလို့မရနိုင်ဘူးဆိုတာကိုလက်ခံထားဖို့ပဲ။ ဒါကျွန်တော့်အယူအဆ။ အတိုက်အခံဘက်မှာရပ်တဲ့ ကျွန်တော့်ကျောင်းနေဘက်တွေရဲ့အယူအဆကကျတော့ (နိုင်ငံရေး) စနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုတာပဲ။ (အတိုက်အခံမှာ ဤတစ်ကြိမ် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များနှောင်းပိုင်းအထိ အတော်ပင်အားကောင်းခဲ့သည်။) တကယ်လို့အများကြီးပေးဆပ်ရသည့်တိုင် (နိုင်ငံရေး) စနစ်ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ လိုတယ်လို့ သူတို့ကတွေးကြတယ်။

ကျွန်တော့်ကျောင်းနေဖက်တွေတော်တော်များများရဲ့တတိယမြောက် အယူအဆကကျ ခုနပြောခဲ့တဲ့မဟာဗျူဟာတွေအားလုံးက အလုပ်ဖြစ်မှာမဟုတ်ဘူးတဲ့။ စနစ်ကိုအတွင်းထဲက နေပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့၊ အပြောင်းအလဲလုပ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ အသင့်မဖြစ်ကြသေးဘူးပေါ့။ နောက်ပေါက် တော်လှန်ရေးသမားတွေဖြစ်ဖို့ အစိုးရဆန့်ကျင်ရေးသမားတွေအဖြစ် ထောင်ချခံရဖို့ကျွန်တော်တို့မှာ အများကြီးစတေးဖို့ ကျွန်တော်တို့အသင့်မဖြစ်ကြသေးဘူးပေါ့။ တစ်ခုတည်းသောရွေးစရာက တိုင်းပြည်ကထွက်သွားကြဖို့ပဲ။ တကယ်ပဲ အဲဒီကျောင်းနေဖက်တွေတော်တော်များများက ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွေအစလောက်မှာ ပိုလန်ကထွက်သွားကြတယ်။ အဲဒီလို ပိုလန်လူမျိုးတွေ အလုံးအရင်းပြည်ပကိုထွက်သွားတာ အထူးသဖြင့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာပြီးတဲ့အချိန်မှာထွက်သွားကြတာ တော်တော်ကိုများပါတယ်။ အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလျ၊ တောင်အာဖရိကနဲ့ ဥရောပနိုင်ငံတွေ တွေအများစုမှာ ပိုလန်နိုင်ငံသားတော်တော်များများ အခုထိရှိနေတုန်းပဲ။

ကျွန်တော်က ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်၊ အစိုးရအဖွဲ့မှာဝန်ကြီးဆိုတော့ ၁၉၈၀ ပြည့်တွေကုန်ခါနီး စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲမစခင် ဖြစ်ပျက်နေတာတွေမှန်သမျှဟာ ကျွန်တော့်အတွက်တော့ ဘဝင်ကျစရာတွေချည့်ပဲ။ ကျွန်တော့်အယူအဆနဲ့နီးစပ်တဲ့အရာကိုလုပ်ဖို့ အခွင့်အရေးရပြီပေါ့။ ဟိုးအရင်ကတည်းက ဒီလုပ်ငန်းစဉ်တွေအားလုံးမှာ ကျွန်တော်ပါခဲ့တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ နိုင်ငံရေးအခြေအနေပြောင်းလဲဖို့၊ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေလုပ်ဖို့ ရာကိုးစက်ရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေထဲမှာ ပထမဆုံးက သင်းဖွဲ့ဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာဥပဒေသစ်ကို ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်ရယ်၊ အတိုက်အခံရယ်နဲ့ဆွေးနွေးဖို့ဗျ။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွေကုန်ချိန်ရောက်တော့ ဒီဥပဒေသစ်က နိုင်ငံတော်ရဲ့ထိန်းချုပ်မှု အပြင်ကနေ အသင်းအဖွဲ့တွေ ပေါင်းစုံဖွဲ့စည်းခွင့်ပေးလိုက်တယ်။

ကျောင်းတော်နဲ့ဒိုင်ယာလော့လုပ်တဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်က ဥက္ကဋ္ဌလုပ်တယ်။ ဂိုဏ်းအုပ်ဘုန်းတော်ကြီးတွေ၊ သူတို့အကြံပေးတွေနဲ့ အစည်းအဝေးလုပ်ကြတာ ကျွန်တော်မှတ်မိသေးတယ်။ ဂိုဏ်းအုပ်ဘုန်းတော်ကြီးတွေ လက်အောက်ခံအကြံပေးတစ်ယောက်ကယန် အိုလ်ရှက်ဖ်

စကီး [ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၉၁-၉၂)] ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ အဖွဲ့က တကယ့်လူငယ်လူရွယ်တွေဖြစ်နေ တော့ သူတို့တော်တော်အံ့အားသင့်သွားတယ်။ ရာကိုစကီးက ပေါ့ပျက်ပျက်လုပ်လိုက်တယ်လို့ သူတို့ကယူဆထားတော့ ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးဘက်တွေရဲ့ တွေ့တွေ့ချင်းတုံ့ပြန် ပုံက မျက်နှာပျက်စရာပဲ။ ဒီသင်းဖွဲ့ဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာဥပဒေဆွေးနွေးဖို့ဒီလိုမနူးမနပ်ဝန်ကြီးပေါက်စတွေ ရာကိုစကီးက လွယ်လွယ်နဲ့လွှတ်လိုက်တယ်လို့ သူတို့ကတွက်လိုက်တာကိုး။ ကျွန်တော်တို့ မျိုးဆက်အတွက်တော့ ဒီလိုလွှတ်လိုက်တာ အံ့မခန်းအခွင့်အရေးပဲ။ ခေတ်သစ်မှာ ကျွန်တော် တို့သက်တမ်းရင့်ပါတီကြီးက တက်တက်ကြွကြွနဲ့မလုပ်နိုင်မကိုင်နိုင်တော့တာ ကျွန်တော်တို့ အတွက်တော့ သိပ်ပြဿနာမဟုတ်ဘူး။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများ

စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲတွေကိုဦးတည်နေတဲ့ အခြေအနေကို ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယာရှုဖေကီးနဲ့ သူ့အဖွဲ့က ဘယ်လိုနားလည် ထားကြလဲဗျ။

ခွာညွှပ်စကီ။ ။စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှာ ယာရှုဖေကီးရဲ့အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်က ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီး ဂျက်ဆွာဖ် ကိရိတက်ခ် (၁၉၈၁-၉၀) ပါ။ အတိုက်အခံဘက်ကကြည့်ရင် လူမုန်းအခံရဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်က အစိုးရစေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ရဲ့ခေါင်းဆောင်ဖြစ်နေတာ တော်တော်ကောင်းတဲ့ စိတ်ကူးပဲ။ သူ့ကို ဆုံးဖြတ်ချက်တွေပေးနိုင်တဲ့ပေးနိုင်တဲ့လူလို့ အတိုက်အခံကမြင်တာကိုး။ ယာရှုဖေကီးရဲ့အတွင်းလူအနေနဲ့ ဖိနှိပ်မှုတွေအများဆုံးလုပ်ခဲ့တဲ့လူက ဒီမိုကရေစီနဲ့ မူဝါဒ ဖြေလျှော့ရေးအတွက် အခုတာဝန်ရှိတဲ့သူဖြစ်နေတယ်လေ။ ဒီတော့ နိုင်ငံရေးနဲ့စိတ္တဗေဒ ရှု ထောင့်ကကြည့်ရင် ကျွန်တော့်အမြင်အရ သူ့ကိုခေါင်းဆောင်ရွေးလိုက်တာ သိပ်မှန်တဲ့ဆုံးဖြတ် ချက်ပဲ။ သူ့ရဲ့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့မှာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဖလီပိုယန်ဆွစ်ဖ်ကီး၊ အဲဒီတုန်းက ဝန်ကြီးချုပ်လုပ်နေတဲ့ ရာကိုစကီး၊ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ကအဖွဲ့ဝင်သုံးဦး (စတာနစ်လက်ပ် ရှုဂက်ခ်၊ ဗာလက်ဒ်စလက်ပ် ဘာကာ၊ ယာနူ ရက်ကော့စကီး) နဲ့ ကျွန်တော်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့မှာ ကျွန်တော်ဘယ်တုန်းကမှမပါခဲ့ဘူး။ ကျွန်တော်ကအစိုးရအဖွဲ့ ဝင်သက်သက်ပဲ။ ရာကိုစကီးအစိုးရမှာ ဝန်ကြီးပေါ့။ သို့သော် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲက အုပ်စု သုံးခုထဲက အုပ်စုတစ်ခုရဲ့ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌဖြစ်တယ်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲရဲ့ဖွဲ့စည်းပုံကို သဘော ပြောရရင် ကိုယ်စားလှယ်တွေအကုန်လုံးက စားပွဲတစ်ခုမှာဝိုင်းထိုင်ကြတယ်။ ဒီအစည်းအဝေး တွေမှာ ကိရိတက်ခ်နဲ့ ဗွယ်ဆာတို့က ဥက္ကဋ္ဌတွေ။ မှတ်တမ်းမှတ်ရာတွေနဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ အားလုံးအတွက် ကျွန်တော်တို့မှာ ကော်မတီသုံးခုရှိတယ်။ ကျွန်တော်က မာဖီယွပ်စကီနဲ့ ဒုတိ ယဥက္ကဋ္ဌလုပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွေနဲ့ Solidarity ကိုတရားဝင် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း ဆွေးနွေးရတယ်။ နိုင်ငံရေး ဦးဆောင်အဖွဲ့ဝင် ရက်ကိုစကီးနဲ့ ပါမောက္ခ ဘရောနီစ်လက်ပ် ဂီရီမတ်တို့က နိုင်ငံရေးကော်မတီ

ရဲ့ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌတွေ။ တတိယကော်မတီက စီးပွားရေးကိုဆွေးနွေးတယ်။ နိုင်ငံရေးဦးဆောင် အဖွဲ့ဝင် [ဗဟုကုမ္ပဏီလီမိတက်] ဘာက။ အတိုက်အခံအဖွဲ့ဝင် ပါမောက္ခ ဗီတို ထရက်ဗ်ရာ ကိုးစကီးတို့က ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌတို့ပါတယ်။ ဒီတော့ ယာရှင်ကီးက သူ့ကော်မတီသုံးခုနဲ့အလုပ် လုပ်တာပေါ့။ သူ့နေရာက လုံးဝအရေးအကြီးအဆုံးနေရာပေါ့။

ကျွန်တော့်အမြင် ယာရှင်ကီးရဲ့တွေးပုံခေါ်မှာ အခြေခံအကြောင်းအရင်းတွေအများကြီး ရှိနေတယ်။ ပထမဆုံးက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးပြီးသွားရင် အရင်တုန်းကရှိတဲ့ခွဲတဲဟာမျိုးကို ပြန် ဖွဲ့စည်းမယ်ဆို အကုန်ကမောက်ကမတွေ ဖြစ်ကုန်မှာဆိုတော့ အခြေတစ်ခုထွက်ဖို့ အရမ်း အရေးကြီးတယ်။ အခြေအနေက အရင်ကနဲ့လုံးဝမတူတော့ဘူးလေ။ ဒီမိုကရေစီ တည် ဆောက်ရေးနဲ့ မူဝါဒဖြေလျှော့ရေးအယူအဆက ယာရှင်ကော်မတီအတွက် အရမ်းအရေးကြီး တဲ့အယူအဆလို့ထင်တယ်။ တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့်ဒီမိုကရေစီကိုသူတွေသလားတော့ ကျွန်တော် သေချာမသိပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးကို သူကပိုအလေးထားတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ သူဘယ်လို ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်မျက်ဝါးထင်ထင်မြင်မြင်ခွဲတော့ သူ့ရဲ့ပြတ်သားတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကျွန်တော်အင်မတန်လေးစားပါတယ်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့နိုင်ငံရေးသမားဘဝ ကိုစခဲ့ပြီး ဒိုင်ယာလော့လုပ်တယ်။ နိုင်ငံရေးစနစ် ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းအသွင်ကူးပြောင်းသွားတယ် ဆိုတာနဲ့ အဆုံးသတ်ခဲ့ ရှားရှားပါးပါးနိုင်ငံရေးသမားတွေထဲမှာ ယာရှင်ကီးပါတယ်။ လူထုက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားတဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်တို့ သမ္မတတို့က စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာ လိုက် တာ ဒါမှမဟုတ် အင်မတန်ဖိနှိပ်တဲ့ပြန်မှုလုပ်တာနဲ့ နိဂုံးချုပ်သွားတာမျိုးက ပိုပြီးဖြစ်လေ့ ဖြစ်ထရှိတာမျိုးလေ။ အာဏာရှင်တွေ ဒါမှမဟုတ် အာဏာရှင်တစ်ပိုင်းအုပ်ချုပ်သူတွေထဲမှာ ယာရှင်ကီးလိုလူမျိုး တော်တော်ရှားမယ်ထင်တယ်။

စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွေကိုဝင်မယ်လုပ်တော့ ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့မဟာဗျူဟာက ဘာလဲ။

ခွာညှင်စကီ။ ။ တော်တော်ရိုးစင်းတဲ့မဟာဗျူဟာပါ။ အတိုက်အခံကို ဖိတ်ခေါ်မယ်၊ ပြီးရင် အာဏာနဲ့တဝန်ယူမှုကို ခွဲဝေမယ်ဆိုတဲ့မဟာဗျူဟာပေါ့။ အစတုန်းကတော့ အသွင် ကူးပြောင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်က လေးနှစ်ထက်မနည်း ကြာလိမ့်မယ်လို့ကျွန်တော်တို့ထင်ထားခဲ့တာ မှားတာပေါ့။ အခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှာ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ရမှာ။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲက တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့်တော့ ဒီမိုကရေစီမဆန်ဘူး။ လွှတ်တော်မှာ အတိုက် အခံအတွက် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းပေးပြီး ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့သူ့မဟာမိတ်တွေ အတွက် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းပေးဖို့ဆိုပြီး တွက်ထားတာပေါ့။ ပြီးရင် သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲလာမယ်။ (ကျွန်တော်တို့အိုကို တရားဝင်ဆွေးနွေးပေမယ့်) အသွင်ကူးပြောင်းမှု ကာလမှာ သမ္မတလောင်းဟာ ယာရှင်ကီးဖြစ်ရလိမ့်မယ်လို့တော့ အစကတည်းက လူတိုင်း အပိုင်တွက်ထားကြတယ်။ ကျွန်တော်က လွှတ်တော်ရဲ့အောက်မှာ ဒုတိယလွှတ်တော် တစ်ရပ် ဖြစ်တဲ့ အထက်လွှတ်တော်ကိုဖွဲ့စည်းဖို့အယူအဆကိုတင်ပြခဲ့တယ်။ အပြည့်အဝ ဒီမိုကရေစီ

မဆန်ဘဲ ရွေးကောက်တင်မြှောက်တဲ့လွှတ်တော်တစ်ရပ်ပဲ သူတို့လက်ခံနိုင်တာကြောင့် အထက်လွှတ်တော်ထပ်ပြီး ဖွဲ့စည်းဖို့ကို အတိုက်အခံက အကြောက်အကန်ကန့်ကွက်ကြတယ်။ သို့သော် အဲဒီလိုအပြည့်အဝ ဒီမိုကရေစီမကျတဲ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ဘယ်နှစ်ခုများသူတို့ လက်ခံနိုင်မှာမို့လို့လဲ။ ဒီတော့ အထက်လွှတ်တော်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲဟာ အပြည့်အဝဒီမို ကရေစီဆန်တဲ့ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပဖို့ဆိုပြီး ကျွန်တော်အဆိုပြုလိုက်တော့ လက်ခံကြတယ်။ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်တွေရော ကျွန်တော်လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေရောက အထက်လွှတ် တော်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမယ်လို့လက်ခံလိုက်တာကို အံ့အားသင့်သွားတယ်။ ဒါပေမယ့် တိုင်း ပြည်ကိုနှစ်ပေါင်း ၅၀ နီးပါးအုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ ပါတီဟာ အထက်လွှတ်တော်အတွက် လုံးဝ လွတ်လပ်တဲ့ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အသင့်ဖြစ်နေသင့်တယ်လို့ကျွန်တော်သူတို့ကိုရှင်းပြလိုက် တယ်။ အထက်လွှတ်တော်အမတ်တွေဟာ ရာနှုန်းပြည့် အတိုက်အခံဘက်ကချည့်ဖြစ်နေရင် တောင် ယာရှုဖော်ကို သမ္မတအဖြစ်တင်မြှောက်ဖို့ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိတော့ အများစု မဲကရှိနေမှာပဲ။ ကျွန်တော့်တင်ပြချက်က နိုင်ငံရေးငြိမ်းချမ်းသွားတယ်။ ကျွန်တော့် 'ဒီမို ဘာမဟုတ်တဲ့ အတွေ့အကြုံလေးကိုတောင် ဒီပါတီက တာဝန်ယူမဆောင်ရွက်နိုင်ဘူးဆိုရင် နိုင်ငံရေးပါတီ မဟုတ်တော့ဘူးဆိုတဲ့သဘောပဲ။ ဒါဆိုရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ပါတီဟာ ဘာမှ ဖြစ်မြောက်အောင်လုပ် နိုင်စွမ်းမရှိဘူးဆိုတာ ဝန်ခံရတော့မှာပဲ။ ဒါဖြင့် တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်ဖို့ အသင့်ပဲလို့ ကျွန်တော်တို့ပြောနိုင်ပါဦးမလား။ ကျွန်တော်တို့က ရွေးကောက်ပွဲကိုအတွေ့အကြုံ ယူဖို့ စိတ်မဝင်စားကြတော့ဘူးလား။' လို့ပြောလိုက်တယ်။ ကျွန်တော်ကတော့အဆိုးမြင်နေ တာတော့မဟုတ်ဘူး။ အထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲမှာ ကွန်မြူနစ်ပါတီက အနည်းဆုံး ၃၀နဲ့ ၃၅နေရာတော့ရမှာပဲလို့ကျွန်တော်တွက်ထားတယ်။ အထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲက လွတ်လပ်သည့်တိုင် ယာရှုဖော်က သမ္မတဖြစ်နေရင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာအ များစုကို ကျွန်တော်တို့ရနေဦးမှာပဲ။ နောက်တစ်ဆင့် (နောက်လေးနှစ်ကြာရင် လွတ်လပ်သော ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပရေး) အတွက် ကျွန်တော်တို့လွှတ်တော်ထဲကနေ အလုပ်လုပ်နိုင်မှာ ပဲပေါ့။

ဇွန်လရွေးကောက်ပွဲလဲပြီးရော အခြေအနေတွေအားလုံးပြောင်းသွားတယ်။ အတိုက်အခံ က အများစုထောက်ခံမှုရသွားတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်တွေကို မျက်ကွယ်ပြုလို့မဖြစ်ဘူး။ ဒီတစ်ကြိမ်မှာလည်း ယာရှုဖော်က အတော်တာဝန်ယူမှုရှိတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ပါတီထဲမှာ အထူးသဖြင့် ကျောင်းတော်နဲ့အဆက်ရှိတဲ့ အုပ်စုလေးတွေအပါအဝင် ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ညွန့်ပေါင်းပါတီတွေက ရွေးကောက်ပွဲတရားမဝင်ဘူး၊ မခိုင်လုံဘူးလို့ကြေညာဖို့ ယာရှုဖော်ကိုဖိအားပေးကြတယ်။ သူကမကြေညာဘူးပဲ။ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကိုလက်ခံရမှာပဲ လို့သူကပြောတယ်။ ဒီရလဒ်ဟာ ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွက် ရလဒ်ကောင်းမဟုတ်တာကြောင့် အနာဂတ်အတွက် နောက်ထပ်ပြဿနာဖြေရှင်းမှုတွေကို စဉ်းစားကြဖို့လိုအပ်လို့ သူကပြောခဲ့ တယ်။ ရွေးကောက်ပွဲက အသွင်ကူပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်ကို အရှိန်မြှင့်ပေးလိုက်တယ်။ သို့သော်

ဒီလိုအခြေအနေမျိုးက ဘယ်နည်းနဲ့မဆို သူ့အချိန်အခါနဲ့ ဖြစ်လာမှာပဲ။ (ရှောင်လွှဲလို့ရနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး)

အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်ထွန်းအောင်လုပ်ရာတွင် အကာရင်ခေါင်းဆောင်များ၏အခန်းကဏ္ဍ

ဒီမိုကရေစီကိုရအောင်လုပ်ရာမှာ အရေးကြီးတဲ့အခန်းကဏ္ဍကပါဝင်ဖို့ တစ်သက်လုံးဒီမို ကရေစီလိုလားသူဖြစ်စရာမလိုပါဘူးဆိုတာကို ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယာရှူဖဲစ်ကီးက နမူနာကောင်းပြ လိုက်တယ်လို့ပြောရင် ခင်ဗျားလက်ခံမလား။

ခွာညွှင်စကီ။ ။လက်ခံတာပေါ့ဗျ။ ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင်နိုင်ငံတွေအားလုံးထဲက နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်တွေကို ကြည့်လိုက်ရင် ယာရှူဖဲစ်ကီးက လိမ္မာပါးနပ်သူ၊ ပညာတတ်၊ မွန်ရည်ပြီး ဂုဏ်သရေရှိတဲ့သူဆိုတာ ထင်းနေတာပဲ။ သူက တော်တော်ကိုလက်တွေ့ကျကျလုပ်ကိုင်တတ် တယ်။ ဒိုင်ယာလော့နဲ့အပြောင်းအလဲမရှိဘူးဆိုရင် စီးပွားရေးအတွက် ဘာမှလုပ်ပေးဖို့အခွင့် အရေးရမှာမဟုတ်ဘူးလို့ သူပြောခဲ့တယ်။ အတိုက်အခံရဲ့အမြင်တွေကိုလက်ခံ ပေါင်းစပ်ဖို့ ဘယ်လိုမှ အခွင့်အရေးရမှာမဟုတ်ဘူးလို့သူပြောခဲ့တယ်။ နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့အကြောင်း အချက်တစ်ခုကတော့ ဂေါ်ဘာချော့ဗ်မှဂေါ်ဘာချော့ဗ်ပဲ။ သူနဲ့ယာရှူကော့ဗ်စကီးက တော်တော် ကြီးကို အနီးကပ်ဆက်ဆံရေးကောင်းရှိကြတယ်။သူတို့နှစ်ယောက်ကြား ခင်မင်ရင်းနှီးမှုကအင် မတန်ကောင်းတယ်။ ဆိုတော့ကာ ယာရှူဖဲစ်ကီးနဲ့ပိုလန်က ဂေါ်ဘာချော့ဗ်အတွက်တော့ ဘယ် လိုအလုပ်ဖြစ်တဲ့စမ်းသပ်မှုတွေလုပ်နိုင်မလဲဆိုတာကို လုပ်ကြည့်လို့ရတဲ့ ဓာတ်ခွဲခန်းပဲလို့ကျွန် တော်ထင်ပါတယ်။

ယာရှူဖဲစ်ကီးဘဝက နိမ့်မြင့်တက်ကျတွေ့အများကြီးနဲ့ပါ။ ဆွေကြီးမျိုးကြီးမိသားစုက မွေး လာတဲ့သူ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီ သူတက်ခဲ့တဲ့ကောင်းတွေက ကက်သိုလစ်ကျောင်းတွေ။ ဒီဝါဆောမြို့တော်က မာရီရန်းနော့ဗ် ကက်သိုလစ်စာသင်ကျောင်းမှာလည်းသူတက်ခဲ့တယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းမှာ သူ့အဖေကွယ်လွန်သွားတယ်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက ပိုလန်ကို ဝင်တိုက်တော့ သူတို့မိသားစုကို ဆိုက်ဘေးရီးယားကိုနယ်နှင်လိုက်တာဆိုတော့ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု တစ်နေရာမှာသူကွယ်လွန်သွားတာပဲ။ စစ်အတွင်းမှာ ယာရှူဖဲစ်ကီးက ဆိုဗီယက် မှာပဲနေခဲ့ရတယ်။ နောက်တော့ ပိုလန်စစ်တပ်ထဲဝင်တယ်။ ပိုလန်စစ်တပ်ဆိုတာ ကွန်မြူနစ် အစိုးရ နဲ့အချိတ်အဆက်ရှိတယ်။ နောက်တော့ သူဗိုလ်ချုပ်ကြီးဖြစ်လာတယ်။ ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီးဖြစ်လာတယ်။ ပြီးတော့ ဝန်ကြီးချုပ်ပေါ့။

လူတိုင်းအမှားနဲ့မကင်းပါဘူး။ သူလည်းအမှားတွေလုပ်ခဲ့တာအများကြီးပဲ။ သူ့ဘဝမှာ အခွင့်အရေးကိုချောင်းနေခဲ့တာတွေ အများကြီးပဲ။ သို့သော်ကျွန်တော်အထူးအလေးထားပြော ချင်တဲ့အချက်ကတော့ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်တာပဲ။ ပိုလန်နိုင်ငံတော်အတွက် သူရင်ထဲမှာ

ကိန်းအောင်းနေတဲ့ပြည်ချစ်စိတ်ရှိတယ်။ သူလုပ်သမျှ အရာတိုင်းကို တာဝန်ယူစိတ်ရှိတာ၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိတာတွေက ကျွန်တော့်အမြင်ပြောရရင် သူ့အတွက် သူ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ အတွက် သိပ်အရေးပါတယ်။ အထူးသဖြင့် သူ့အစိုးရသက်တမ်းနောက်ဆုံးအချိန်မှာ လုပ်ခဲ့တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေအတွက် သိပ်အရေးပါတယ်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှာ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ကနေ ထောက်ခံမဲ တစ်မဲအသာနဲ့ သမ္မတဖြစ်သွားတယ်။ နောက်တစ်နှစ်နေတော့ သူရာထူးကနုတ် ထွက်သွားတယ်။ သူ့ခေတ်ကုန်သွားပြီဆိုတာ ကောင်းကောင်းနားလည်တယ်။ အငြိမ်းချမ်းဆုံး နည်းလမ်းနဲ့ ပိုလန်သမ္မတအဖြစ်ကနေ သူနုတ်ထွက်သွားတယ်။ သူနုတ်ထွက်သွားလို့ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပလို့ရသွားတယ်။ ဗွယ်ဆာက နောက်တက်လာတဲ့ သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရတယ်။ အဲဒီကာလတွေမှာ ယာရှူဇစ်ကီးနဲ့အလုပ် လုပ်ခဲ့တဲ့သူတွေ ထဲက မာဇီဗယဲ့စကီးလိုလူကိုမေးကြည့်ရင် သူဟာတဲ့လုပ်တဲ့သူတွေကိုတော်တော်သစ္စာရှိတဲ့လူ လို့ လူတိုင်းကပြောမှာပဲ။ စစ်တပ်ထဲမှာ၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှာ သူတော်တော်ကြာ ညောင်းနေသေးတာတောင်မှ သူ့သဘောနဲ့သူလုပ်ဖို့ မလျော်ကြာမသုံးခဲ့ဘူး။ အသစ်တက်လာ တဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့ သမ္မတဗွယ်ဆာအပေါ် သိပ်ကိုသစ္စာစောင့်သိခဲ့တယ်။ နောက်ပြီးဒါဟာသူ့နိုင် င်ရေးသမားဘဝဇာတ်သိမ်းခန်းပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နောက်တစ်နှစ်နေတော့ သူရာထူးက နုတ်ထွက်လိုက်တယ်။ အာဏာရှင်တစ်ယောက်အဖြစ် နိုင်ငံရေးသမားဘဝစခဲ့ပြီး အရမ်းကို ဒီမိုကရေစီလိုလားတဲ့ နိုင်ငံရေးသုခမိန်အဖြစ် သူ့အဆုံးသတ်ခဲ့တယ်လေ။

နိုင်ငံရေးပါတီသစ်များတည်ထောင်ခြင်း

ပါတီဟောင်းကထွက် ပါတီသစ်ထောင်ပြီး နိုင်ငံရေးဆက်လုပ်သင့်တယ်လို့ ခင်ဗျား ဘာကြောင့်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သလဲ။

ခွာညွှပ်စကီ။ ။ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီက သမိုင်းမှာကျန်ခဲ့ပြီလို့ကျွန်တော်မြင်တာကြောင့် ပါတီသစ်ထောင်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့တာပဲ။ ဒီမိုကရေစီဥပဒေတွေမရှိပဲ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်တဲ့စနစ်မှာ ကွန်မြူနစ်ပါတီရှိခဲ့တာ။ ဒီပါတီနဲ့ (ပါတီရဲ့တွေးပုံခေါ်ပုံ) က လုံးဝကို အလုပ်မဖြစ်တော့ဘူး။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် ဒီမိုကရေစီရနေပြီဖြစ်တဲ့ခေတ်မှာ လက်မခံနိုင်စရာဖြစ်သွားပြီ။ အသစ်ထောင်တဲ့ ပိုလန်ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီ (SdRP) ကနေ ပထမဆုံးထုတ်ပြန်ကြေညာချက် တစ်ခုမှာ ကျွန်တော်တို့ကိုထောက်ခံမှုနဲ့အမျိုးကျတဲ့ နိုင်ငံရေးအရသက်ရောက်မှုရှိဖို့လိုလား တယ်။ ဒီမိုကရေစီရဲ့ဥပဒေသတွေကို လေးစားတယ်ဆိုတာပါခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ထောက်ခံမဲ ၅ ရာခိုင်နှုန်းပဲရရင် ကျွန်တော် တို့ ၅ ရာခိုင်နှုန်းဝင်လုပ်ကြရမှာပဲ။ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းရရင် ကျွန်တော် တို့ကိုယ်စားလှယ်အများစုရသွားပြီဖြစ်လို့ တိုင်းပြည်အတွက်ကျွန်တော်တို့မှာတာဝန်ရှိသွားပြီ။

ပထမဆုံး ကျွန်တော်ဖွဲ့ခဲ့တဲ့ ညွန့်ပေါင်းက ဗိုချီမိဂျောရှပ်ရှ် [၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲဝင် သမ္မတလောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၉၆-၉၇)] နဲ့ လက်ဝဲဒီမိုကရက်ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့ (SLD)။ ဒီ

ညွန့်ပေါင်းပါတီဟာ ပိုလန်ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်လာတယ်။ (ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီသည် တစ်ခုတည်းသော ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန် အစဉ်အလာကြီးပါတီ ဖြစ်လာသည်) ဒီ ၃၂ နှစ်တာကာလအတွင်းမှာ ဒီမိုကရေစီကိုပြဿနာတက်အောင် ဘယ်တုန်းကမှမလုပ်ခဲ့တာကို ကျွန်တော်ဂုဏ်ယူမိတယ်။ ဒီပါတီဟာ ဒီမိုကရေစီအလိုလားဆုံးနဲ့ အသန့်ရှင်းဆုံးပါတီတစ်ခုပဲ။ ဒီမိုကရေစီရဲ့ကြန်အင်လက္ခဏာတွေအားလုံးကို ဒီပါတီကအပြည့်အဝ လက်ခံခဲ့တယ်။

စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေစတင်ချိန်မှာ ပါတီသစ်ထောင်မှရမယ်လို့ ခင်ဗျားမျှော်မှန်းခဲ့သလား။

ခွာညွှပ်စကီ။ ။ဟာ မမျှော်မှန်းပါဘူး။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေလုပ်တဲ့ကာလမှာ ပါတီသစ်တွေထောင်ဖို့ ဘယ်သူမှမဟပါဘူး။ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်က အရမ်းသိမ်မွေ့တာကိုးဗျ။ ကျွန်တော်တို့က စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးသမားကောင်းတွေလေ။ ပရောဟိတ်တွေမှမဟုတ်တာ။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကျဆုံးသွားမယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ထဲကတစ်ယောက်မှ ဟောကိန်းမထုတ်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ဂျာမနီနှစ်နိုင်ငံပြန်ပေါင်းမယ်၊ ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီဖျက်သိမ်းလိုက်ရမယ်လို့ ဘယ်သူမှ ဟောကိန်းမထုတ်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင်တော့ အဲဒီလိုဟောကိန်းမထုတ်နိုင်တာကပဲ ခပ်ကောင်းကောင်းပြောရမယ်။ ဒီလိုမျိုးစေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေလုပ်နေတုန်း ကျွန်တော်မှာ မျှော်မှန်းချက်တွေအားများနေရင် အလုပ်ဖြစ်မှာမဟုတ်ဘူး။ အပြောင်းအလဲက ဘာများအဓိပ္ပာယ်ရှိတော့မှာလဲဗျာ။

ဂျာမနီနိုင်ငံပြန်လည်ပေါင်းစည်းမှုကို ကျွန်တော်တို့မဆွေးနွေးမိခဲ့လို့ တော်သေးတယ်။ ပိုလန်ရဲ့နိုင်ငံရေးစနစ်နဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ကိုဘယ်လိုပြောင်းလဲကြမလဲပဲ ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးခဲ့ကြတာဗျ။ အတိုက်အခံတွေနဲ့ အရမ်းကိုကြာညောင်းပြီး ခြေကုန်လက်ပမ်းကျအောင်ဆွေးနွေးရတဲ့တစ်ခေါက်တုန်းကပေါ့။ ကျွန်တော်ကနေ 'ဒီမယ်၊ အာဏာရဖို့တစ်ဖက်နဲ့တစ်ဖက်တိုက်ရခိုက်ရတာ မလွယ်ဘူးဆိုတာကျွန်တော်နားလည်တယ်။ ဒါပေမယ့် အာဏာကို စွန့်လွှတ်ဖို့ကျတော့ ဘာလို့များဒီလောက်ထိခက်နေတာတုန်း'လို့ အတိုက်အခံတွေကိုပြောခဲ့တယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ အတိုက်အခံခိုင်ယာလော့လုပ်တယ်ဆိုတာ အာဏာနဲ့တာဝန်ယူမှုတွေတော့ခွဲဝေရမယ်ဆိုတဲ့သဘောပဲလို့ ကျွန်တော်ကောင်းကောင်းသိထားတယ်။ အတိုက်အခံက နိုင်ငံရေးမှာ ဝင်လာတယ်။ ဒါအရေးကြီးတယ်။ ၁၉၈၉ ဇွန်လရွေးကောက်ပွဲမှာ Solidarity က အပြတ်အသတ်နိုင်သွားတယ်။ အထက်လွှတ်တော်က ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၁၀၀ မှာ ၉၉ နေရာနိုင်သွားတယ်။ ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာသမိုင်းမှာကျန်ခဲ့ပြီ။ ဒီမိုကရေစီခေတ် ပိုလန်နိုင်ငံသစ်မှာ ထိရောက်ပီပြင်တဲ့ လေးစားခံရတဲ့အင်အားစုမဖြစ်နိုင်တော့ဘူးဆိုတာ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကပြလိုက်တာပဲဗျ။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

၁၉၈၉ ရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်းကာလက ကျွန်တော်တို့အတွက် အရေးအပါဆုံး အောင်မြင်မှုပဲ။ တာဒဲဂျ် မာဖီဗယဲ့စကီ [ပထမဆုံးကွန်မြူနစ်မဟုတ်သော ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၈၉-၉၁)] အစိုးရက တကယ်တမ်းပြောရရင် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နိုင်ငံရေး ပါတီအားလုံးက ကိုယ်စားလှယ်တွေ လွှတ်တော်ထဲမှာ ထိုင်နေကြတာကိုး။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှာ ရွေးကောက်တင်မြှောက်မယ့် ဒီလွှတ်တော်ဟာ တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် ဒီမိုကရေစီ ရွေးကောက်ပွဲက ပေါ်လာတဲ့ လွှတ်တော်မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေအားလုံးကိုလုပ်ဖို့ အင်မတန်မှကို တစိုက်မတ်မတ်လုပ်ခဲ့တယ်။ ကိစ္စရပ်တိုင်းမှာ သူ့ရဲ့ချဉ်းကပ်မှုဟာ အတိုက်အခံ ကိုယ်စားလှယ်တွေရော အနိုင်ရပါတီကိုယ်စားလှယ်တွေပါ ညီညီညွတ်ညွတ် အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြ တယ်။

အသွင်ကူးပြောင်းမှုရဲ့ အပြုသဘောအခြေအနေ၊ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ အပြုသဘော မျှော်လင့်တောင့်တမှုတွေ ဝုန်းကနဲပေါ်လာတာကို စီးပွားရေး 'ရှေ့ရိုက်ကုထုံး' အကောင် အထည်ဖော်ရာမှာ မာဖီယွဲ့စကီနဲ့ ဘားတဲလ်ရောဗီရှ်ရဲ့အစိုးရကအသုံးပြုခဲ့တယ်။ ရှေ့ရိုက် ကုထုံးဆိုတာ စီးပွားရေးနယ်ပယ်မှာ အင်မတန်တွန်းတွန်းတိုက် တိုက်လုပ်ရတဲ့အစီအမံတွေ ဆိုတော့ ငွေပင်ငွေရင်းဆုံးတဲ့သူကဆုံး နေရာတော်တော်များများမှာ အလုပ်တွေပြုတ်ဖြစ်ကုန် ကြတယ်။ စက်ရုံကြီးတွေတော်တော်များများကို ကျွန်တော်တို့ပိတ်ပစ်လိုက်ရတယ်။ အလုပ် လက်မဲ့က အရမ်းများလာတယ်။ သို့သော် ရှေ့ရိုက်ကုထုံးလုပ်ချင်လို့ရှိရင် ချိန်ဆတတ်မှရမယ်။ မချိန်ဆတတ်ရင် ရှေ့ရိုက်ကုထုံးက အောင်မြင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ရှေ့ရိုက်ကုထုံးအစီအမံတွေကို ဒီမိုကရေစီစနစ်ပြန်ကျင့်သုံးလို့ နှစ်နှစ်ကနေ သုံးနှစ်ရှိတဲ့ခါ တစ်ချို့နိုင်ငံတွေမှာအကောင်အ ထည်ဖော်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ပိုလန်မှာတုန်းကကျတော့ အရမ်းနောက်ကျသွားပြီ။ ပြည်သူတွေက အရမ်းစိတ်အားထက်သန်မှုမရှိတော့ဘူး။ ပေးဆပ်ဖို့အသင့်မဖြစ်ကြတော့ဘူး။

အရေးကြီးတဲ့ လူမှုရေးအကြောင်းအချက်တွေလည်းရှိခဲ့တယ်။ အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အခြေအနေမှာ ပိုလန်လူမျိုးတွေရဲ့စွန့်ဦးတီထွင်စိတ်ဓာတ်အရမ်းအားကောင်းတာကို မြင်လိုက် ရတာ ကျွန်တော်တို့တောင်အံ့ဩသွားတယ်။ တကယ်မယ့်နိုင်စရာပါပဲ။ အဲဒီအချိန်တုန်းက ပိုလန်ဟာ ဥရောပမှာ စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်တွေကို အားပေးမှုအရှိဆုံးလူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ပဲ။ ကျွန်တော်တို့မှာ အသေးစားနဲ့အလတ်စားလုပ်ငန်း ၂ သန်းမှာ အလုပ်လုပ်နေတဲ့သူက ၇ သန်းကနေ ၈ သန်းအထိရှိတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းတွေက အခြေအနေနဲ့လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ် အောင်လုပ်တတ်ကြတယ်။ ဒီလိုလုပ်တတ်လို့ပဲ တလောက ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းမှာ အခြေအနေကို ပီပီပြင်ပြင်ထိန်းကွပ်နိုင်ခဲ့တာပဲ။ တိုင်းပြည်မှာကုမ္ပဏီကြီး သုံးလေးခုရှိတယ်။ ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ခင်ဗျားမှာ ပြဿနာရှိတယ်ဆိုရင် အခြေအနေကိုထိန်းကွပ်ဖို့ အစိုးရအတွက်ခက်တယ်။ တိုင်းပြည်မှာ ကုမ္ပဏီလေးတွေ ၂ သန်းလောက်ရှိတယ်ဆိုရင်

ခင်ဗျားအဲဒီလုပ်ငန်းတွေက ဘာတွေထုတ်လုပ်နေလဲမသိရင်တောင်မှ ဒီလုပ်ငန်းတွေက သူတို့ ထုတ်တာကို စွဲအောင်ရောင်းလို့ရတဲ့ဈေးကွက်ကတော့ရှိတယ်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် လုပ်ငန်းလုပ်တဲ့ စွန့်ဦးတီထွင်သမားတွေများလာတာ ပိုလန်အတွက်အရမ်းကောင်းတယ်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း

အပြောင်းအလဲကိုနောက်ထပ်အကျိုးပြုခဲ့တာကတော့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချလိုက်တာ ပါ။ ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန် နိုင်ငံတော်တော်များများရဲ့တကယ့်အမှားတစ်ခုက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လုပ်ဖို့ပြဿနာတက်ကြတာပဲ။ စနစ်ပြောင်းဖို့ ကျွန်တော်တို့ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ ဒေသဆိုင်ရာ၊ ပြည်နယ်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်တွေကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတွေပိုပြီး ပေးအပ်ခဲ့တယ်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မေလမှာ ပထမဆုံးဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝရှိတဲ့ လွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပ ပေးခဲ့တယ်။ အဲဒီရွေးပွဲအပြီး ၁၁ လအကြာမှာ အနည်းငယ်လွတ်လပ်တဲ့ ပိုလန်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပေးခဲ့တယ်။ ဒီတော့ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် မေလမှာ ပိုလန်နိုင်ငံဟာ ပြည်နယ်နဲ့ တိုင်း၊ ခရိုင်တွေအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအသစ်၊ ဘက်ဂျက်အသစ်နဲ့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အာဏာကို အရင်ထက်ပိုပြီးခွဲဝေထားတဲ့ တိုင်းပြည်တစ်ခုဖြစ်နေပြီ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချလိုက်လို့ဖြစ်လာတဲ့ သက်ရောက်မှုကဘာလဲ။ ပထမဆုံးက ဒေသ ဆိုင်ရာအဆင့်မှာ လုပ်အားကိုင်အားပိုရှိလာတယ်။ လုပ်ချင်ကိုင်ချင်တဲ့သူတွေအတွက် လုပ်နိုင် ကိုင်နိုင်သွားတာကိုး။ သူတို့မှာအထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းတွေရှိသွားတယ်။ရန်ပုံငွေတွေရှိသွား တယ်။ ဒုတိယအချက်က ဒေသဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်တွေကို ပြည်သူ့ရွေးကောက်တင်မြှောက် ခွင့်ရသွားတယ်။ သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်က ရပ်မိရပ်ဖတွေ၊ လူသိများထင်ရှားတဲ့သူတွေကိုရွေး ကောက်တင်မြှောက်ခွင့်ရသွားတာပေါ့။ သူတို့မှာကိုယ်တင်မြှောက်တဲ့မြို့တော်ဝန်တို့၊ ကောင်စီ ခေါင်းဆောင်တို့ရှိလာတယ်။ အဂတိလိုက်စားမှုပြဿနာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း ပိုပြီး ထိန်းချုပ်လာနိုင်တယ်။ အဂတိလိုက်စားမှုဟာ နေရာတိုင်းမှာရှိတဲ့ပြဿနာဆိုတာမှန်ပါတယ်။ သို့သော် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမရှိတဲ့ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံရှိလာပြီဆိုရင် အဂတိလိုက်စားမှုကိုထိန်း ချုပ်ရတာပိုလွယ်သွားတယ်။ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားက အရင်ကလို မဟုတ်တော့ဘူးဆိုတာ ပထမဆုံးထည့်ပြောရမယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချဖို့ဆိုရင် ရုံးတွေတစ်ရုံးပြီးတစ်ရုံး၊ ဝန်ထမ်းအ ကြီးအကဲအဆင့်ဆင့်ကိုဖြတ်ကျော်နေစရာ မလိုတော့ဘူး။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုက ပြည်သူ တွေ၊နိုင်ငံသားတွေနဲ့ပိုနီးကပ်သွားတယ်။ခိုင်မာတဲ့ဒေသဆိုင်ရာအသိုက်အဝန်းတွေရှိမယ်ဆိုရင် အဲဒီ ဒေသတွေက အာဏာပိုင်တွေဘာလုပ်နေကြသလဲဆိုတာ လေ့လာစောင့်ကြည့်လို့ရတယ်။ မြို့တော်ဝန်က ဒီနှစ်မှာ တစ်ပတ်ရစ်ကားလေးစီးနေရက နောက်နှစ်ကျတော့ အရမ်းလန်းတဲ့ ကားပြောင်းစီးတယ်ဆိုရင် လွယ်လွယ်နဲ့သိနိုင်တယ်။ ဒါကအရိုးရှင်းဆုံးဖြစ်အောင်ပြောပြတာပါ။ သို့သော်အခုပြောပြတာ အစိုးရယန္တရားအလုပ်လုပ်ပုံကို နားလည်အောင်ရှင်းပြနိုင်တယ်။

အပြောင်းအလဲအတွက် သဘောတူမှု

ပိုလန်ရဲ့အောင်မြင်မှုရခြင်းရဲ့အကြောင်းအရင်းတွေကိုစာရင်းချကြည့်မယ်ဆိုရင် ကနဦး နှစ် ၂၀ မှာ ပိုလန်နိုင်ငံရေးရဲ့မဟာဗျူဟာမြောက်အဓိက အကြောင်းရင်းတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး သိပ်ကိုကျယ်ပြန့်တဲ့နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာသဘောတူမှုမျှကိုရှာတွေ့သွားခဲ့တယ်။ အဲဒီအကြောင်းရင်း တွေထဲမှာ ၁၉၈၉-၉၁ ခုနှစ်ဒီမိုကရေစီအပြောင်းအလဲများ၊ ဘားတိုလ် ရောဗီရို စီမံကိန်း၊ ကျွန် တော်တို့နိုင်ငံနေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာတာတွေပါတယ်။ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာခြင်းဟာ ပိုလန်နိုင် င်ငံလုံခြုံရေးအတွက်အရေးကြီးတယ်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှာ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပပြီးပြဋ္ဌာန်းခဲ့တဲ့ အခြေခံဥပဒေအတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူမှုရရှိခဲ့တယ်။ နောက်ဆုံးမှာ အီးယူ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာရေး လူထုဆန္ဒခံယူပွဲမှာ ထောက်ခံမဲ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော်နဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရေး ဘက်ကနိုင်သွားခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဆန္ဒခံယူပွဲဟာ သဘောတူမှုနှုန်း အတိုက်အခံ၊ အစိုးရနှစ်ဖက် စလုံးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုး နောက်ဆုံးအကြိမ်ရခဲ့တာလို့ပြောရမလားပဲ။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှန်သမျှမှာ နိုင်ငံရေးအင်အားစုက ဦးဆောင်ကြတယ်။ အသွင် ကူးပြောင်းမှုရဲ့နိုင်ငံရေးဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအပေါ် မူဝါဒတွေရဲ့သက်ရောက်မှုကိုကြည့်ပြီး စီးပွား ရေးမူဝါဒတွေကိုဆုံးဖြတ်ကြတယ်။ တချို့နိုင်ငံတွေမှာကျတော့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုပြည်သူ တွေကတုံ့ပြန်မှုကိုရှောင်ရှားလိုတာကြောင့် စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲတွေကိုတဖြည်းဖြည်းလုပ် ကြတယ်။ ပိုလန်မှာ ရှေ့ရှိကုသုံးကိုသုံးခဲ့တယ်။ ဘာကြောင့်များ ရှေ့ရှိကုသုံးကိုရွေးခဲ့ ရတာလဲ။

ခွာညှစ်စကီ။ ။ ချိန်သားကိုက်ဆောင်ရွက်ခြင်းက အရေးအကြီးဆုံးအချက်ဖြစ်ပါလိမ့် မယ်။ နေရာတကာမှာဖြစ်နေတဲ့ အခြေအနေတွေနဲ့ကိုက်ညီမယ့် အခြေရယ်လို့တော့မရှိဘူး ဆိုတာကို ထပ်ပြီးပြောပြရဦးမှာပဲ။ ကျူးဘား၊ မြန်မာနဲ့တခြားနိုင်ငံတွေအတွက် (ပြဿနာ တွေကုစားဖို့ဆိုပြီး) ဆေးညွှန်းနှစ်ခု သုံးခုရှိတယ်ဆိုတာက ကောင်းတာပေါ့။ သို့သော် ဒါက မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ သို့သော် ပိုလန်ရဲ့ဖြစ်ရပ်ကိုခင်ဗျား ဆန်းစစ်လေ့လာချင်တယ်ဆိုရင် ကျွန်တော် တို့စီးပွားရေးအခြေအနေဟာ အရမ်းကိုဆိုးရွားနေတာကြောင့် အန္တရာယ်များတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက် တွေ ချမိစေမယ့်အခွင့်က ပျားသွားတော့တာပဲဆိုတာကို မမေ့ဖို့အရေးကြီးတယ်။ အလွန်အကျွံ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရင်ဆိုင်နေရတယ်။ နိုင်ငံခြားကြွေးမြီတွေကလည်း အများ ကြီး။ အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်းနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေက ပိုမိုကောင်းမွန်လာတဲ့အခြေအနေကို ရှေ့ဆက်နိုင်ဖို့လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့တယ်။ စီးပွားရေးအတွက် တစ်စုံတစ်ရာမဖြစ်မနေလုပ်မှရတော့ မယ်လို့ အစိုးရကဆုံးဖြတ်ခဲ့တာကြောင့် ကံသိသွားတယ်ပဲပြောရမယ်။ သူတို့က ခေါင်းဆောင် ကောင်းနဲ့နောက်လိုက်ကောင်းတွေဖြစ်တဲ့ ဘားတိုလ် ရောဗီရိုရဲ့နဲ့သူ့လူတွေ တစ်အုပ်ကြီးကို

တွေ့သွားခဲ့တယ်။ ဘားတဲလ် ရောဗီရှိတို့လူစုဟာ အသိပညာရှိရှိ ပညာသည်ပီပီ စီးပွားရေး အခြေအနေကို ဆွဲတင်ဖို့အသင့်ရှိနေခဲ့ကြတယ်။ တခါတလေမှာ အရမ်းပြင်းထန်မယ့် ခွဲစိတ် ကုသမှုမျိုးလုပ်ကိုလုပ်မှရမယ်။ သို့သော် ဆရာဝန်ကောင်းတွေမရှိရင်တော့ ကိုယ်ကျိုးနည်းမယ့် ရလဒ်ပဲထွက်လာမှာ။ ပိုလန်မှာ 'ဆရာဝန်ကောင်း' တွေကိုကျွန်တော်တို့ရလိုက်တယ်။ ဆုံးဖြတ် ချက်အင်မတန်ပြတ်သားတဲ့ အထူးကုတွေပေါ့။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ရဲ့ အစောပိုင်းလတွေမှာ နိုင်ငံရေးအခြေအနေဟာ အပြန်အလှန်နားလည်မှုတွေ အပြည့်အဝရှိနေတယ်။ ကွန်မြူနစ် ပါတီဟောင်းက ကိုယ်စားလှယ်တွေ လွှတ်တော်ထဲမှာရှိတယ်။ နိုင်ငံရေးပတ်ဝန်းကျင်မှာ အနာဂတ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အခြေအနေရဲ့လိုအပ်ချက်ကို အပြည့်အဝနားလည်မှု၊ အပြည့်အဝ တာဝန်ယူမှုရှိနေတယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝနဲ့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့ တဲ့ လွှတ်တော်ပေါင်းမနည်းတော့ဘူး။ သို့သော် ဘယ်လွှတ်တော်ကအကောင်းဆုံးလဲလို့ ခင် ဗျားလူတော်တော်များများကိုမေးမယ်ဆိုရင် ၁၉၈၉-၉၁ ခုနှစ်ကာလ လွှတ်တော်က ပဲလို့ပြောကြ လိမ့်မယ်။ ပထမဆုံးနဲ့ ဒီမိုကရေစီအပြည့်မဝမရှိဘဲ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့တဲ့လွှတ်တော် ပေါ့။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဲဒီတုန်းက နားလည်မှုနဲ့ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်မှုအတွက် ထူးခြားတဲ့ စိတ်ဓာတ်ကိန်းအောင်းနေခဲ့တာကိုး။

နိုင်ငံရေးစနစ်မှာ အရေးကြီးတဲ့အပြောင်းအလဲတွေနဲ့ တော်တော်လေးခက်ခဲတဲ့ ဆုံးဖြတ် ချက်တွေကို စီးပွားရေးစနစ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ပေါင်းစပ်လိုက်တာက အစောပိုင်းနှစ်နှစ်မှာလုပ်လို့ရ တယ်။ နောက်တော့ လုံးဝလုပ်လို့မရနိုင်တော့ဘူး။ ပထမဆုံး ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝရှိတဲ့ ၁၉၉၁ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲမှာ (ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အချိုးကျတင်မြှောက်ခွင့်ရရန် အနိမ့် ဆုံးမဲအရေအတွက်သတ်မှတ်ချက်) ၅ ရာခိုင်နှုန်းကိုမထည့်ဘဲကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ဒီတော့ ဘယ် ပါတီမဆို ထောက်ခံမဲ ၁ ရာခိုင်နှုန်းရခဲ့ရင် လွှတ်တော်ထဲရောက်ဖို့အခွင့်အရေးရှိသွားတယ်။ ရလဒ်အနေနဲ့ လွှတ်တော်ထဲမှာ နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၃၂ ပါတီရှိလာတယ်။ တချို့ဒေသတွေမှာ အလုပ် တွေပြုတ်တာ၊ ဆင်းရဲတွင်းနက်ကုန်တာတွေဖြစ်မယ့် အင်မတန်နားလည်ရခက်ပြီး အခံရခက်တဲ့ စီမံကိန်းတစ် ခုကိုထောက်ခံဖို့ပဲ အဲဒီ ၃၂ ပါတီစလုံးကသဘောတူတယ်လို့များ ခင်ဗျားစိတ်ကူးကြည့်လို့ရပါ့မလား။ အဲဒီလိုသဘောတူဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီနေ့ခေတ် မြောက်အာဖရိကတိုက်က ဒါမှမဟုတ် တခြားဒေသတွေက လမ်းမတွေပေါ်က လူထုဟာ လွတ် လပ်ခွင့်၊ ဒီမိုကရေစီ၊ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ အရာရာအတွက်တိုက်ပွဲဝင်နေကြတယ်။ စနစ်ပြောင်းသွားပြီ ဆိုရင်တော့ လူထုကအာဏာရသွားတာပဲ။ ပထမဆုံးတုံ့ပြန်မှုက နိုင်ငံရေးပါတီတွေများလာမယ်။ ပဋိပက္ခများလာပြီး ဒိုင်ယာလော့နည်းလာမယ်။ မဖြစ်မနေလုပ်ရမှာဖြစ်ပေမယ့် အခံရခက်မယ့် စီးပွားရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုတွေအတွက် ရုတ်တရက်ပေါ်လာတဲ့ ဒီအခွင့်အရေးကလေး ကိုရှာတွေ့ဖို့က သိပ်ကိုခက်ပါတယ်။ ဒီစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေဟာ လက်တွေ့ပိုင်းအရ ရော သဘောတရားရေးအရပါဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတွေ ကို ကျွန်တော်မြင်ပါတယ်။

ဒါဆိုရင် နိုင်ငံရေးစနစ်သစ်နဲ့ (တခါတရံမှာ လေထဲအိမ်ဆောက်တဲ့) မျှော်လင့်တောင့်တမှုတွေ ဝုန်းကန်ပေါ်လာတာတွေကို အရမ်းလက်တွေ့ကျတဲ့ စီးပွားရေးမူဝါဒနဲ့ ဘယ်လိုပေါင်းစပ်မလဲ။ အသစ်တက်လာတဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ၊ နိုင်ငံရေးပါတီသစ်တွေအများကြီး၊ လမ်းပေါ်က ဆန္ဒပြပြည်သူတွေဆီကနေ ဒီလိုခက်ခဲတဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေအတွက် နာလည်မှုနဲ့ ထောက်ခံမှုရအောင် ဘယ်လိုလုပ်နိုင်မလဲ။

ဒီအရှေ့ဥရောပက တခြားနိုင်ငံတွေကနေ ကျွန်တော်သိလာရတာက ရှေ့ရှိကံကုထုံးကို မသုံးပဲ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် သွားဖို့အဲဒီနိုင်ငံတွေက ဆုံးဖြတ်ကြတဲ့အခါ (သူတို့ခေါင်းဆောင်တွေ အများစုက အဲဒီမူဝါဒတွေကို အဆင့်တိုင်း အဆင့်တိုင်းမှာ ကန့်လန့်တိုက်ကြတယ်) ပြဿနာတွေအများကြီးကြုံရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ သူတို့ဆီမှာလည်း အခံရခက်မယ့်ဆုံးဖြတ်ချက်တွေတော်တော်များများကို ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးကိုပေးနေရတုန်းမို့လို့ပဲ။ ဒါကခွဲစိတ်ကုသမှုအတိုင်းပဲ။ အရမ်းအန္တရာယ်များတဲ့ ခက်ခက်ခဲခဲလုပ်ရတဲ့ ခွဲစိတ်ကုသမှုကိုတောင် ခွဲစိတ်ခန်းဝင် ချိန်အတိအကျထဲ လက်ခံလို့ရတယ်။ သို့သော် လတိုင်းလတိုင်း ဒါမှမဟုတ် ငါးနှစ် သို့မဟုတ် ခုနစ်နှစ် တစ်ကြိမ် သိပ်အခံရမခက်သော်လည်း မနှစ်မြို့စရာကောင်းတဲ့ခွဲစိတ်ကုသမှုအတွက် ခွဲခန်းဝင်ရမယ်ဆိုရင်တော့ သည်းညည်းခံနိုင်တော့မှာမဟုတ်ဘူး။ ဥပမာ အဲဒီလို အခြေအနေမျိုးနဲ့ နဲနဲတူတဲ့အနေအထားကို ဂရိနိုင်ငံမှာ မြင်ရလိမ့်မယ်။

အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေအများစုမှာ အခြေခံဥပဒေသစ်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ လူမှုရေး ကတိကဝတ်က အရေးအကြီးဆုံးပဲ ပိုလန်မှာဆိုရင် ၁၉၈၉ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ချက်အချို့လုပ်တယ်။ နောက်တော့ ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှာ 'ပဏာမအခြေခံဥပဒေ'ကိုပြဋ္ဌာန်းပြီး နောက်ထပ်ပြင်ဆင်ချက်တွေထပ်လုပ်တယ်။ ဗွယ်ဆာက သူ့သမ္မတ သက်တမ်းမှာ သိသာထင်ရှားတဲ့ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုရလာအောင် လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိခဲ့ဘူး။ ခင်ဗျားကတော့ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှာလုပ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ပိုလန်နိုင်ငံမှာ အခြေခံဥပဒေသစ်ကိုပြဋ္ဌာန်းဖို့ သဘောတူညီချက်ရစေခဲ့တဲ့လုပ်ငန်းစဉ်က ဘယ်လုပ်ငန်းစဉ်လဲ။

ခွာညွှပ်စကီ။ ။အခြေခံဥပဒေသစ်ကိုပြဋ္ဌာန်းခြင်းဟာ အင်မတန်အရေးကြီးပြီး တော်တော်လည်းခက်ပါတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် ပိုလန်ဟာ ချီလီလိုအခြေမျိုးနဲ့တော်တော်နီးစပ်တဲ့ အနေအထားကိုရောက်ခဲ့တယ်။ [ချီလီတွင် ပီနိုချေးခေတ် အခြေခံဥပဒေကိုအစားထိုးရန် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သဘောတူမှုမရှိခဲ့ပေ။] ကျွန်တော်တို့မှာ ပြင်ဆင်ချက်တွေများသထက်များလာတဲ့ ကွန်မြူနစ်ခေတ်ဟောင်းက အခြေခံဥပဒေရှိထားနေတယ်။ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်မှာ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ဖို့ ကိုယ်စားလှယ်သုံးပုံနှစ်ပုံရဲ့ အများစုထောက်ခံမှုကိုရနိုင်ဖို့ရာ သိပ်ကိုခက်ခဲတာကြောင့် ခေတ်ဟောင်းအခြေခံဥပဒေဆက်ရှိနေရတာပဲ။ ပိုလန်မှာ

အခြေခံဥပဒေသစ်ပြ ဋ္ဌာန်းဖို့တိုက်ပွဲဝင်ရတဲ့အကြောင်းရင်းက သိပ်သိသာထင်ရှားတယ်။ အခြေခံဥပဒေအဟောင်းက ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွေကတည်းက ပြဋ္ဌာန်းထားတာလေ။ အဲဒီ အခြေခံဥပဒေကို မော်စကိုကိုလှမ်းပို့ပြီး စတာလင်ကသုံးသပ်ဖတ်ရှုခဲ့တယ်။ ဒီတော့ ပိုလန် ပြည်သူတွေအတွက် စတာလင်ခေတ် အခြေခံဥပဒေလိုယူဆရတဲ့ဟာကို ပြင်ကိုပြင်ရမယ် ဆိုတာ သိပ်ကိုသဘာဝကျတယ်ဗျ။ အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဖို့က နိုင်ငံရေးအရအရေးပါတယ်။ သူ့ရဲ့အနှစ်သာရကြောင့်လည်း ပြင်ဖို့လိုအပ်နေတာပေါ့။

လွှတ်တော်က အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကော်မတီမှာ ကျွန်တော့်ရှေ့က ဥက္ကဋ္ဌလုပ်သွားတဲ့ သူက ပါမောက္ခ ဂီရီမတ်လေ။ အင်မတန်ထက်မြက်ပြီး လူအများလေးစားခံရတဲ့သူ။ လွှတ်တော် မှာ သဘောထားအမြင်ပေါင်းစုံနဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီတွေအများကြီးရှိနေတော့ ၁၉၉၁-၉၃ လွှတ်တော် တွေရဲ့သက်တမ်းမှာ သူ့အလုပ်ကိုပြီးဆုံးအောင်လုပ်ဖို့ ခက်ခဲ့တာကြောင့် သူမအောင်မြင်ခဲ့ဘူး။ ၁၉၉၃ ရွေးကောက်ပွဲအတွက်တော့ လွှတ်တော်ထဲမှာ ကိုယ်စားလှယ်နေရာတွေရဖို့ အနည်းဆုံး ထောက်ခံမဲလိုအပ်ချက် ၅ ရာခိုင်နှုန်းကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေလက်ခံကြမှဖြစ်မယ်ဆိုပြီး ကျွန်တော် တို့ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ ဒီထောက်ခံမဲ လိုအပ်ချက်သတ်မှတ်ပြီးနောက်မှာ လက်ယာနိုင်ငံရေး အုပ်စုက အင်အားစုတွေစည်းလုံးမှုပျက်ပြားသွားတာကြောင့် ဘယ်လက်ယာစွန်းနိုင်ငံရေးပါတီမှ လွှတ်တော်ထဲကို ရောက်မလာတော့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့မှာပါတဲ့ SLD နဲ့အတူ ပိုလန်လယ်သမားပါတီ (PSL) က Sejma အောက်လွှတ်တော်မှာ ကိုယ်စားလှယ်နေရာအများစုရ သွားတယ်။ (SLD ရဲ့ခေါင်းဆောင်အနေနဲ့) ကျွန်တော်က အခြေခံဥပဒေရေးရာကော်မရှင်ကို ဦးဆောင်ရတယ်။ ဒါနဲ့အတိုက်အခံဘက်ကနေ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရေးလိုလားလားရှိ တဲ့ပါတီတစ်ခုကို ချက်ချင်းဖိတ်ခေါ်လိုက်တယ်။ မာဒီယွဲ့စကီနဲ့ ဂီရီမတ်တို့ ဦးဆောင်တဲ့ Freedom Union ပါတီပါ။ အဲဒီပါတီနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး အများစုကိုယ် စားလှယ်တွေပေါင်းဖို့ ဖိတ်ခေါ်လိုက်တာပါ။ ပြီးတော့ကျွန်တော်တို့လက်တွဲလုပ်ကြတယ်။

ဥပဒေမူကြမ်းတွေကို သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီကလေးမှာ လွှတ်တော်ကစဉ်းစားသုံးသပ်တဲ့ အခါ နောက်တက်လာမယ့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးသစ်ကျရင် အဲဒီဥပဒေမူကြမ်းတွေကို လှည့်တောင်ကြည့်မှာမဟုတ်ဘူးဗျ။ အရင်လွှတ်တော်သက်တမ်းတုန်းက ဥပဒေမူကြမ်းတွေကို အသစ်တက်လာတဲ့လွှတ်တော်က မဖြစ်မနေဆွေးနွေးစရာမှမလိုတာကိုး။ အခြေခံဥပဒေသစ် ကိစ္စဆိုလည်း အဲဒီလိုဖြစ်မှာပဲ။ ကျွန်တော်တို့မှာ ဆွဲထားတဲ့အခြေခံဥပဒေသစ် မူကြမ်းခြောက်ခု ခုနစ်ခုလောက်ရှိတယ်။ တချို့က လွှတ်တော်အသစ်မှာပါမလာတော့တဲ့ ရှေးရိုးစွဲပါတီတွေက နေပြင်ဆင်ထားတဲ့ အခြေခံဥပဒေတွေပါ။ သို့သော် ဒီအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ချက်တွေ၊ မူကြမ်း တွေအကုန်လုံးကို ကိုင်ပြီးလုပ်မယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။

ကျွန်တော့်အယူအဆက အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအစီအမံတွေအားလုံးနဲ့ အဆိုပြုချက် တွေအားလုံးကို ဆွေးနွေးကြမယ်ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့အချိန်အကြာကြီးယူခဲ့ရတာ အမှန်ပဲ။

သို့သော် ကျွန်တော်တို့က ကိုယ်စားလှယ်နေရာအများစုရထားတော့ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိန်းကွပ်ထားနိုင်တယ်။ နောက်တော့ မူဝါဒရေးရာမှာ အရေးကြီးတဲ့ သူဖြစ်တဲ့ ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်နဲ့ စပြီးဆွေးနွေးကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့ ကျောင်းတော်နဲ့ ဗိုလ်ယာလော့ကောင်းကောင်းလုပ်ပြီး သွားတဲ့အခါမှာ အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းထွက်လာခဲ့တယ်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှာ သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရတယ်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှာ ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲနဲ့ အဲဒီအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို မဲဆန္ဒခံယူခဲ့တယ်။ ထောက်ခံမှုရခဲ့တယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရပ်မျိုး ပိုလန်မှာဘယ်တုန်းကမှ မရှိခဲ့ဖူးဘူး။ ကျွန်တော်တို့သာ အဲဒီ ၁၉၉၃-၁၉၉၇ ခုနှစ်ကာလမှာ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ကိုယ်လုပ်ခဲ့ဘူးဆိုရင် အခြေခံဥပဒေသစ်ပြဋ္ဌာန်းဖို့ တော်တော်ကိုခက်လိမ့်မယ်။ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ နောက်တက်လာမယ့်လွှတ်တော်တွေမှာ ကျွန်တော်တို့က ကိုယ်စားလှယ်နေရာအများစုမရတော့ဘူးလေ။

အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံ

ပိုလန်ဟာ အရှေ့ဥရောပမှာ (ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သော) သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကျင့်သုံးတဲ့ တစ်ခုတည်းသောနိုင်ငံလို့ ယူဆရပါတယ်။ ခင်ဗျားတို့အစိုးရထဲမှာ ဝန်ကြီးချုပ် ယက်ယာဘူးဇက်ခ် (၁၉၉၇-၂၀၀၁) တက်လာတဲ့အခါ 'တူယုည့်နွဲ့'ဆိုတဲ့ အနေအထားမျိုးဖြစ်သွားတယ်။ (သမ္မတနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် ကွဲပြားခြားနားသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ သီးခြားညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့များမှ တက်လာသည့်သဘောဖြစ်ပါသည်။) သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေးတစ်ပိုင်း (သမ္မတက ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့ကိုခန့်အပ်ပြီး ဝန်ကြီးချုပ်နှင့်အစိုးရအဖွဲ့က လွှတ်တော်ကိုတာဝန်ခံရသည်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့အား လွှတ်တော်ကအယုံအကြည်မရှိအဆိုဖြင့် ဖြုတ်ချနိုင်သည်) ကျင့်သုံးတာကို ခင်ဗျားဘယ်လို သဘောရလဲ။ အဲဒီစနစ်ကို ဒီနေ့ခေတ်မှာ ခင်ဗျားနှစ်သက်သေးရဲ့လား။

ခွာညှိခံစက်။ ။နှစ်သက်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်များ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်တဲ့ သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေးကိုနှစ်သက်တာလဲ။ ပြောရရင်အရှည်ကြီးပဲ။ လိုရင်းပြောရရင်တော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဖြစ်နိုင်ခြေနစ်ခုရှိတယ်။ ပထမရွေးစရာနည်းလမ်းက လွှတ်တော်ကနေအစိုးရအဖွဲ့ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်တဲ့စနစ်ဖွဲ့စည်းတာပေါ့။ သို့သော် ဒီစနစ်ကို အခိုင်အမာဆန့်ကျင်တဲ့ ပြောဆိုတင်ပြမှုတွေရှိတယ်။ အထူးသဖြင့် ပိုလန်မှာရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီစနစ်က အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်နေတာကြောင့် တည်ငြိမ်မှာမဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့တင်ပြချက်ပေါ့။ ပထမဆုံး ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝနဲ့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်တဲ့လွှတ်တော်ထဲမှာ နိုင်ငံရေးပါတီ ၂၃ ခုရှိနေတယ်ဆိုရင် လွှတ်တော်နဲ့နိုင်ငံရေးပါတီတွေအားလုံးကို ဒီလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတွေအားလုံး ဘယ်လိုလုပ်ပေးနိုင်မလဲဗျာ။ ခြောက်လကြာတိုင်း ကျွန်တော်တို့အစိုးရအဖွဲ့မှာ အကြပ်အတည်းပေါ်လာရတတ်တယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်တွေ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ပြောင်းခဲ့ရတယ်။ ဒီစနစ်အရ တော်တော် တာဝန်ခံသလိုဖြစ်သွားခဲ့လိမ့်မယ်။

ဒီတော့ ဘာကြောင့်များသမ္မတက (လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပြည့်ရှိတဲ့) အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးဖို့ ကျွန်တော်တို့ မဆုံးဖြတ်ခဲ့တာလဲ။ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်သမိုင်းကြောင်း၊ အိမ်နီးနား ချင်းနိုင်ငံတွေရဲ့ သမိုင်းကြောင်းကို သိထားတာကြောင့် သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ကျွန်တော်တို့ ကြောက်တယ်။ ဒီစနစ်က ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအရမ်းများတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် မစ္စတာ ဗွယ်ဆာရဲ့ သမ္မတသက်တမ်းမှာ အင်မတန်များယွင်းတဲ့နမူနာရှိခဲ့တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူ့ရဲ့ သမ္မတသက်တမ်းမှာ အရည်အချင်းလုံးဝမရှိဘူး။ သမ္မတကို အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ၊ အာဏာတွေအပ်နှင်းတာ အန္တရာယ်ရှိလာလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ယူဆတယ်။

၁၉၉၃ ခုနှစ်က ၁၉၉၅ ခုနှစ်အထိ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အတွေ့အကြုံကိုမူတည်ပြီး ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဆောင်သော သမ္မတစနစ်ကိုအဆိုပြုဖို့ ကျွန်တော်ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ ဒီစနစ်အကြောင်း လုံးဝ သိမထားတာတွေမဟုတ်ဘူး။ ဥပမာ ပြင်သစ်နဲ့ဗင်လန်မှာ ဒီစနစ်ကအခြေတကျ ဖြစ်နေပြီ။ ကျွန်တော့်အမြင်အရတော့ ဒီစနစ်ကအိုကေတယ်။ ဒီစနစ်ဟာ ပိုလန်အတွက်အဆိုပြုဖို့အ ကောင်းဆုံးစနစ်ပဲဆိုတာ ကျွန်တော်ကောင်းကောင်းသိတယ်။ ဒီစနစ်ကိုပြင်ဖို့ ကျွန်တော် ဆိုရင် တော့ တော်တော်သတိထားမှာပဲဗျ။ မစ္စတာဘူဇက်နဲ့ ကျွန်တော်လေးနှစ်ကြာ 'အတူယှဉ်နဲ့ပြီး အလုပ်လုပ်ခဲ့တယ်။ သူနဲ့တွဲလုပ်ရတာ ထိရောက်ပြီး ထိန်းကွပ်ရတော်တော်လွယ်တယ်။ တကယ်တမ်းပြောရရင်တော့ တခါတလေ ကိုယ့်အစိုးရအဖွဲ့မဟုတ်တဲ့ အစိုးရအဖွဲ့နဲ့ တွဲလုပ် ရတာက ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ဖွဲ့တဲ့အစိုးရအဖွဲ့နဲ့ တွဲလုပ်ရတာထက် ပိုလွယ်ပါလားလို့ ကျွန်တော် တွေးမိတယ်။ လက်ရှိရှိ ကာတီနီစကီး [သမ္မတ (၂၀၀၅-၂၀၁၀)] နဲ့ ဒေါ်နာလ်တုစ်ခ် [ဝန်ကြီးချုပ် (၂၀၀၇-လက်ရှိ)] တို့ကြား ပြီးခဲ့တဲ့တစ်နှစ်နှစ်ကဖြစ်ခဲ့တဲ့ ပဋိပက္ခတွေအပါအဝင် ကျွန်တော် တို့မှာ တကယ့်ပဋိပက္ခတွေရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီပြဿနာတွေက အခြေခံဥပဒေရေးရာ ပြဿနာတွေမ ဟုတ်ဘူး။ လူပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးကြားက နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခပဲ။ ကျွန်တော့်အတွေ့အကြုံအရ နိုင်ငံတော် ရဲ့အမြင့်ဆုံးရာထူးတွေမှာ တာဝန်ယူတတ်တဲ့ လူကြီးလူကောင်းတွေရှိရင် သုံးမရတဲ့အခြေခံ ဥပဒေသည်ပင်လျှင် အလုပ်ဖြစ်မှာပဲလို့ပြောရလိမ့်မယ်။ သို့သော် ခင်ဗျားမှာ အကောင်းဆုံးအ ခြေခံဥပဒေတွေရှိပါရဲ့၊ အဆင့်မြင့်ရာထူးတွေမှာ မကောင်းတဲ့လူတွေရှိနေရင်တော့ အလုပ်ဖြစ် မှာမဟုတ်ဘူး။ အခြေခံဥပဒေရဲ့အရည်အသွေးက အရေးကြီးတာအမှန်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့်အခြေခံ ဥပဒေကောင်းရုံနဲ့တော့မရပါဘူး။ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်နေတဲ့သူတွေကြားမှာ အပြုသဘော ဆောင်တဲ့ဆက်ဆံရေးရှိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ သူတို့တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ချယ်ဆို့တဲ့ စိတ်ရှိနေကြရင် အကောင်းဆုံးဆိုတဲ့အခြေခံဥပဒေလည်း မတတ်နိုင်ပါဘူး။ သူတို့က အခြေခံ ဥပဒေကို လိုရာဆွဲပြီးအသုံးပြုကြမှာလေ။

ပိုလန်နိုင်ငံမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သော သမ္မတစနစ်ဟာ တော်တော်ဟန်ကျပါတယ်။ အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းမှုတွေဖန်တီးပေးတယ်။ အစိုးရ ဒါမှမဟုတ် လွှတ်တော်တစ်ဘက် တည်းကနေ ထိန်းကျောင်းတဲ့စနစ်တွေထက်ပိုပါတယ်။ လွှတ်တော်ထဲမှာ ကိုယ်စားလှယ်

နေရာအများစုနဲ့ အားကောင်းတဲ့အစိုးရတက်နေတယ်ဆိုရင် သမ္မတဟာပါတီတစ်ခုထဲကနေ မဟုတ်ရင်ပိုကောင်းတယ်။ အစိုးရတင်ပြတဲ့ အယူအဆအလွဲတွေကို ပိတ်ပင်ဖို့အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းခြင်းဆိုတဲ့အခြေခံက တစ်ခါတစ်လေကျလိုအပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ ဆိုရင် အစိုးရတော်တော်လေးအာဏာရှိတာကိုး။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ သမ္မတဦးဆောင်သော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှာ အစိုးရအဖွဲ့နဲ့ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍနှစ်ခုစလုံးက အားကောင်းတယ်။ ဥပမာ ဝန်ကြီးချုပ်ကို အယုံအကြည်မရှိအဆိုတစ်ခုတည်းနဲ့ မဲခွဲဆုံးဖြတ်လို့မရပါဘူး။ အစိုးရ အဖွဲ့ကိုဖြတ်မချခင်မှာ ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ပြိုင်ဘက် (အယုံအကြည်မရှိအဆိုတင်သူတွေ) က သူတို့ ရဲ့ (ဝန်ကြီးချုပ်နေရာအတွက်) ကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ဖို့ထောက်ခံ မဲရဖို့လိုတယ်ပျ။ အဲဒီလိုထောက်ခံမဲရဖို့က မလွယ်ဘူး။ အစိုးရအသုံးစရိတ်ဟာ အစိုးရနဲ့ ကိုယ် စားလှယ်အများစုထောက်ခံတဲ့လွှတ်တော်မှာပဲ တာဝန်ရှိတယ်။ သမ္မတနဲ့ဘက်ဂျက်နဲ့ဘာမှ မဆိုင်ဘူး။ သမ္မတက ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုကို တစ်ချက်လွှတ်အာဏာနဲ့ပယ်ချနိုင်တယ်။ သို့သော် အဲဒီတစ်ချက် လွှတ်အာဏာကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ငါးပုံသုံးပုံရဲ့ ထောက်ခံမဲနဲ့လွှမ်းမိုး အနိုင်ယူလို့ရတယ်။ အခြေခံဥပဒေရဲ့အချို့အချက်တွေကိုပြင်လို့ရပါတယ်။ တချို့အချက်တွေ ပြင်သင့်တယ်ပဲထားပါတော့။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေဟာ အရမ်းကိုအသက်ဝင်နေပြီ။ ပိုလန် နိုင်ငံရဲ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေနဲ့ တိုင်းပြည်ကိုတည်ငြိမ်အောင်လုပ်ပေးထားပြီ။

လွှတ်တော်ထဲကိုအခုအသစ်ရောက်လာတဲ့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တွေအများကြီး ကိုပြောချင်တာကတော့ အခြေခံဥပဒေမှာတစ်ခုခုပြင်ချင်တယ်ဆိုရင် အပြောင်းအလဲတွေလုပ် တာပိုကောင်းလား ဆက်လက်တည်ရှိမှုနဲ့ တည်ငြိမ်မှုအတွက်တိုက်ပွဲဝင်ရတာပိုကောင်းမလား ဆိုတာ စဉ်းစားသုံးသပ်ကြပါဆိုတာပဲ။ ချုပ်ရရင် အခြေခံဥပဒေတစ်ငြိမ်ရေးဟာ အခြေခံဥပဒေရဲ့ ပင်ကိုယ်တန်ဖိုးပဲ။ ဥပမာ ယူကရိန်းမှာဆိုရင် သုံးလတစ်ခါ လေးလတစ်ခါ အခြေခံဥပဒေ ကိုပြင်နေကြတယ်။ အဲဒါအခြေခံဥပဒေမဟုတ်တော့ဘူးပျ။ စက္ကူသက်သက်ပဲ။ အခြေခံဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာကြဖို့အရေးကြီးတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာလို အခြေခံဥပဒေပျိုး ထောင်မှုမျိုးရှိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ နှစ်တိုင်းနှစ်တိုင်း အစိုးရသက်တမ်းတစ်ခုရောက်တိုင်း အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်နေတာမျိုးကို ရှောင်နိုင်မှသာ အခြေခံဥပဒေကိုပျိုးထောင်မှုရှိလာမှာပေါ့။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလွှမ်းမိုးမှု

ပိုလန်ကို နေတိုးနဲ့အီးယူအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာအောင်ခင်ပျားလုပ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီလိုအဖွဲ့ဝင်မဖြစ် ခင်က ဖီလစ်ဂွန်ဇာ လက်ရှိ (၁၉၈၂-၉၆) က [ဥရောပသမဂ္ဂရဲ့ရှေ့ပြေး] ဥရောပစီးပွားရေး အသိုက်အဝန်းမှာစပိန်အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာအောင်ရယ် နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ်ဆက်ရှိနေအောင် ရယ် ဦးဆောင်ခဲ့တယ်။ စပိန်ရဲ့အတွေ့အကြုံက ခင်ပျားအတွက် နမူနာပုံစံရခဲ့သလား။

ခွာညှပ်စကီ။ ။ ဖီလစ်ဂွန်ဇာလက်ပေးတဲ့အကြံဉာဏ်တွေက ကျွန်တော့်အတွက်အရမ်း အသုံးဝင်ပါတယ်။ ပိုလန်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံရဲ့နောက်ဆုံးနေ့များမှာ ရာကိုစကီးနဲ့အတူ ဂွန်ဇာ

လက်ကို ပထမဆုံးတွေ့ဆုံခဲ့ရပါတယ်။ ကျွန်တော့်စိတ်ထင် ၁၉၈၈ခုနှစ် နောက်တော့ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှာတစ်ကြိမ် စပိန်အစိုးရသမ္မတဖြစ်နေချိန်မှာ သူ့ဆီသွားတွေ့ဖူးတယ်။ သူနဲ့စကားပြောရတာ လမ်းညွှန်ဩဝါဒတွေအများကြီးရခဲ့ပါတယ်။ နောက် ကျွန်တော်ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်ပါတီ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ချိန်နဲ့နောက်ပိုင်း သမ္မတဖြစ်လာချိန်မှာ သူနဲ့ခဏခဏတွေ့ဖြစ်ပါတယ်။ စပိန်နိုင်ငံဟာ အင်မတန် စိတ်အားထက်သန်စေတဲ့နမူနာပါပဲ။ သူတို့နဲ့ကျွန်တော်တို့ဖြစ်ရပ်နဲ့က တူတာတွေ အများကြီးရှိနေတာကိုး။ ကျွန်တော်တို့နှစ်နိုင်ငံစလုံး အာဏာရှင်စနစ်ကိုဖြတ်သန်းခဲ့ရတယ်။ နောက်တော့ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းအသွင် ကူးပြောင်းခဲ့တယ်။ အခုကျွန်တော်တို့မှာ ဒီမိုကရေစီ ရှိနေပြီ။ အဲဒီ ဒီမိုကရေစီကလည်း အင်မတန်ငြိမ်းချမ်းတဲ့နည်းလမ်းနဲ့ လက်စားချေမှုတွေမရှိဘဲ ဖြစ်ထွန်းနေတယ်။ စပိန်မှာ အဲဒီလိုအသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်လာအောင် ဘယ်လိုလုပ်ခဲ့ရတယ်ဆိုတာ ဝှန်ဇာလက်ကရှင်းပြတယ်။ ဥပမာ မွန်ကလိုရာပဋိညာဉ်အကြောင်းပြောပြတယ်။ (ထို ပဋိညာဉ်သည် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ၊ စီးပွားရေးအသင်းအဖွဲ့များမှ ငွေကြေး ဖောင်းပွမှု၊ အလုပ်လက်မဲ့ကိစ္စ၊ အရင်းအနှီးများပြည်ပသို့ စီးထွက်ခြင်းကိုဖြေရှင်းပြီး အသွင် ကူးပြောင်းမှုလွယ်ကူချောမွေ့ အောင်လုပ်ဆောင်ဖို့ သဘောတူညီချက်ဖြစ်သည်။) ရီပတ်ဗလီ ကန်တွေနဲ့အခြားသူတွေကြားမှာဖြစ်ခဲ့တဲ့ ပဋိပက္ခတွေကိုပြန်လည်စဉ်းစားသုံးသပ်ပြီး သမိုင်းရဲ့ ဖုံးကွယ်ထားတဲ့အချက်တွေကိုဖော်ထုတ်ဖို့ ဘာကြောင့်သူ စိတ်မဝင်စားသလဲဆိုတာကိုလည်း ဝှန်ဇာလက်နဲ့ ဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။

အီးယူဝင်ဖို့ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့အတွက် စပိန်ကို လေးစားရတဲ့အကြောင်းရင်းရှိပါတယ်။ ဒီဘက်ခေတ် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များမှာ စပိန်ဟာ ဥရောပ မှာအကောင်းဆုံးတိုင်းပြည်ပဲ။ ဝှန်ဇာလက်ကအရေးကြီးတဲ့အကြံတစ်ခုပေးသွားတယ်။ အဖွဲ့ဝင် ဖို့လျှောက်ထားတဲ့တိုင်းပြည်တွေအကုန်လုံး အဖွဲ့ဝင်ခွင့်ရဖို့ဆိုရင် လုပ်ရမယ့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု တွေ အီးယူအခေါ် 'အိမ်စာတွေ' အကြောင်းလည်းကျွန်တော်တို့ ဆွေးနွေးဖြစ် တယ်။ တစ်ချိန်လုံး 'အိမ်စာ၊ အိမ်စာ၊ အိမ်စာ'နဲ့ကြားနေရတော့ ကလေးတစ်ယောက်လိုခံစားရတယ်။ အိမ်စာလို့ ပြောတာကိုမုန်းလာတယ်။ တစ်ခါတုန်းက ဝှန်ဇာလက်ကိုကျွန်တော်က 'ဒီမယ် ဖီလစ် ငါတို့ အားလုံးဒီအိမ်စာတွေ လုပ်ရတာပြိုင်းနေပြီ။ လူတိုင်းက အိမ်စာအကြောင်းပဲပြောနေကြတာပဲ။' လို့ ဝှန်ဇာလက်ကိုပြောလိုက်တယ်။ ဒါနဲ့သူက အရမ်းအရေးကြီးတာတစ်ခုပြောသွားတယ်။ 'သိပ်ဟုတ်တာပေါ့။ ကျွန်တော်ခင်ဗျားကို နားလည်ပါတယ်။ ခင်ဗျားပြိုင်းမှာပဲ။ သို့သော် ဒီမယ် ခင်ဗျားသာ ဒီအိမ်စာကိုကောင်းကောင်းလုပ်ထားမယ်ဆိုရင် ခင်ဗျားဆီကို အကျိုးရလဒ်တွေ မကြာခင် ရောက်လာမယ်။ အီးယူအဖွဲ့ဝင်ခွင့်ရပြီးရင် နောက်ထပ်အကျိုးရလဒ်တွေထပ်ရ လာဦးမှာပဲ။ ခင်ဗျားဒီအိမ်စာကိုဖြစ်ကတတ်ဆန်းလုပ်ထားရင် ရန်ပုံငွေတွေနဲ့ တိုက်ရိုက်ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှုတွေစတဲ့ အီးယူဆီကရလာမယ့်အရာတွေအားလုံးကိုရယူသုံးစွဲရာမှာ ပြဿနာတွေ အများကြီးတက်လာလိမ့်မယ်။'လို့ သူပြောသွားခဲ့တယ်။ အီးယူဝင်ပြီးတဲ့အခါ သူပြောတာ သိပ်မှန်နေတယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ ဒီနေ့ခေတ်ပိုလန်ဟာ အဆင်ပြေနေတာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့

လုပ်ရမယ့်အိမ်စာကို ဟာကွက်မရှိအောင်လုပ်ခဲ့ပြီးပြီလေ။ အဖွဲ့ဝင်ပြီး ခြောက်နှစ်အတွင်းမှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ ယူရိုငွေ ၃၀ ဘီလီယံနီးပါးရရှိခဲ့တယ်။ အခုနောက်ထပ် ယူရိုငွေဘီလီယံ ၃၀ ထပ်ရဖို့စောင့်နေတယ်။ ဒီငွေပမာဏဟာ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်အတွက်၊ ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံ တည်ထောင်ရေးအတွက်၊ အရာရာအတွက် အင်မတန်ကောင်းတဲ့ စီးပွားရေးအကူငွေပါပဲ။ ဒီအကြံဉာဏ်ဟာ ဝှန်ဇာလက်ရဲ့အကောင်းဆုံးအကြံဉာဏ်ပေါ့။ ဂရိမှာဖြစ်နေတာက ဖြစ် ကတတ်ဆန်းအိမ်စာလုပ်လို့ အဆင့်တွေကျကုန်တာရဲ့ရလဒ်ပဲပေါ့။ အဆင်သင့်ဖြစ်အောင်လုပ် မထားဘူးဆိုရင် တိုင်းပြည်ရဲ့စီးပွားရေးစနစ်က လိုအပ်တာတွေကိုအလိုက်သင့်လုပ်ကိုင်ဆောင် ရွက်နိုင်စွမ်းရှိမှာမဟုတ်ဘူး။ အီးယူမှာ ထိရောက်ပီပြင်တဲ့အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ဖို့လည်း အခွင့်ရှိတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။

ပိုလန်ရဲ့ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုကို အီးယူအဖွဲ့ဝင်ခြင်းက ဘယ်လိုသက်ရောက်မှု ရှိခဲ့သလဲ။

ခွာညှစ်စကီ။ ။ အီးယူအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခြင်းကအရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ပြီးချိန် နောက်မှာ ပိုလန်နိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေး၊ ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံတည်ထောင်ရေး၊ နယ်စပ်လမ်းကြောင်း တွေဖွင့်ခြင်းနဲ့ ကုန်သွယ်ရေးတို့အတွက် အကျိုးဆက်တွေအများကြီးဖြစ်လာတယ်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးရှုထောင့်ကကြည့်ရင်တော့အီးယူဝင်ခွင့်ရခြင်းဟာပိုလန်ဟာနှစ်ပေါင်းများစွာအကြာမှာ ဥရောပရဲ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သွားတယ်ဆိုတဲ့သဘောပဲ။ အဲဒီလိုဖြစ်လာဖို့ အများကြီးကြိုးစားခဲ့ရ ပါတယ်။ အီးယူအဖွဲ့ဝင်ရေးသဘောတူညီချက်ကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါ တယ်။ ၂၀၀၃ မှာ ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပတယ်။ အဲဒီဆန္ဒခံယူပွဲမှာ မဲဆန္ဒရှင် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းက အီးယူဝင်ဖို့ ထောက်ခံမဲပေးခဲ့ကြတယ်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် မေလမှာ အီးယူအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတရားဝင်ဖြစ်လာခဲ့တယ်။

အဲဒီလိုအဖွဲ့ဝင်လိုက်ခြင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခဲ့တယ်။ နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့အချက်ကတော့ ကျွန်တော်တို့ဒေသ တွင်းရပ်တည်ချက်ပဲ။ ပိုလန်နိုင်ငံရဲ့ပတ်ပတ်လည်နိုင်ငံတွေအားလုံးမှာပြောင်းလဲကုန်ကြပြီလေ။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံသုံးနိုင်ငံရှိနေရာကနေ ခုနှစ်နိုင်ငံရှိလာတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့ကျောချင်းကပ်နေ တဲ့ဘော်လ်ကန်ဒေသမှာ အင်မတန်ပြင်းထန်တဲ့ပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့အယူအဆက အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေအားလုံးနဲ့ အကောင်းဆုံးဆက်သွယ်မှုတွေကို ဘယ်လိုဖန်တီးမလဲ၊ ဘယ်လိုအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်တွေချုပ်ကြမလဲ၊ နားလည်မှု၊ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေရှိတဲ့ အိမ်နီးချင်းကောင်းပီသသော ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်အောင် ဘယ်လို လုပ်မလဲဆိုတာ တွေးပါတယ်။

ဂျာမနီ၊ လစ်သူယေးနီးယား၊ ယူကရိန်းနဲ့တခြားနိုင်ငံတွေအပါအဝင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့အိမ် နီးချင်းနိုင်ငံတွေနဲ့ ဒီလိုကောင်းမွန်တဲ့ဆက်ဆံရေးထူထောင်နိုင်ခဲ့တာ ကျွန်တော့်ရဲ့အောင်မြင်မှု

လို့ပြောရမှာပဲ။ ရုရှားနဲ့ကျွန်တော်တို့မှာ ပြဿနာတွေရှိနေတုန်းပဲ။ သို့သော် ဒါကတစ်ခြားကိစ္စပါ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့နောက်ရည်မှန်းချက်တစ်ခုက ဒေသတွင်းမှာ အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခြေအနေကိုဘယ်လို ကိုင်တွယ်ပြီး ဘယ်လိုထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတွေလုပ်မလဲ၊ တခြားမှာတည်ငြိမ်မှုရှိအောင်ဘယ်လိုလုပ်မလဲဆိုတာပဲ။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုအပြီး ပထမဆုံးကာလမှာ ခိုင်ယာလော့၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနဲ့တည်ငြိမ်မှုမှာ အကောင်းဆုံးဥပမာက ကျွန်တော်တို့ဒေသပဲ။ သို့သော် ဒါက လွယ်လွယ်နဲ့အလိုလိုဖြစ်လာတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဝါဆောကနေ ဘဲလ်ဂရိတ်ကို လေယာဉ်စီးသွားရင် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များအစ ဘော်လကန်စစ်ပွဲမှာ လူမျိုးသုဉ်းသတ်ဖြတ်မှုနဲ့ ထောင်ပေါင်းများစွာသော စစ်ဒဏ်သင့်ခဲ့ရသူတွေကို တွေ့ရမှာပဲ။ ဒါဆိုရင် အရမ်းနီးကပ်နေတဲ့ ဒေသနှစ်ခု ဆိုဗီယက်အုပ်စုမှာအရင်တုန်းက နှစ်နိုင်ငံလုံးပါခဲ့ဖူးတဲ့ ဒေသနှစ်ခုကိုတွေ့ရမှာပဲ။ နှစ်နိုင်ငံစလုံးဟာ လားလားမျှမဆိုင်တဲ့အခြေအနေတွေရှိနေတာကိုတွေ့ရမှာပဲ။ ပိုလန်မှာ တည်ငြိမ်မှုနဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်းကိုတွေ့မယ်။ ဘော်လ်ကန်မှာ စစ်မက်နဲ့ကြေကွဲဇာတ်ကို တွေ့ရမယ်။

ပိုလန်အတွက် သမိုင်းတစ်လျှောက် အင်မတန်အရေးပါခဲ့တဲ့ လွှမ်းမိုးခဲ့တဲ့ ပထမဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုနောက်တော့ ရုရှားက ပိုလန်ရဲ့အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ဘယ်လိုများဆက်ပြီးလွှမ်းမိုးခဲ့သလဲ။

ခွာညှစ်စကီ။ ။ဂေါ်ဘာချက်ဗ်က မဟာဗျူဟာအရ ကျွန်တော်တို့အတွက်အရေးပါတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ပထမဆုံးက လုံခြုံရေးပေါ့။ ပိုလန်သမိုင်းကိုကြည့်ရင် စစ်ပွဲတွေချညှပ်ဆိုတော့ လုံခြုံရေးပြဿနာက အရမ်းအရေးကြီးတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောရရင် ဂျာမနီနဲ့ရုရှားနိုင်ငံနှစ်ခုကြားက နိုင်ငံဖြစ်နေတာ တယ်မလွယ်လှပါဘူး။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွေအစပိုင်းမှာ ဖင်လန်လိုကြားနေလုပ်မလား၊ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်လုပ်မလားဆိုပြီး ဘယ်ဟာက ကျွန်တော်တို့အတွက်ပိုကောင်းသလဲ ဆိုတာကိုဆွေးနွေးကြတာတွေရှိပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကရှိနေတုန်းပဲ။ ပိုလန်က နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သွားမှာကို ရုရှားကလုံးဝဆန့်ကျင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီပြဿနာက ပိုပြီးတောင်ရှုပ်ထွေးသွားခဲ့တယ်။ ဂျာမနီပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေက ၁၉၈၉-၉၀ ခုနှစ်ကာလမှာ ဆွေးနွေးကြတဲ့အခါ နေတိုးအဖွဲ့ကိုတိုးချဲ့ပြီးမဖွဲ့ပါဘူးလို့ မာဂရက်သက်ချာ၊ ဖွန်ဆွာ မီးထရွန်း၊ ဂျော့၊ အိတ်ချ်၊ ဒဗလျူဘုရ်နဲ့ အခြားခေါင်းဆောင်တွေက ကတိပြုခဲ့ကြတာကိုးဗျ။ ဒါပေမယ့် အခြေအနေတွေကပြောင်းသွားပြီး ကြားနေရေးနဲ့နေတိုးအဖွဲ့ကြားမှာ ဘယ်ဟာကိုရွေးချယ်မလဲ ဆိုတာကို ပိုလန်မှာ အများစုထောက်ခံမဲပေးမှုနဲ့ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ အာမခံချက်တွေတို့ မဟာမိတ်တို့ဆိုတာတွေမရှိဘဲ ဒီကမ္ဘာတစ်ဘက်ခြမ်းက မီးခိုးရောင်နယ် မြေလိုနေရာမျိုးမှာ ဘက်မလိုက်တဲ့ နည်းလမ်းနဲ့နေနေဖို့ဆိုရင် နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ဖို့ တောင်းဆိုသင့်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဟိုးအရင်ကတည်းက ဖင်လန်ကတော့ တခြားကိစ္စပေါ့။ သူ

ကဒီလောက်မဟာဗျူဟာကျတဲ့နေရာမှာမရှိဘူးလေ။ ကြားနေနိုင်ခဲဆိုပြီး ဖင်လန်နဲ့သြစတြီးယား ဆိုဗီယက်တွေအတွက်ရော အမေရိကန်တွေအတွက်ပါ သိပ်အသုံးတည့်နိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွေမှာ ကြားနေဝါဒဆိုတာ ဘာများအဓိပ္ပာယ်ရှိသလဲဗျာ။

နေတိုးအဖွဲ့ဝင်မယ်ဆိုပြီး ဆုံးဖြတ်ကြတော့ မစွတာ ယဲ့ဆင်နဲ့ အခြေအတင်ဆွေးနွေး ကြရတော့တာပဲ။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲသွားတာကြောင့် နေတိုးအဖွဲ့ကိုတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်း တာလုပ်လို့ရနိုင်ပါတယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ဘက်ကတင်ပြတယ်။ နေတိုးကိုတိုးချဲ့ပြီးမဖွဲ့ဘူးဆို တဲ့ကတိက ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကိုပဲပေးခဲ့တဲ့ကတိကိုး။ အခုဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမရှိတော့ဘူး။ နေတိုးအဖွဲ့ကိုတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းတာကို ပြောလို့ဆိုလို့ရသွားပြီလေ။ ဒါကို ရုရှားကလုံးဝ လက်မခံတာတော့ အမှန်ပဲ။ အမေရိကန်နဲ့ဥရောပနိုင်ငံတွေကတော့ နေတိုးကိုတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းလို့ ရနိုင်တယ်၊ ဖွဲ့စည်းဖို့လိုအပ်တယ်ဆိုပြီး အခိုင်အမာရပ်တည်ကြတယ်။ ပိုလန်က အဖွဲ့ဝင်သစ် တွေဖြစ်တဲ့ ဟန်ဂေရီ၊ ချက်သမ္မတနိုင်ငံတို့နဲ့အတူ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာတယ်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်ရောက်တော့ ကရင်မလင်နန်းတော်မှာ အစည်းအဝေးတစ်ခုလုပ်တယ်။ ကရင်မလင်မှာ အခန်းကျယ်ကြီးတွေရှိတယ်။ ယဲ့လ်ဆင်ရဲ့စကားပြောသံကလည်း ဟိန်းနေတာ ပဲ။ သူက ရုရှားဘာသာနဲ့ ‘ခင်ဗျား ဘာလို့နေတိုးအဖွဲ့ထဲဝင်ချင်တာတုန်း၊ ခင်ဗျားဝင်စရာမလိုပါ ဘူးဗျ၊ လိုအပ်တဲ့အာမခံချက်တွေအားလုံး ကျွန်တော်ပေးမှာပေါ့၊ ဘာလို့များ နေတိုးထဲဝင်ချင်ရ တာလဲ’ ဆိုပြီးပြောတာပေါ့။ ဒီတော့ ကျွန်တော်က အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ရှင်းပြရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးပွဲက တော်တော်ခဲရာခဲဆစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါနဲ့နောက်ဆုံး ကျွန်တော်က ‘ဘာရစ်နီကိုလိုင်းဗစ်ချ်၊ ခင်ဗျားနဲ့ဂျာမနီဆက်ဆံရေးကဘာလဲဆိုတာ ကျွန်တော့်ကိုပြောဗျာ’ လို့ မေးလိုက်တယ်။

‘ကောင်းပါ့ဗျာ’

‘ဒါဆို အီတလီနဲ့ရော’

‘ကောင်းမှကောင်း’

‘ယူကေနဲ့ရော’

‘အရမ်းကောင်း’

‘ဟော်လန်၊ ဒိန်းမတ် တခြားနိုင်ငံတွေနဲ့ရော’

‘အရမ်းကိုကောင်းဗျာ’

‘ပိုလန်၊ ချက်၊ ဟန်ဂေရီနိုင်ငံတွေနဲ့ရော’

‘မကောင်းဘူးဗျ၊ ခင်ဗျားတို့အားလုံးက နေတိုးထဲဝင်ချင်နေကြတာကိုး။ ဘာလို့များနေတိုး ထဲဝင်ချင်ကြတာလဲ။’

ဒါနဲ့ကျွန်တော်က ‘ဒီမယ် မစ္စတာယဲ့ဆင် ကျွန်တော်ပြောခဲ့တဲ့နိုင်ငံတွေအားလုံးက နေတိုး အဖွဲ့ဝင်တွေချည်းပဲ။ ခင်ဗျားနဲ့သူတို့ ဆက်ဆံရေးက အရမ်းကောင်း၊ ကောင်းမှကောင်း၊ အရမ်း ကိုကောင်းလို့ပြောပြီး ပိုလန်၊ ဟန်ဂေရီနဲ့ ချက်သမ္မတနိုင်ငံတွေနဲ့ကျ ပြဿနာရှိနေတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာရင် အလားတူအရမ်းကောင်း၊ ကောင်းမှကောင်း၊အရမ်း ကိုကောင်းဆိုတဲ့ဆက်ဆံရေးရှိလာမယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်ကတိပေးတယ်ဗျာ’လို့ ပြောချလိုက် တယ်။ သူကတဟားဟားနဲ့ရယ်ပြီး နောက်ဆုံးကျွန်တော်တို့ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်အောင်ကြိုးပမ်း မှာကို လက်ခံလိုက်တယ်။

ကျွန်တော် ယဲ့ဆင်ကိုအင်မတန်လေးစားမိပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တကယ့် ဒီမိုကရက်တစ်ဉာဏ်ရှိတဲ့ ရုရှားခေါင်းဆောင်အနည်းအကျဉ်းထဲမှာ သူပါလို့ပဲ။ သူကအရမ်းကို ကျဉ်းထဲကျပ်ထဲကိုရောက်နေခဲ့တာ။ ဒီမိုကရေစီ ပိုဆန်တဲ့လမ်းကြောင်းကိုသွားမလား မသွား ဘူးလားဆုံးဖြတ်ရတော့မယ့်အချိန်မှာ ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းကို လိုက်ဖို့ပဲရွေးခဲ့တာများ ပါတယ်။ နေတိုးကိစ္စမှာဆိုရင် သူ့အများကြီးအကူအညီပေးခဲ့တယ်။

ဒီတော့၁၉၉၉ခုနှစ်မှာပိုလန်ကနေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာတယ်။ဒါဟာကျွန်တော်တို့အတွက် အင်မတန်အရေးကြီးခြင်း အကြောင်းရင်းသုံးခုရှိပါတယ်။ ပထမဆုံးက လုံခြုံရေး။ ဘာဖြစ်လို့ လည်းဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သွားခြင်းဟာ ကမ္ဘာပေါ်က အင်အားအကြီးဆုံး နိုင်ငံတွေဆီကနေ ကျွန်တော်တို့လုံခြုံရေးအတွက် အာမခံချက်ရလိုက်လို့ပဲ။ ဒုတိယက နိုင်ငံ တကာအလယ်မှာ ပိုလန်နိုင်ငံရဲ့ဥပဓိပေါ့။ နေတိုးအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုတွေကို ပိုပြီးဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့တယ်။ တတိယမြောက်က ဒီဆုံးဖြတ်ချက်ရဲ့သမိုင်းဝင် အကြောင်းအချက်က နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာအကြာမှာ ပထမဆုံးအကြိမ် ပိုလန်နဲ့ဂျာမနီတို့ ဟာ တူညီတဲ့စစ်ရေးနဲ့နိုင်ငံရေးမဟာမိတ်အဖွဲ့တစ်ခုတည်းမှာအဖွဲ့ဝင်တွေဖြစ်သွားကြတယ်။ သမိုင်းကိုပြန်ကြည့်ရင်ပိုလန်နဲ့ဂျာမနီကြားမှာစစ်ပွဲတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေ၊ ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်မှုတွေ၊ ခက်ခဲတဲ့ပြဿနာတွေ အားလုံးရှိနေခဲ့တယ်လေ။ ဒီအချက်က အင်မတန်အရေးကြီးတယ်ဗျ။

ပိုလန်ရဲ့ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုမှာ အမေရိကန်ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍက ဘာလဲ။

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲသွားပြီး စစ်အေးတိုက်ပွဲ အဆုံးသတ်သွားတဲ့နောက်မှာ အမေရိကန်ကတစ်နိုင်ငံတည်းက တစ်ဖက်သတ်ဦးဆောင်တဲ့နိုင်ငံဖြစ်လာတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ ထင်ရာစိုင်းဝါဒနဲ့ သွေးနားထင်ရောက် နေတဲ့မူဝါဒတွေ၊ အီရတ်နဲ့ အာဖဂန်နစ္စတန်မှာ စစ်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေစသဖြင့် သူ့ကိုဝေဖန်တာတွေအများကြီးရှိတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်သိပါတယ်။ သို့သော် ဗဟိုနဲ့အရှေ့ဥရောပအမြင်ကကြည့်ရင် ဒီခေတ်ကာလဟာ အင်မတန်အပြုသဘော

ဆောင်ပါတယ်။ အမေရိကန်တွေက အရင်တုန်းက Solidarity နဲ့ကျွန်တော်တို့ရဲ့ဒီမိုကရေစီ ရည်မှန်းချက်တွေကို အားပေးထောက်ခံခဲ့ဖူးတယ်။ နောက်အသွင်ကူးပြောင်းမှုအပြီး ပိုလန်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေလာလုပ်ပြီး နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာအောင်ကူညီခဲ့တယ်။ မိတ်ဖက်နိုင်ငံတွေ ထဲက အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်တဲ့ ယူကေ၊ ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်တို့လိုနိုင်ငံတွေကို အီးယူတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းဖို့ အင်တိုက်အားတိုက်ပဲ အမေရိကန်က တိုက်တွန်းခဲ့တယ်။ အီးယူကိုတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းဖို့ဆိုတာ သိပ်တော့မလွယ်ဘူးပျ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဲဒီတုန်းက အဖွဲ့ဝင်ဆယ်နိုင်ငံကနေတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းရမှာ။ အဲဒီသံသယရှိသော ခုနစ်နိုင်ငံက ဆိုဗီယက်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ဟောင်းတွေလေ။ ဘောလီတစ်နိုင်ငံတွေက အခြေအနေက ပိုပြီးတော့တောင် ရှုပ်ထွေးနေတယ်။ ပိုလန်က ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန်နိုင်ငံဖြစ်ပေမယ့် လစ်သူယေးရီးယား၊ လတ်ဗီးယားနဲ့ အက်စတိုးနီးယားနိုင်ငံ တွေက ဆိုဗီယက်ခေတ်လွန် သမ္မတနိုင်ငံတွေ။ အရင်တုန်းက သီးခြားနိုင်ငံတွေအဖြစ်မရှိခဲ့တဲ့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုအစိတ်အပိုင်းတွေ။ အဲဒီနိုင်ငံတွေကို ရုရှားဘက်က အခိုင်အမာကန့် ကွက်နေချိန်မှာနေတိုးနဲ့အီးယူထဲမှာဝင်ခွင့်ပေးတယ်ဆိုတာအမေရိကန်လုံးဝအောင်မြင်မှုရသွား တာပဲပျ။ သမ္မတတစ်ဦးအနေနဲ့ ဘီလ်ကလင်တန်ဟာ အင်မတန်အား ပေးထောက်ခံခဲ့တယ်။ သူ့အစိုးရအဖွဲ့မှာပါတဲ့ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မက်ဒလင်းအေဘာဘရိုက်က ဒီဒေသအကြောင်း ကောင်းကောင်းသိတယ်။ သူ့အခန်းကဏ္ဍက အရမ်းကိုအရေးကြီးတယ်။

မျက်မှောက်ခေတ်အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ

ဆိုပါစို့ ခင်ဗျားအနေနဲ့ ကျူးဘား၊ ဂျော်ဒန်နဲ့ မြန်မာနိုင်ငံက လူငယ်လူရွယ်ခေါင်းဆောင် သုံးယောက်ကို တွေ့ဆုံရမယ်ပေါ့။ ခင်ဗျားက အသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုဖြတ်သန်းခဲ့တယ်။ ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်ပြီး အမြော်အမြင်ရှိတဲ့ ဖိလစ် ဂွန်ဇာလက်လိုလူစားမျိုးဆိုပြီး နာမည်ကြီးလို့ သူတို့က တစ်ယောက်ချင်းစီခင်ဗျားကိုလာတွေ့ကြမယ်ပေါ့။ သူတို့က ခင်ဗျားနဲ့တွေ့တော့ ဒီလိုပြောတယ် 'ခင်ဗျားက ကျူးဘား၊ ဂျော်ဒန် သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျွမ်းကျင်နဲ့စပ်သူမဟုတ်ဘူး။ သို့သော် အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေမှာတော့ ကျွမ်းကျင်နဲ့စပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က ယေဘုယျအကျဆုံးအဆင့်ကို သိချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရှေ့ဆက်သွားမယ့် လမ်းမှာ ခင်ဗျားဘာ အကြံဉာဏ်တွေပေးချင်လဲ။' လို့မေးကြတယ်ထားပါတော့။ ခင်ဗျားသူတို့ကို ဘာပြောမလဲ။ သုံးယောက်စလုံးကို တစ်ပုံစံတည်းပြောမှာလား။

ခွာညှစ်စကီ။ ။ကျွန်တော်ပထမဆုံးပြောမှာကတော့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေအားလုံး အတွက် တစ်ခုတည်းသော ဖော်နည်းကားနဲ့ တစ်ခုတည်းသောလမ်းကြောင်းရယ်လို့ လုံးဝ မရှိဘူးဆိုတာ ထပ်တလဲလဲပြောရမှာပဲ။ နိုင်ငံရပ်ခြားကလာတဲ့သူတွေက 'ဒါကတော့ ပိုလန်မှာ အောင်အောင်မြင်မြင် အလုပ်ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအတိုင်းလုပ်ကြည့်လိုက်ပါလား။ အကုန် အဆင်ပြေသွားမယ်'လို့ပြောကြတာ လွဲနေတယ်ပျ။ ပြည်တွင်းရေးအခြေအနေတွေ၊ အကြောင်း ခြင်းရာတွေကို နားလည်နေဖို့က အရမ်းအရေးကြီးတယ်။ သို့သော် ကျွန်တော့်ဆီလာ တွေ့ကြ

တဲ့ အဲဒီလူငယ်သုံးယောက်ဟာ သူတို့နိုင်ငံတွေအကြောင်းကိုတော့သိကြမှာပဲလို့ ကျွန်တော် နားလည်ထားတယ်။ သူတို့နိုင်ငံမှာဘာဖြစ်နေလဲဆိုတာ နားလည်ဖို့ သူတို့မှာတာဝန်ရှိတယ်လို့ ကျွန်တော်နားလည်ထားတယ်။

ဒီတော့ ကျွန်တော်က ‘ခင်ဗျားတို့နိုင်ငံရဲ့အခြေအနေကိုကြည့်ကြရအောင်။ ဘာအခွင့် အလမ်းတွေရှိလဲ။ အကန့်အသတ်တွေကဘာတွေလဲ။ အကျပ်အတည်းတွေကဘာတွေလဲ။’ လို့မေးမယ်။ နောက်တစ်ဆင့် သူတို့ကိုထပ်ပြောရရင် ‘ခင်ဗျားတို့မှာ မဟာဗျူဟာရှိလို့လဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံကိုပြောင်းလဲချင်ရင် မျှော်မှန်းချက်ရှိရှိရမယ်။ အာဏာ လိုချင်တာတို့ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ချင်တာတို့ဆိုတဲ့ မျှော်မှန်းချက်လောက်နဲ့မရဘူး။ အဲဒါတွေနဲ့ ပတ်သက်နေတဲ့ အခြေခံအကြောင်းတရားကတော့ပါနေတယ်။ သို့သော် ဒါကအဓိကမျှော်မှန်း ချက် ဖြစ်လို့မရဘူး။ မျှော်မှန်းချက်က လွတ်လပ်မှုဖြစ်ရမယ်။ ဒီမိုကရေစီဖြစ်ရမယ်။ လူမှုရေး တရားမျှတမှုဖြစ်ရမယ်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုဖြစ်ရမယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်ရမယ်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ တွေနဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်းရှိရမယ် စတာတွေပဲ။’လို့ပြောမှာပဲ။ မျှော်မှန်းချက်နဲ့မဟာဗျူဟာ ဆိုတာ သိပ်ကိုအရေးကြီးတယ်။ ပိုလန့်နိုင်ငံ ကံစွပ်သွားတာ ကျွန်တော်တို့မှာမဟာဗျူဟာရှိလို့ ပဲ။ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုတည်းရဲ့ မဟာဗျူဟာမဟုတ်ဘူး။ ပြည်သူတွေအများစု အတွက် မဟာဗျူဟာက လွတ်လပ်ခွင့်၊ လုံခြုံရေး၊ ဥရောပစံတန်ဖိုးတွေကိုလက်ခံကျင့်သုံးလာအောင် လုပ်တာ၊ ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံဖြစ်အောင်လုပ်တာ၊ ဒီမိုကရေစီရအောင်လုပ်တာတွေပဲ။

တတိယမြောက် ကျွန်တော်ပေးချင်တဲ့အကြံကတော့ နည်းလမ်း။ ဒိုင်ယာလော့ဟာ နိုင်ငံရေးမှာ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းပဲ။ ပြိုင်ဘက်တွေ၊ ရန်သူတွေနဲ့ဆိုရင်တောင်မှ ဒိုင်ယာ လော့ရှိမှရမယ်။ ဒိုင်ယာလော့အယူအဆက အတိုက်အခံအတွက်ပဲ လက်သင့်ခံဖို့လွယ်တာ တော့အမှန်ပဲ။ အာဏာရှင်အစိုးရထဲကလူတွေအတွက် လွယ်တဲ့အလုပ်မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် ဒိုင်ယာလော့ဟာ ကိစ္စအားလုံးနီးပါးအတွက် အခြေခံပဲ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဒိုင်ယာလော့မရှိရင် ဘယ်လိုမှရှေ့ဆက်ဖို့အခွင့်မသာတော့ဘူးလေ။

စတုတ္ထမြောက်ပေးချင်တဲ့ အကြံဉာဏ်က ကိုယ်ဆက်ဆံပတ်သက်နေရတဲ့ ရပ်တည်ချက် ပေါင်းစုံကို နားလည်ထားပါ။ ကိုယ့်ရဲ့အုပ်စုအတွင်းမှာတောင်အထူးသဖြင့် ကိုယ်ကအခြားသူ များနဲ့ပြောရဆိုရတော့မယ်ဆိုရင် တွေးပုံခေါ်ပုံအမျိုးမျိုး၊ အတွေ့အကြုံအမျိုးမျိုး၊ အကဲဆတ်ပုံ အမျိုးမျိုးကိုတွေ့မှာပဲဆိုတာ နားလည်ထားဖို့လိုတယ်။ ဒီလိုဗဟုသဘောဆောင်တဲ့ ကမ္ဘာကြီးမှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက်မတူကြပါဘူး။ အဲဒီမတ ကွဲပြားမှုတွေအားလုံးကို အသိအမှတ်ပြုပြီး လေးစားဖို့လိုပါတယ်။ ကိုယ်က ငါနဲ့မတူပါလားဆိုပြီး အံ့အားသင့်ဖို့ စိတ်ပျက် သွားဖို့မလိုပါဘူး။

လက်ဆုပ်လက်ကိုင်ပြုပြီးပြောရရင်တော့ ကျူးဘားနိုင်ငံရဲ့ဖြစ်ရပ်ကို ကျွန်တော်ပိုပြီးနား

လည်တယ်။ ကွန်မြူနစ်စနစ်ကနေအသွင်ကူးပြောင်းမှုကဘာလဲဆိုတာကျွန်တော်သိတယ်လေ။ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိတော့ ကျူးဘားက ဥရောပနိုင်ငံတော်တော်များများမှာ ကျွန်တော်တို့ ကြုံခဲ့ရတဲ့ အခြေအနေနဲ့တူမယ်ထင်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပထမဆုံးစိန်ခေါ်မှုက အတိုက်အခံအတွက်က ပိုပြီးစည်းစည်းလုံးလုံးရှိဖို့နဲ့မဟာဗျူဟာတစ်ခုဖော် ဆောင်ဖို့ဖြစ်နေ လို့ပဲ။ ကက်စထရိုရဲ့ နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်က အရမ်းစိတ်အားတက်ကြွဖို့ကောင်းတော့ကာ ကျူးဘား နိုင်ငံသား သန်းပေါင်းများစွာကိုတင် စိတ်အားတက်ကြွစေတာမဟုတ်ဘဲ တစ်ကမ္ဘာလုံးကပြည် သူသန်းပေါင်းများစွာကိုပါ နှိုးဆော်အားရှိတယ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာခဲ့ပြီးနောက် ဒီနေ့ခေတ်မှာ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်က ဘာဗလာသက်သက်နီးပါးဖြစ်သွားပြီ။ ကျူးဘားနိုင်ငံရဲ့ ရှေ့ရေး ဟာ ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်းက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားအုပ်စုတွေအပေါ်မှာ တော်တော် မူတည်နေတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော့်အမြင်ပြောရရင် နောက်လာမယ့်နှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ကျူးဘားနိုင်ငံမှာဖြစ်ပေါ်လာမယ့် ကိစ္စရပ်တိုင်းဟာ ပါတီနဲ့ အတိုက်အခံ ဆက်ဆံရေးကနေထွက်လာမယ့်ရလဒ်ထက် ပါတီတွင်းမှာဘာဖြစ်နေလဲဆိုတာရဲ့ ရလဒ်က အဓိကပိုကျလာလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ကမ္ဘာ့ခြမ်းကအတွေ့အကြုံအရပြောရရင် အသွင်ကူး ပြောင်းမှုကိုအချို့အတွက် ပိုပွင့်လင်းပြီး အဆင်သင့်ပုံဖြစ်နေသူ အစိုးရအဖွဲ့နဲ့ပါတီအတွင်းက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနဲ့ အုပ်စုတွေနဲ့ အတူတူလုပ်ကိုင်ဖို့လိုတယ်။ ကက်စထရိုကိုဆက်ခံသူတွေ ဟာ အရွယ်ကောင်းစစ်ဗိုလ်ချုပ်တစ်ဦးဖြစ်နေရင် သိပ်မအံ့သြသွားပါနဲ့။ အဲဒီဗိုလ်ချုပ်ဟာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးသမားဖြစ်ဖို့များတယ်။ ကျူးဘားနိုင်ငံက ပြည်ပကိုအကြောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ထွက် သွားကြတဲ့ နိုင်ငံသားတွေကလည်း အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုအနေနဲ့ပါနိုင်တယ်။ သို့သော် အဲဒီပြည်ပ ရောက်တွေ့နဲ့ပတ်သက်ရင် ကျွန်တော်ကတော့ သိပ်သတိထားတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော့်အမြင်ပြောရရင် တိုင်းပြည်အတွင်းမှာ မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ပြည်သူတွေက အသွင် ကူးပြောင်းမှုကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာမှာကိုး။ ပြည်ပရောက်နိုင်ငံသားတွေက တချို့လုပ်ငန်းစဉ် တွေကို ထောက်ခံအားပေးနိုင်တယ်။ သို့သော် ပြည်တွင်းမှာရှိ သူတွေရဲ့နေရာမှာတော့ သူတို့ ကိုထားကြည့်လို့ရမှာမဟုတ်ဘူး။

စစ်တပ်၏အခန်းကဏ္ဍ

အသွင်ကူးပြောင်းမှုအများစုမှာ စစ်တပ်ဟာ အရေးကြီးတဲ့နေရာကပါခဲ့တာများပါတယ်။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှာ စစ်တပ်တို့ ရဲအဖွဲ့ တို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပိုလန်အတွေ့အကြုံကနေ ဘာတွေ သင်ယူနိုင်မလဲ။

ခွာညွှပ်စကီ။ ။ စစ်ဘက်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတွေဆိုတာ အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ ခိုင်မာတဲ့ အစိတ်အပိုင်းပဲ။ နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်အရ စီးပွားရေးအရ အစိုးရတစ်ရပ်အားနည်းလာပြီဆိုရင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့တွေရဲ့ အာဏာပေါ် အထူးသဖြင့်လျှို့ဝှက်ရဲအဖွဲ့ (ထောက်လှမ်းရေး) ရဲ့ လုပ်ပိုင် ခွင့်အာဏာက ကြီးလာတတ်တာပဲ။ ဒါကြောင့်ပဲ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့လို နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ

အဖွဲ့တွေအားလုံးထဲမှာ စစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေရဲ့အရေအတွက်က များသထက်များလာတာပေါ့။ စီးပွားရေးအခြေအနေဆိုးရွားလာတာနဲ့ ပြည်သူတွေကြံရာမရဖြစ်ကုန်တာကလည်း အကြောင်းတစ်ချက်ဖြစ်လေ့ရှိတယ်ဗျ။ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့နေရာတော်တော်များများမှာ ပရမ်းပတာဖြစ်လာတာရှိမယ်။ စစ်တပ် ဒါမှမဟုတ် တခြားလုံခြုံရေး အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ဖွဲ့စည်းပုံကကျ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေအထားဖြစ်နေတယ်။ စစ်တပ်နဲ့လုံခြုံရေးအဖွဲ့တွေဆိုတာ အမိန့်နာခံမှုနဲ့စည်းကမ်းသေဝပ်မှုရှိတယ်။ အလုပ်ကိုအလုပ်နဲ့တူ အောင်လုပ်ရတယ်။ စစ်တပ်ဟာ (နိုင်ငံရေး) စနစ်ရဲ့ထောက်တိုင်၊ အရာရာတိုင်းရဲ့ထောက်တိုင်ဖြစ်တဲ့ တိုင်းနိုင်ငံတော်ရဲ့ထောက်တိုင်ပါဆိုပြီး မြင်အောင်လုပ်လေ့ရှိတဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအခြေခံအကြောင်းတရားရှိတယ်။ အန္တရာယ်အကြီးဆုံးက ထောက်လှမ်းရေးပဲ။ သူတို့က စနစ်တကျဖွဲ့စည်းထားတဲ့ပြီး လစာလည်းကောင်းတဲ့အပြင် အပြောင်းအလဲကိုတင်းခံဖို့ မက်လုံးကလည်း သူ့မှာရှိတယ်။ အာဏာရှင်စနစ်တိုင်းမှာ ထောက်လှမ်းရေးက အသွားလက်မှတ်ပဲဖြစ်ထားတဲ့သူတွေ။ သူတို့လက်တွေ့မှာစွန့်နေတဲ့ သွေးကနည်းတာမှမဟုတ်တာကိုး။ ပိုပြီးတရားလက်လွတ်လုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့်သာ သူတို့အခွန်ရှည်နိုင်မှာလေ။

စစ်တပ်ကျတော့ လုံးဝကွဲပြားခြားနားတဲ့အခြေအနေမှာရှိတယ်။ စစ်တပ်တွေဆိုတာ နည်းတဲ့အဖွဲ့အစည်းကြီးတွေမှ မဟုတ်တာ။ စစ်သည်တော်ကောင်းတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ စစ်တပ်တွေမှာဆိုရင် အပြုသဘောဆောင်တဲ့ နိုင်ငံတော်ကိုလိုလားတဲ့အတွေးအခေါ်ရှိတဲ့သူတွေအများကြီးရှိတယ်။ သူတို့လိုလူမျိုးတွေက အတိုက်အခံကိုဆန့်ကျင်တဲ့ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွေမှာဝင်ပါရတာ ကသိကအောက်ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် တိုင်းပြည်ရဲ့နောင်ရေးနဲ့လုံခြုံရေးအတွက်တော့ သူတို့မှာတာဝန်ရှိတယ်ဆိုတာမျိုးယူဆကြတယ်။ တိုင်းပြည်အများစုမှာ စစ်တပ်ထဲကလူတွေအများစုက သာမန်တောသူတောင်သားမိသားစုတွေက လာကြတဲ့သူတွေဗျ။ သူတို့က အစိုးရအရာရှိကြီးတွေရဲ့သားသမီးတွေမဟုတ်ဘူး။ အလုပ်သမားတွေ၊ တောင်သူလယ်လုပ်တွေ၊စာရေးစာချီတွေဆိုတဲ့ သာမန်မိသားစုတွေကလာကြတဲ့ ချာတိတ်တွေ။ အကျိုးဆက်က သာမန်ပြည်သူလူထုရဲ့ဘဝနဲ့ စစ်တပ်ကနီးစပ်မှုရှိတယ်။ အာဏာရှင်စနစ်တွေမှာ စစ်တပ်က အင်မတန်နာခေါင်းရုံ့စရာနေရာကနေပါရနိုင်တယ်။ စစ်တပ်ကအဲဒီ လိုနေရာမျိုးက ပါဖို့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေက ဆုံးဖြတ်ရင်ပေါ့။ ပိုလန်အတွေ့အကြံမှာကျတော့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေနဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုအတွက် အသင့်ဖြစ်နေတဲ့သူတွေအများကြီး စစ်တပ်ထဲမှာရှိနေတာပဲ။

အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်တွေအတွက် အကြံကောင်းဉာဏ်ကောင်း ပေးရမယ်ဆိုရင် ပိုလန်မှာ နည်းလမ်းနှစ်ခုရှိခဲ့တယ်။ အတိုက်အခံဘက်က ကိုယ်စားလှယ်က တစ်နေ့မှာတိုင်းပြည်ရဲ့ဝန်ကြီးချုပ်သစ်တို့၊ သမ္မတတို့ဖြစ်လာခဲ့ရင် စစ်တပ်ရဲ့အခန်းကဏ္ဍကို နေ့ချင်းညချင်းပြောင်းပစ်လို့မရဘူးဗျ။ သူကနေကဲ အခုတော့ အရင်တုန်းက စစ်တပ်ဆိုတာမရှိတော့ဘူး။ စစ်တပ်

အသစ်ဖွဲ့ရတော့မယ်ဆိုပြီး သွားပြောလို့မရဘူး။ ရဲတပ်ဖွဲ့ကိုလည်း တစ်ဖွဲ့လုံးဖြတ်ပြီး နောက်ရဲ အဖွဲ့သစ်ဖွဲ့မယ်ပြောလို့မရဘူး။ စနစ်ဟောင်းနဲ့စနစ်သစ်ကြားမှာ မျှခြေတစ်ခုကိုရှာတာ အသွင် ကူးပြောင်းမှုရဲ့သဘောပဲ။ သို့သော်ဒါကမလွယ်ပါဘူး။ စကတည်းက အခုလိုမျိုးပြောထားဖို့တော့ လိုတယ်။ 'ဒီမယ် အဖွဲ့အစည်းတွေအားလုံးထဲက ကျွန်တော်တို့ ကျွန်မတို့မျှော်လင့်တာက အစိုးရသစ်ကို သစ္စာခံဖို့၊ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံ သမ္မတသစ်ကိုသစ္စာခံဖို့ပဲ'လို့ပြောထားဖို့လို တယ်။ ပြီးရင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် အဲဒီအင်စတီကျူးရှင်းတွေကို အပြောင်းအလဲလုပ်ဖို့ အသွင် ပြောင်းဖို့လုပ်လို့ရသွားမယ်။ ပိုလန်မှာဆိုရင် တော်တော်အားကောင်းတဲ့နိုင်ငံရေးသမားအုပ်စုရှိ တယ်။ ဥပမာ ကာတင်စကီးနဲ့သူလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေပေါ့။ ဒီလို အုပ်စုတွေရှိတာကြောင့် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲနဲ့ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးမှာ တော်လှန်ရေးမဖြစ်ဘူးလို့ ပိုလန်အသွင် ကူးပြောင်းမှုမှာ အပိုင်တွက်ခဲ့တဲ့မှားသွားတယ်။ ဘယ်အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှာမဆို တော်လှန်ရေး အင်အားစုကတော့ရှိတယ်။ လက်စားချေမယ့်အင်အားစုပေါ့။ တကယ့်အပြောင်းအလဲ ဖြစ် တယ်လို့ ခံစားရအောင် အစိုးရ ဟောင်းကို ကိုယ်စားပြုတဲ့သူတွေကို ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ဖို့ဆန္ဒပေါ့။ ဒီလိုတွေပုံခေါ်ပုံမျိုးကို ကျွန်တော်ကတော့ လုံးဝလက်မခံဘူး။ ကျွန်တော့်အမြင်အရတော့ အချိန်ပိုကြာပြီး တခါတလေမှာ ပေးဆပ်ရမှုများသည့်တိုင်အောင် တော်လှန်ရေးနဲ့စာရင် ဆင့်ကဲဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုက ပိုကောင်းတယ်။ အထူးသဖြင့် ဒီနေ့ခေတ်လို ခေတ်မီဆက် သွယ်ရေးနည်းလမ်းတွေရှိလာချိန်မှာ ဆင့်ကဲဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုက တော်တော်အောင်မြင်နိုင် မယ်။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို တကယ်ကိုထိန်းသိမ်းရလွယ်ပြီး နောက်ဆုံးမှာ ကျွန်တော်တို့ လိုချင်တဲ့ အင်မတန်အပြုသဘောဆောင်တဲ့ရလဒ်တွေကို ဖြစ်ပေါ်လာစေလိမ့်မယ်။

ဒီမိုကရေစီ၏အဓိပ္ပာယ်နှင့်ပြည်သူများ၏နှစ်ခြိုက်မှု

ပိုလန်၊ ချီလီ၊ စပိန်၊ တောင်အာဖရိက၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဘရာဇီး စတဲ့နိုင်ငံပေါင်းစုံက ဒီမို ကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေကို တွန်းအားပေးခဲ့တဲ့အရာက ဘာလို့ခင်ဗျားထင်သလဲ။

ခွာညှစ်စကီ။ ။ သူ့ရဲ့ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမူဝါဒက အရမ်းကြီးကျယ်တဲ့ အယူအဆဖြစ်တယ်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဟာ ဆက်လက်တည်ရှိနေဦးမယ်လို့ သူယုံကြည် နေဆဲမှာ ကျွန်တော်နဲ့ ဂေါ်ဘာချော့ပ်နဲ့ ဆွေးနွေးခဲ့တယ်။ တကယ်တော့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင် စုကိုယုံကြည်တဲ့သူတွေထဲမှာ သူကနောက်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ ကျွန်တော်ကသူ့ကိုပြောပါတယ်။ 'မိခေးလ်ရေ၊ ခင်ဗျားသာပြည်သူတွေနဲ့စကားပြောကြည့်ရင် ပြဿနာက ဒီမိုကရေစီရဲ့လွတ် လပ်ခွင့်၊ လူသားဂုဏ်သိက္ခာရဲ့လွတ်လပ်ခွင့်ဆိုတာ ခင်ဗျားလက်ခံသွားမှာပဲဗျ။ (သူ့၏ဘက်စုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမူဝါဒ perestroika တွင် ထိုတန်ဖိုးများအားလုံးပါသည်။) အခြေအနေတစ်ခု မှာ တံခါးတွေပိတ်ထားတယ်။ နောက်တစ်ခုက တံခါးတွေဖွင့်ထားတယ်ဆိုတဲ့ အခြေအနေနှစ်ခုပဲ ရှိတယ်။ ခင်ဗျားရဲ့အယူအဆက ဒီတန်ဖိုးတွေအားလုံးကို ဒီမျှော်လင့်တောင့်တမှုတွေအားလုံး ကို ပြည်သူတွေရဲ့လိုအပ်ချက်တွေအားလုံးကို တံခါးဖွင့်ပေးလိုက်ချင်တာဆိုရင် ခင်ဗျားတဲ

ဒီတံခါးကို ကျယ်ကျယ်လွင့်လွင့်ဖွင့်ရလိမ့်မယ်။ တံခါးကို ဟတယ်ဆိုရုံးလေး လုပ်လို့မရဘူး။ သိပ်မကြာခင် ခင်ဗျားအဲဒီတံခါးကို အပြည့်အဝဖွင့်ရင်ဖွင့် မဟုတ်ရင်တော့ ခင်ဗျားရဲ့ပြည်သူတွေ က တံခါးကိုတွန်းထိုးပြီးအတင်းထွက်လာကြမှာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဲဒီတန်ဖိုးတွေက အရမ်းခိုင်မာတယ်လေ။ အဲဒီတန်ဖိုးတွေက ပြည်သူတွေကိုလှုပ်ရှားသက်ဝင်စေတယ်။ အထူး သဖြင့် လူငယ်လူရွယ်တွေကိုပေါ့'လို့ ကျွန်တော်သူ့ကိုပြောခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ ကပ်ဆိုက်တဲ့ကာလတွေအကြောင်း ပြောကြဆိုကြတာ အချိန်တော် တော်ကြာတယ်။ ပိုလန်နိုင်ငံမှာ ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးပိုပြီး လုပ်ဖို့လိုတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့သဘောတူခဲ့တယ်။ သို့သော်ဒီလောက်နဲ့မရပါဘူး။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တုန်းက ပိုလန် လူမျိုးတွေနဲ့ တခြားသူတွေကပြောတာရှိတယ်။ ' ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးအကြောင်း လာ မပြောကြပါနဲ့ခင်ဗျာ၊ ကျွန်တော်တို့ကျွန်မတို့က ဒီမိုကရေစီစစ်စစ်ကိုလိုချင်တာ ဆိုရှယ်လစ်ဒီမို ကရေစီတို့ တခြားဒီမိုကရေစီတို့ကိုလိုချင်တာမဟုတ်ဘူး။ တကယ့်ဒီမိုကရေစီကိုလိုချင်တာ' တဲ့။ သူတို့တစ်တွေဟာ ပညာအတတ် ကြီးမဟုတ်သည့်တိုင် ဒီမိုကရေစီကဘာလဲဆိုတာ ပင် ကိုယ်အသိနဲ့ကောင်းကောင်းနားလည်ထားကြတာပျ။ ငါတို့မဲပေးနိုင်မယ်၊ ဒီမိုကရေစီဆန်တဲ့ ဥပဒေတွေကို ငါတို့လက်ခံနိုင်တယ်။ ငါတို့မှာ လွတ်လပ်တဲ့မီဒီယာရှိလာမယ်။ မီဒီယာကို လွတ်လပ်စွာအသုံးပြုလာနိုင်မယ်စတဲ့ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေကိုသူတို့သိထားပြီးသားပျ။ ခင်ဗျားလမ်းပေါ်က ဖြတ်သွားဖြတ်လာတစ်ယောက်ကိုတောင် ဒီမိုကရေစီဆိုတာ ဘာလဲလို့ လှမ်းမေးရင် သူကသိပြီးသားဖြစ်နေလိမ့်မယ်။

ပိုလန်ဝန်ကြီးချုပ် (၁၉၈၉-၁၉၉၁) တာဒဲဝုရှ် မာဇီဗယဲစကီ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း (Club de Madrid အဖွဲ့ဝင်)

Tadeusz Mazowiecki, by Janek Skarzynski/Scanpix

တာဒဲဝုရှ် မာဇီဗယဲစကီသည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များမှ ကွန်မြူနစ်ဝါဒကျဆုံးသွားသည့် ၁၉၈၉ ခုနှစ်အထိ ပိုလန် ကက်သိုလစ်အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးသမားအဖြစ် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍများတွင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ်ကွန်မြူနစ်မဟုတ်သည့်ပထမဆုံးဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေပညာကိုလေ့လာခဲ့သော်လည်း ကက်သိုလစ် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူနှင့် အယ်ဒီတာအဖြစ် အသက်မွေးခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ပိုလန်နိုင်ငံ၏ မူဝါဒဖြေလျှော့မှုများအပြီးတွင် Znak လူဝတ်ကြောင် ကက်သိုလစ်ပညာရှင်များအဖွဲ့အစည်းကို တည်ထောင်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆန္ဒပြသင်္ဘောကျင်း အလုပ်သမားများ သတ်ဖြတ်ခံရမှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်တောင်းဆိုချိန်အထိ လွှတ်တော်အမတ်ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းရန် ကူညီခဲ့သည်။ ထိုကော်မတီက ကက်သိုလစ်နှင့် ကက်သိုလစ်မဟုတ်သည့်အတိုက်အခံပညာတတ်များကိုစုစည်းပြီး လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးများအတွက် ဖိအားပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် Gdansk သင်္ဘောကျင်းဆန္ဒပြပွဲများဖြစ်ပွားစဉ် လက်ငွယ်ဆာကို

အကြံပေးလုပ်ခဲ့ပြီး Solidarity ၏အကြံပေးနှင့် ယင်းသမဂ္ဂမှထုတ်ဝေသည့် အပတ်စဉ်စာစောင် အယ်ဒီတာအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယာရှင်စိကီက ၁၉၈၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာတွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာသည့်အခါ မာဇီယဲစကီသည် လပေါင်းများစွာ ထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရပြီး အဆိုပါ အပတ်စဉ်စာစောင်သည်လည်း အပိတ်ခံခဲ့ရသည်။

နောက်ရှစ်နှစ်အကြာတွင် တာဒေဂျ် မာဇီယဲစကီသည် Solidarity ၏ကိုယ်စားလှယ်၊ စားပွဲဝိုင်းစေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများ၏ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအပိုင်းတွင် Solidarity ဦးဆောင် ညှိနှိုင်းသူဖြစ်လာသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲတွင် ကွန်မြူနစ်တို့အား အံ့အားသင့်ဖွယ်အနိုင်ရခဲ့ပြီးနောက် လက်ဗွယ်ဆာ၏ထောက်ခံမှုဖြစ် ပိုလန် နိုင်ငံ၏ ကွန်မြူနစ်မဟုတ်သော ပထမဆုံးဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အတွက်လိုအပ်သော စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ အနောက်နိုင်ငံများနှင့် နေတိုး အဖွဲ့သို့ပိုလန်ဝင်ရောက်ရန် မျက်နှာမူခြင်း၊ နိုင်ငံရေး အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ကနဦး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလည်း ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာများအနိုင်ရခဲ့သည့်အုပ်စုအားလုံးမှ သဘောထားအမြင်များကို သူ့အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ပါဝင်အောင် အစိုးရအဖွဲ့ကိုဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သည်။ ကွန်မြူနစ်ဝန်ကြီးများကို ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနများတွင် ခန့်အပ်သည်။ Solidarity မှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များကိုလည်း ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင်ခန့်အပ်သည်။ အမြင်အမျိုးမျိုးကို တလေးတစားနားထောင်ပြီးနောက် ခက်ခဲသောဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်းတို့သည် သူ၏ခေါင်းဆောင်မှု နည်းနာတွင်ပါဝင်နေသည်။

စီးပွားရေးမူဝါဒဖြေလျှော့မှုကြောင့် လက်ငင်းဖြစ်ပေါ်လာသော ဆိုးကျိုးများ ပိုလန်နိုင်ငံသားများစွာကို သက်ရောက်ခဲ့ခြင်းက မာဇီယဲစကီကိုလူကြိုက်များမှု ကျဆင်းလာစေခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ သမ္မတရွေးကောက်ပွဲတွင် ဗွယ်ဆာကိုရုံးနိမ့်ခဲ့သည်။ ယခင်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များကို အပြစ်ပေးခြင်းထက် အတိတ်ကာလနှင့် ‘စည်းထူထူ’ တားလိုက်ရန် ကတိပြုခဲ့ခြင်းသည် ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင်နိုင်ငံများအနက်ပထမဆုံးဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုလွယ်ကူချောမွေ့လာစေခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုသို့စည်းထူထူတားလိုက်ခြင်းက အတိတ်နှင့်ပတ်သက်ပြီးပြန် လှန်စွပ်စွဲမှုများသည် ပိုလန်နိုင်ငံရေးတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာခြောက်လှန့်နေဦးမည်ဆိုသည့်သဘောလည်းဖြစ်နေသည်။ မာဇီယဲစကီသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ်အထိ Sejm အောက်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ယခင်ယူဂိုဆလားဗီးယားနိုင်ငံအတွက် ကုလလူ့အခွင့်အရေးအထူးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်အမှုထမ်းခဲ့ပြီး ဘော့စနီးယားတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို နိုင်ငံတကာ၏တုံ့ပြန်မှုအားနည်းမှုအား ကန့်ကွက်သည့် အနေဖြင့် ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ရာထူးမှနုတ်ထွက်ခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးချုပ် တာဒဲရို မာဇီပယဲ့စကီ နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

အခြေခံမူဝါဒများ

အာဏာရှင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့အကူးအပြောင်းကာလဖြစ်သန်းနေရတဲ့တိုင်းပြည်တစ်ခုက လူငယ်နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်ဟာ ခင်ဗျားရဲ့အတွေ့အကြုံ၊ ပိုလန်နိုင်ငံရဲ့အတွေ့အကြုံတွေကနေ ဘာသင်ခန်းစာများယူနိုင်မလဲ။ သူတို့နိုင်ငံတွေရဲ့သမိုင်းမှာ အကျိုးပြုတဲ့အခန်းကဏ္ဍကနေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေကနေ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်တွေက ဘာတွေနားလည်ထားသင့်သလဲ။

တာဒဲရို မာဇီပယဲ့စကီ။ ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အတွေ့အကြုံကနေ လေ့လာသင်ယူချင်သူတွေဟာ သူတို့အတွက် ဘာအရေးကြီးလဲဆိုတာဆုံးဖြတ်ရမှာပေါ့။ အဲဒီလိုအသွင်ကူးပြောင်းကာလဖြစ်သန်းရတဲ့ လူငယ်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကိုပြောမှာက ကိုယ်ဖြုတ်ချလိုက်တဲ့ခေါင်းဆောင်ရဲ့နေရာကိုဝင်ယူလိုက်ရုံနဲ့မပြီးဘူးဆိုတာပဲ။ အာဏာယူလိုက်ပြီး အရင်လူတွေလုပ်သလိုဆက်လုပ်သွားလို့မရဘူး။ တစ်နည်းပြောရရင် အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုတာ အစိုးရတစ်ခုဆင်းသွားပြီး နောက်အစိုးရတက်လာတာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီလိုလုပ်တာ ဖြေရှင်းချက်မဟုတ်ဘူးလေ။ သမိုင်းရဲ့လားရာကိုပြောင်းလဲဖို့ရည်စူးလုပ်ဆောင်ရတာဖြစ်တယ်။ အာရပ်နွေဦးဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတွေကပြည်သူတွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့စကားပြောဖူးတယ်။ တချို့နိုင်ငံတွေမှာ ဖိစီးနှိပ်စက်မှုပုံသဏ္ဌာန်တစ်မျိုးကို အခြားတစ်မျိုးနဲ့အစား ထိုးလိုက်တာသက်သက်ပဲ။ အဲဒါမျိုးကို ပြောင်းလဲပါတယ်လို့တော့ ခေါ်လို့ရမယ်မထင်ဘူး။ ဒါကြောင့်ပဲ ကိုယ့်ရဲ့ရှေ့ကအစိုးရနေရာကိုရောက်သွားတာ သက်သက်မဖြစ်သင့်ဘူးလို့ ကျွန်တော်ပြောတာ။ သမိုင်းဝင်အပြောင်းအလဲလုပ်ချင်တယ်ဆိုရင် အဲဒီအပြောင်းအလဲဟာ အခြေခံကျတဲ့အပြောင်းအလဲဖြစ်ရမယ်။ ပိုလန်ဟာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့နည်းလမ်းတွေနဲ့ အပြောင်းအလဲတွေလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတာကလည်း ဒုတိယမြောက်အရေးကြီးတဲ့သင်ခန်းစာပါ။

လူထုစည်းရုံးလှုပ်ရှားမှု

ဒီလောက်အရေးကြီးတဲ့ ပြောင်းလဲမှုတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့တာလဲ။

တာဒဲရို မာဇီပယဲ့စကီ။ ။ နေ့ချင်းညချင်းတော့ဖြစ်ခဲ့တာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါဟာများမြောက်ရှုပ်ထွေးတဲ့ ဖြစ်စဉ်ပါ။ ပိုလန်မှာ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို ပြောင်းလဲဖို့ကြိုးပမ်းကြတာအများကြီးရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီထဲက အရေးအကြီးဆုံးကတော့ ၁၉၈၀ ခုနှစ်မှာ Solidarity (Solidarnos) ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့တာပဲ။ Solidarity ကို လွတ်လပ်သော (ကွန်မြူနစ်ပါတီလက်အောက်ခံမဟုတ်

သော) အလုပ်သမားသမဂ္ဂအနေနဲ့သာမက အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုပုံစံမျိုးနဲ့ပါဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့တယ်။ ဆိုဗီယက်အုပ်စုထဲမှာ ကွန်မြူနစ်အစိုးရကို အံ့နဲ့ကျင်းနဲ့တော်လှန်မှုကို စုဖွဲ့နိုင်တဲ့ပထမဆုံးနိုင်ငံဟာ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံပဲ။ ကျွန်တော်တို့အင်အားသုံးပြီး အနိုင်ယူလို့ရပါမလား။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစတင်ခဲ့သော်လည်း အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ငြိမ်းချမ်းသောနည်းလမ်းများသက်သက်နဲ့သာ Solidarity က ကတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့တယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဟာ ကျွန်တော်တို့အောင်ပွဲခံဖို့ တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းပဲ။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှာ ဘရက်ဇျက်စ် (ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး) အာဏာရနေတုန်းမှာ Solidarity ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့တယ်။ ပိုလန်မှာဆိုဗီယက်စစ်တပ်ရဲ့ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုက တကယ့်အန္တရာယ်ဖြစ်နေတဲ့အချိန်ပေါ့။ ၁၉၈၁ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာကနေ ၁၉၈၃ ဇူလိုင်အထိ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယာရှုဇစ်ကီက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာခဲ့တယ်။ အဲဒီနောက်မှာ Solidarity ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းတာကို ကွန်မြူနစ်အာဏာပိုင်တွေက မမြင်ချင်တော့ဘူး။ သို့သော် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများ (၁၉၈၈-၈၉) မှာဝင်ရောက်ဆွေးနွေးဖို့ ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်ကတော့ Solidarity ကိုတရားဝင်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ်ထူထောင်ရေးပဲ။ မဟုတ်ရင်ကျွန်တော်တို့ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှာ ဝင်ထိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ပြန်ဖွဲ့စည်းဖို့က ကျွန်တော်တို့ဘက်က သတ်မှတ်ချက်ပဲ။ ဒါကိုလက်ခံဖို့က အစိုးရအတွက်ခက်နေတယ်။ အဲဒီကိစ္စကို ရှောင်လွှဲဖို့အစိုးရဘက်က အချိန်အတော်ကြာကြိုးစားကြတယ်။ ဒါကိုသူတို့လက်မခံချင်ဘူး။ သို့သော် တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ဖို့က ကျွန်တော်တို့အတွက် အဓိကျတဲ့ ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်ပဲ။

အာဏာရှင်စနစ်ကို ပူးသတ်ခြင်း

စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွေရဲ့ရလဒ်အဖြစ် ငြိမ်းချမ်းသောနည်းလမ်းနဲ့ Solidarity ကိုတရားဝင်ပြန်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့တယ်။ နိုင်ငံရေးလောကမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ကျွန်တော်တို့ပြန်ရသွားတယ်။ Sejm အောက်လွှတ်တော်အတွက် 'ပဋိညာဉ်အရသဘောတူသော ရွေးကောက်ပွဲ' လို့ကျွန်တော်တို့ကင်ပွန်းတပ်ထားတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲကို ကျွန်တော်တို့လက်ခံခဲ့တယ်။ အာဏာရပါတီနဲ့ သူ့ရဲ့လက်ဝေခံပါတီတွေက အများစုရဖို့အာမခံချက်ရထားပြီးသား။ ကျွန်တော်တို့က ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းပဲရမယ်။ သို့သော်လည်း အထက်လွှတ်တော်အတွက် အပြည့်အဝလွတ်လပ်တဲ့ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပမယ်ပေါ့။ အဲဒီအထက်လွှတ်တော်က ကွန်မြူနစ်ခေတ်တုန်းကမရှိခဲ့ဘူး။ အခုမှပြန်ထားမယ်ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့က အတိုက်အခံအနေနဲ့ပဲ ဆက်နေမယ့်လို့ခံယူထားပေမယ့် အဖြစ်အပျက်တွေက အရှိန်အဟုန်မြန်လာတယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာ ကြောက်မနန်းလိလိဆိုရွားနေတဲ့ စီးပွားရေးအခြေအနေကနေ ပိုလန်ကိုဆွဲတင်ဖို့ ကွန်မြူနစ်ပါတီက အစိုးရမဖွဲ့နိုင်ဘူးဆိုတာထင်ရှားနေပြီ။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုက အရမ်းမြင့်မားနေတယ်။ စီးပွားရေးအခြေအနေကလည်း ရစရာမရှိအောင်ဖြစ်နေပြီ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီက အစိုးရမဖွဲ့နိုင်ဘူး။ သူတို့ရဲ့လက်ဝေခံပါတီနစ်ခုကလည်း ခွဲထွက်သွားခဲ့တယ်။ အကျိုးဆက်က

လွှတ်တော်မှာ ကိုယ်စားလှယ်နေရာအများစုအနိုင်ရဖို့ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသွားတာပဲပေါ့။

Solidarity ရဲ့ခေါင်းဆောင် လက်ခံ ဗွယ်ဆာက ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး ကျွန်တော့်ကိုကမ်းလှမ်း တဲ့အခါ ခင်ဗျားပဲရာ ထူးယူပါလို့ကျွန်တော်ပြောတယ်။ သို့သော်သူက ကျွန်တော်ပြောတာကို လက်မခံဘဲ သူ့ဘာသာဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ သူ့ကိုကျွန်တော်က အားပေးကူညီဖို့မျှော်လင့်ထားတာ၊ Solidarity ဟာ အစိုးရအတွက်အကာအကွယ်ပေးတဲ့ ထီးရိပ်ဖြစ်မယ်လို့မျှော်လင့်ထားတာလို့ ပြောတာပဲ။ နောက်ပြီး ကျွန်တော်ကြိုးဆွဲရာကမှာမဟုတ်ဘူးနော်၊ တကယ့်ဝန်ကြီးချုပ်တာဝန် ကိုထမ်းဆောင်မှာလို့သူ့ကိုပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒါကအရေးကြီးတယ်ဗျ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီထဲမှာဆိုရင် တကယ့်အာဏာက နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့မှာပဲရှိတာကိုး။ အစိုးရက အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်း လည်ပတ်မှု သက်သက်ပဲလေ။ ကျွန်တော်ဝန်ကြီးချုပ်တာဝန်ယူပြီး အစိုးရအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် အနေနဲ့ အရေးကြီးတဲ့အပြောင်းအလဲတွေကိုလုပ်ရတော့မယ်ဆိုရင် အာဏာရဲ့ဗဟိုချက်မသည် အစိုးရဖြစ်ရမယ်လို့ ကျွန်တော်ပြောခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလိုအစိုးရမျိုးဆိုတာ ဆိုဗီယက်အုပ်စုထဲမှာ ပထမဆုံးပေါ်လာတဲ့အစိုးရပေါ့။ ကျွန်တော်က ရုပ်သေးဝန်ကြီးချုပ် မလုပ်ဘူးနော်ဆိုတဲ့ သဘောက နောက်ကနေကြိုးကိုင်မယ့် နောက်ထပ်နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ မထားနဲ့တော့၊ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်ပိုင် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့တောင် မထားနဲ့တော့ဆိုတဲ့သဘောပဲ။ အစိုးရ ဟာ တကယ့်အစိုးရစစ်စစ်ဖြစ်လာတဲ့ပုံစံအတိုင်း ကျွန်တော်ကလည်း ဝန်ကြီးချုပ်စစ်စစ်ဖြစ်လာ ရလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်ပြောခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလိုလည်းဖြစ်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ဗွယ်ဆာလည်း အချိန်ကျတော့ သဘောထားကွဲလွဲမှုတွေစဖြစ်လာတယ်။ သို့သော် အခုပြောခဲ့တဲ့ ကနဦး အဆင့်မှာ ကျွန်တော့်ကို သူအများကြီးပံ့ပိုးကူညီခဲ့တယ်။

လအနည်းငယ်ကြာတဲ့အထိ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ဟာ ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင်နိုင်ငံတွေထဲ မှာ ဒီလိုကြီးကျယ်တဲ့ အပြောင်းအလဲတွေ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့တဲ့ တစ်ခုတည်းသောနိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ နောက်တော့ တခြားနိုင်ငံတွေပါ ကျွန်တော်တို့နောက်လိုက်လာတယ်။ အဲဒီတခြား တိုင်းပြည်တွေက နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို ကျွန်တော်တို့ရဲ့အပြောင်းအလဲတွေက သက်ရောက် မှုရှိမယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်သိတာပေါ့။ သို့သော် အဲဒီလောက် အရမ်းမြန်မယ်မထင်ခဲ့ဘူး။ တခြားနိုင်ငံတွေက အပြောင်းအလဲတွေကလည်း အရမ်းလေးနက်မယ်လို့ ကျွန်တော်မထင်ခဲ့ ဘူး။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဟာ ဆိုဗီယက်အုပ်စုမှာ အဲဒီလိုအပြောင်းအလဲတွေကို အကောင် အထည်ဖော်တဲ့ တစ်ခုတည်းသောနိုင်ငံအဖြစ် အချိန်တစ်ခုကြာတဲ့အထိ ရှိနေဦးမယ်လို့ပဲ ကျွန်တော်တွေးခဲ့တာ။

အဲဒီကာလတုန်းက ပိုလန်ကွန်မြူနစ်ပါတီက ပါတီဝင်အင်အား ၂ ဒသမ ၅ သန်းရှိတယ်။ လက်ဝေခံပါတီတွေက ပါတီဝင်ငါးသိန်းလောက်ရှိတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့သတိရသင့် တယ်။ ဒီတော့ ပါတီတွေအားလုံး လွှတ်တော်မှာပါဝင်လို့ရအောင် အစိုးရကလုပ်ရမယ်လို့ ကျွန်တော်တွေးခဲ့တယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီက အတိုက်အခံလုပ်လို့မရဘူး။ ဒီကိစ္စကရွေးချယ်ခွင့်

မရှိဘူး။ သူတို့က လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့စစ်တပ်ကို လုံးလုံးလျားလျား လွှမ်းမိုးထားတာ လေ။ စစ်တပ်ကိုထိန်းချုပ်ထားတဲ့ အတိုက်အခံဆိုတာကို တွေးကြည့်ပါလား။ ဘယ်တုန်းကမှ ဒါမျိုးမရှိ ခဲ့ဖူးဘူး။ဒါကြောင့်ပဲ သူတို့လည်းအစိုးရအဖွဲ့မှာပါသင့်တယ်ဆိုပြီး ကျွန်တော်ယူဆခဲ့ တာပါ။ လွှတ်တော်ထဲမှာ ကိုယ်စားပြုထားတဲ့ ပါဝါတွေအားလုံးက အစိုးရအဖွဲ့ရဲ့အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ရမယ်ပေါ့။ အစိုးရဟာ အဓိကနယ်ပယ်သုံးခုမှာ ပဓာနကျတဲ့အပြောင်းအလဲလုပ်ရမယ်ဆို တာ တစ်ခါမှာ ကျွန်တော်နားလည်သဘောပေါက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနယ်ပယ်သုံးခုကတော့ ဒီမို ကရေစီနိုင်ငံတည်ထောင်တာ၊ စီးပွားရေးစနစ်ကိုပြင်ဆင်တာနဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒ တူရုချက်ကို ပြင်ပြီး အနောက်နိုင်ငံများကို တံခါးဖွင့်ပေးတာတွေပဲ။ စီးပွားရေးစနစ်ကိုပြင်ဆင်တာမှာ လက်ရှိ ထိ ရောက်ပီပြင်မှုမရှိဘဲ ဗဟိုဦးစီးစနစ်နဲ့သွားနေတဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ကိုပြင်ဆင်မလား၊ ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်ကို ပြောင်းမလားဆိုတဲ့ပြဿနာနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရင်ဆိုင်ရတယ်။ (ဈေးကွက်စီးပွား ရေးစနစ်ကို ကျွန်တော်တို့ အခိုင်အမာရွေးချယ်ခဲ့ကြတယ်)

စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုနဲ့ ဒိုင်ယာလော့အတွက်အခြေခံတည်ဆောက်ခြင်း

ကွဲပြားတဲ့တစ်ဘက်နဲ့တစ်ဘက် (ရပ်တည်ချက်တွေ) ကြား ယုံကြည်မှုရရှိအခွင့်အလမ်း ဖွံ့ဖြိုးလာအောင်လုပ်တာ၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးနားလည်လာအောင်လုပ်တာတွေက အောင်မြင်တဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများစွာမှာတွေ့ရတဲ့ အချက်တစ်ခုပါ။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲမတိုင်မီ ယုံကြည် မှုနဲ့ ဒိုင်ယာလော့အတွက် အဲဒီအခြေအနေတွေကို ဘယ်လိုများဖန်တီးခဲ့လဲ။

တာဒဲဂရို မာဇီဗယဲ့စကီ။ ။အရေးကြီးတဲ့အချက်က Solidarity တရားဝင်ပြန်ဖွဲ့တာနဲ့ တိုင်းပြည်ရဲ့စီးပွားရေး အခြေအနေပြောင်းလဲအောင်လုပ်တာကို ချိတ်ဆက်နိုင်မှသာလျှင် အပြောင်းအလဲတွေဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်မယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့သိထားတယ်။ ယုံကြည်မှု အကြောင်းပြောရခက်ပါတယ်။ ယုံကြည်မှုလုံးဝမရှိခဲ့ဘူးဗျ။ မသမာမှုလုံးဝရှိမှာ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာကို အာမခံချက်ပေးတာ ကျောင်းတော်တစ်ခုပဲရှိတယ်။ အာဏာရထားတဲ့သူတွေနဲ့ အတိုက်အခံကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေမှာ ကျောင်းတော်လို မူဝါဒရေးရာဆောင်ရွက်သူ တစ်ယောက်ရှိနေတာ ကျွန်တော်တို့အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်ရပ်မှာ သိပ်ကိုအရေးကြီးတယ်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးမှုတွေအပြီး သတ်ချိန်မရောက်ခင်အထိ Solidarity ကိုတရားဝင်ပြန်ဖွဲ့လို့မ ရနိုင်မယ့်စည်းမျဉ်းတွေသူတို့ဘက်က လုပ်မလား မလုပ်ဘူးလားဆိုတာ ကျွန်တော်တို့သေချာ မသိဘူး။ အဲဒီစည်းမျဉ်းတွေဟာ ကျွန်တော်တို့လက်မခံနိုင်မယ့် စည်းမျဉ်းတွေလားဆိုတာ ကျွန်တော်သေချာမသိဘူး။ ဆွေးနွေးပွဲမှာထိုင်တဲ့အခါ ဆွေးနွေးဘက်က ကိုယ့်အရည်အချင်း ကိုသိသွားပြီ။ သူတို့ဘာလုပ်နိုင်သလဲ၊ သူတို့ဘာမလုပ်နိုင်ဘူးလဲဆိုတဲ့သူတို့ရဲ့အရည်အချင်းကို လည်း ကိုယ်ကသိသွားပြီ။ တစ်ယောက်ရဲ့အရည်အချင်းကိုတစ်ယောက်သိလာတာက တဖြည်း ဖြည်းနဲ့အရေးကြီးလာတယ်။

တရားမျှတမှုနှင့်စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု

ခင်ဗျားဝန်ကြီးချုပ်အနေနဲ့ လုပ်ကိုင်တဲ့သက်တမ်းမှာ အဓိကဦးစားပေးတဲ့ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေက ဘာတွေလဲ။ ခင်ဗျားရဲ့မျှော်မှန်းချက်က ဘာလဲ။ ခင်ဗျားရဲ့အစိုးရနဲ့ ခင်ဗျားကလုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေက ဘာတွေလဲ။

တာဒေဂျ် မာဖီဗယဲ့စကီ။ ။အပြောင်းအလဲတွေကို လူတိုင်းကလက်ခံစေချင်တယ်ဆိုတာကနေ စပြောရမယ်။ ဒီတော့ အတိတ်ကို ကျွန်တော်တို့စည်းထူထူတားမယ်လို့ကျွန်တော်ကပြောခဲ့တယ်။ အခုရောက်နေတဲ့ကာလကနေကျွန်တော်တို့လုပ်ကိုင်တာအတွက်ပဲ ကျွန်တော်တို့မှာ တာဝန်ရှိမယ်လို့ ကျွန်တော်ပြောခဲ့တယ်။ အတိတ်က ကျွန်တော်တို့စိတ်မှာ ဖိစိစိစိရစ်ဝဲနေတယ်ဆိုတာ သိပေမယ့်လည်း ကျွန်တော်တို့လုပ်ရပ်တွေအတွက်ပဲ တာဝန်ယူချင်တယ်။ ဒါကို အစပိုင်းမှာ လူတိုင်းကသဘောတူခဲ့ကြတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်ဇောင်းပေးပြောရမှာပဲ။ နောက်တော့ ဒီကိစ္စက ကျွန်တော့်ကိုဝေဖန်ပြစ်တင်ဖို့ ဥပယ်တံမျဉ်ဖြစ်လာတယ်။ ကွန်မြူနစ်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ အတိတ်တုန်းကလုပ်ရပ်တွေအတွက် တာဝန်ခံရမယ်လို့ကျွန်တော်ကမတောင်းဆိုချင်တဲ့သူပါဆိုပြီး ကျွန်တော့်ကို ဝေဖန်ကြတော့တာ။ ကနဦးမှာ လူတိုင်းက ဒီကိစ္စကိုလက်သင့်ခံခဲ့ကြတယ်ဆိုတာ ထည့်ကိုပြောမှရမယ်။ ကွန်မြူနစ်တွေကိုအဲဒီလို တာဝန်ခံရဖို့ ကျွန်တော်မပြောဘူး။ သို့သော်ဒါက သမိုင်းနဲ့ချီတဲ့အငြင်းအခုံအတွက် ကိစ္စရပ်လို့ကျွန်တော်ယူဆတယ်။ ကျူးလွန်တဲ့ပြစ်မှုတွေနဲ့ပတ်သက်လာရင် တရားရုံးကလုပ်ရမယ့်ကိစ္စလို့ကျွန်တော်ယူဆတယ်။ ဒါကအစိုးရကလုပ်ရမယ့်ကိစ္စရပ်မဟုတ်ဘူးလို့ပဲထင်တယ်။ အစိုးရရဲ့အခန်းကဏ္ဍဆိုတာ ပြည်သူအားလုံးဒီမိုကရေစီရဖို့ပဲ။

ကျွန်တော်ခုနစ်ကပြောခဲ့သလိုပဲ ကိုယ့်ရှေ့ကရှိခဲ့တဲ့အစိုးရနေရာကို ဝင်မယူသင့်ဘူးဆိုတာ ကျွန်တော်တခြားသူ တွေကိုမျှဝေပေးချင်တဲ့ အရေးအကြီးဆုံးအတွေ့အကြုံပဲ။ဒါက အခုဆွေးနွေးမှုရဲ့ပင်မကိစ္စပဲ။ အရင်စနစ်ဟောင်းတုန်းက ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းတဲ့ ကက်သိုလစ်များဖြစ်တဲ့အလျောက် ကျွန်တော်တို့က ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်တွေနဲ့ယှဉ်ရင် ဒုတိယတန်းစားနိုင်ငံသားတွေအဖြစ် သဘောထားခံရတယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအချိန်မှာ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်တွေကို ဒုတိယတန်းစားနိုင်ငံသားတွေအဖြစ် ကျွန်တော်တို့မဆက်ခံချင်တော့ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် ဒီမိုကရေစီက အားလုံးနဲ့ဆိုင်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ယုံကြည်လို့ပဲ။ လွတ်လပ်ခွင့်ဟာ အားလုံးနဲ့ဆိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်လို့ပဲ။ ဒီဥပဒေသတွေကိုလိုက်နာမှသာလျှင် သမိုင်းတွင်မယ့်ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု ပေါ်ပေါက်လာမယ်လို့ ယုံကြည်လို့ပဲ။ အဲဒီအရေးအကြီးဆုံးနဲ့ အခြေခံကျတဲ့ယူဆချက်မှာမူတည်ပြီး ကျွန်တော့်အစိုးရက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့တယ်။ လိုရင်းပြောရရင်တော့ ကျွန်တော်ဆိုလိုတာ (အတိတ်ကို အတိတ်မှာထားခဲ့တဲ့) အဲဒီအချိန်ကစပြီး ကန့်လန့်ကာအသစ်ပွင့်လာမယ်။ လူတိုင်းဟာ ဒီမိုကရေစီမှာ အနာဂတ်တစ်ခုရလိမ့်မယ်ဆိုတာက ပိုပြီးလေးနက်တဲ့အဓိပ္ပာယ်ပါပဲ။ ဒါဟာ အဲဒီတုန်းကမူပါဒတွေရဲ့

အရေးကြီးတဲ့အစိတ်အပိုင်းပါပဲ။ နောက်တော့ အငြင်းပွားစရာတွေအများကြီးဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပေမယ့်လည်း ဆင့်ကဲဖြစ်ပေါ်တိုးတက်တဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုတော့ သေချာစေခဲ့တယ်။

ဦးစားပေးမှုဝါဒများချမှတ်ခြင်း

မလုပ်မဖြစ်လုပ်ရမယ့် အပြောင်းအလဲတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးပြောရရင်တော့ ဘက်ပေါင်းစုံမှာ အားလုံးကိုအပြောင်း အလဲလုပ်ဖို့လိုအပ်နေတာအမှန်ပဲလို့ပြောရမှာပဲ။ ဥပမာ တက္ကသိုလ်တွေဆိုပါစို့။ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အင်စတီကျူးရှင်းတွေက သူတို့အတွက်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်နဲ့ လွတ်လပ်မှုပေးစေချင်တယ်။ သို့သော် ပညာရေးလွတ်လပ်မှုကိုလည်းပေးဖို့လိုနေတယ်။ ဥပမာ စာသင်ကျောင်းတွေကို သက်ရောက်မှုရှိတဲ့ သမိုင်းကိုသင်ကြားခြင်းမှာ အင်မတန်အရေးကြီးတဲ့ အပြောင်းအလဲတွေကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့လိုတယ်။ အပြောင်းအလဲမလိုအပ် တဲ့နယ်ပယ်ရယ်လို့ တကယ်ကိုမရှိတာ။ နယ်ပယ်တိုင်းကိုပါစေချင်တယ်။

ကျွန်တော့်အစိုးရအဖွဲ့ကလုပ်ခဲ့တဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေထဲမှာ အရေးအကြီးဆုံးတစ်ခုက ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပဲ။ ဒေသဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီကို မိတ်ဆက်တဲ့ သဘောပေါ့။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် နွေဦးမှာ အပြည့်အဝလွတ်လပ်တဲ့ ပထမဆုံးဒီမိုကရေစီရွေးကောက်ပွဲတွေကျင်းပတယ်။ ဒေသဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီစနစ်ရဲ့ ရှည်လျားတဲ့အစဉ်အလာကို ကွန်မြူနစ်စနစ်က ချေဖျက်ပစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီစနစ်မရှိတော့ဘူး။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ တစ်ကနေပြန်စရတယ်။

နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးအခွင့်အရေးများ

ဒုတိယဆောင်ရွက်ချက်က လွတ်လပ်စွာပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်နဲ့ လွတ်လပ်စွာစုရုံးခွင့်။ ကျွန်တော့်အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့နေချိန်မှာ အတိုက်အခံဘက်က နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံက တရားမဝင်အဖွဲ့အစည်းတွေဖြစ်နေတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ကို တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းတွေလုပ် ကျွန်တော်ပြောဆိုဆက်ဆံတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သူတို့ကို လက်တွေ့မှာတရားဝင်အောင် လုပ်နေတာလို့ပြောလို့ရတယ်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်အထိ အခြေခံဥပဒေကိုမပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မတိုင်မီက အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ဖို့ကြိုးပမ်းမှုတွေရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်တာမှားကောင်းမှားမယ်။ သို့သော် အခြေခံကျတဲ့အပြောင်းအလဲက အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်တယ်လို့ အခြေခံဥပဒေ အပြောင်းအလဲက ကျွဲကူးရေပါရလဒ်ဖြစ်လာမယ်လို့ကျွန်တော်တွေးခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ လုပ်ခဲ့တဲ့ အခြေခံကျသောအပြောင်းအလဲကတော့ ဒီမိုကရေစီဆန်ပါတယ်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့နယ်ပယ်ကတော့ စီးပွားရေးပါ။ နေရာအနှံ့မှာဖြစ်နေတဲ့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကိုဖြေရှင်းရမယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ စီးပွားရေးစနစ်ကို အခြေခံကျကျပြောင်းလဲ

ပစ်မယ့် ဥပဒေတွေကိုရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရမယ်။ အဲဒီလိုပြဋ္ဌာန်းဖို့ ဥပဒေတွေဆက်တိုက်ပြဋ္ဌာန်းပေး ခဲ့တယ်။ စီးပွားရေးစနစ်အတွက် အပြောင်းအလဲတွေကို ၁၉၈၉ခုနှစ်နဲ့ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်ကြားမှာ ဥပဒေအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့တယ်။

နိုင်ငံတကာ၏လွှမ်းမိုးမှု

ခင်ဗျားရဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒမဟာဗျူဟာက ဘာလဲ။ ပိုလန်အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ပြင်ပ က မူဝါဒရေးရာ ဆောင်ရွက်သူတွေနဲ့ ပြင်ပအခြေအနေတွေက ဘယ်လိုလွှမ်းမိုးခဲ့သလဲ။

တာဒေဝုရှ် မာဇီဗယဲ့စကီ။ ။ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒနဲ့ပတ်သက်လို့ကတော့ အနောက်နိုင်ငံတွေ ဆီကို တူရုချက်လှည့် လိုက်တာအင်မတန်အရေးကြီးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အရှေ့ဘက်က အိမ်နီးချင်းကို ထည့်တွက်ရမှာဖြစ်သည့်တိုင် အနောက်ကိုတူရုချက်လှည့်ခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းက ပိုလန်မှာရှိတဲ့ စစ်အခြေစိုက်စခန်းတွေမှာ ဆိုဗီယက်စစ်သား ၂၀၀၀၀၀ လောက်ရှိနေတယ်။ ခေတ်ကတော့ပြောင်းသွားပြီ။ ဂေါ်ဘာချော့ပ်နဲ့ ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ခေတ်ကိုရောက် နေပြီ။ KGB (ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ ပင်မလုံခြုံရေးအေဂျင်စီဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး ကော်မတီ) အကြီးအကဲ မစ္စတာ ဗလာဒီမာ ခရူးရှကော့ပ်က ဖြုန်းစားကြီး ဝါဆောကိုရောက်လာ တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော်က ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်နေပြီ။ ဒါပေမယ့် အစိုးရအဖွဲ့တော့ မဖွဲ့ရ သေးဘူး။ ကျွန်တော်သူနဲ့တွေ့ လိုက်ရင်ကောင်းမယ်လို့ပြောကြတယ်။ သူရောက်လာတာ ကြို ပြီးလုပ်မယ့်အပေးအယူတစ်ခုအတွက်လာတာ ဆိုပြီးပြောကြလို့ ကျွန်တော်သူနဲ့တွေ့ လိုက် ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ဟာ မိတ်ဖက်နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကတော့ ပိုလန်အစိုးရကလုပ်မှာဆိုတဲ့ ကျွန်တော်တို့တွေ့ဆုံမှုမှာပြောဖြစ်တဲ့အနှစ်သာရကို ဂေါ်ဘာ ချော့ပ်ဆီရောက်သွားစေမှာဖြစ်လို့ တွေ့ဆုံမှုကအရေးကြီးတယ်။ အဲဒီအနှစ်သာရက အဓိက သတင်းစကားပဲ။

ကျွန်တော့်ရဲ့ ပထမဆုံးနိုင်ငံခြားရေးစဉ်က ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဂျွန်ပေါလ်-၂နဲ့တွေ့ရမှာမို့ စိတ်အားထက်သန်နေခဲ့တာပေါ့။ ကျွန်တော့်အတွက် အံ့မခန်းအရေးပါတဲ့ခရီးစဉ်ပါ။ ကွန်မြူနစ် ခေတ်တုန်းက နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်တွေဟာ မော်စကိုပဲသွားလေ့သွားထရှိတယ်။ ကျွန်တော် ကတော့ ရောမကိုသွားခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်က မော်စကိုမသွားတော့ကာ ရောမခရီးစဉ်ကပြယုဂ် တော့ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါပေမယ့် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကိုသွားတွေ့မှာဆိုတော့ ဒီခရီးစဉ်က ပိုပြီး တော့တောင်အရေးပါလာပြီ။ ဒါ့အပြင် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံးကနေ ကျွန်တော်ပထမဆုံးဖုန်းဆက်တာ ပုပ် ရဟန်းမင်းကြီးပဲ။ လွှတ်တော်ကကျွန်တော့်ကို ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်လိုက်ပြီးတဲ့အချိန်နဲ့ ကျွန်တော် အစိုးရမဖွဲ့ရသေးခင်စပ်ကြားမှာ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကို ဖုန်းဆက်ခဲ့တာ။ (ပိုလန်သာသနာပိုင် ဂိုဏ်းချုပ်) မွန်ဆီညော် ဇစ်ဗစ်က အရင်ဖုန်းကိုင်တယ်။ နောက်တော့ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကဖုန်း လာကိုင်တယ်။ သူဖုန်းလာကိုင်တာ ကျွန်တော်ဖြင့်အံ့သြလိုက်တာ။ ဒီနေ့ခေတ် ပုပ်ရဟန်း

မင်းကြီးတွေများ တွစ်တာသုံးနေကြတာမို့လား။ ဒါပေမယ့်အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော့်အတွက်ဆန်း
နေတယ်။ ဘုန်းတော်ကြီး ဗွာတီဝါ (ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဂျွန်ပေါလ်-၂) အရင်က ပုပ်ရဟန်းမင်း
ကြီးက ဘုန်းတော်ကြီး ဆာဖီဟာပါ။ သူဆိုရင် ဘယ်တော့မှဖုန်းမကိုင်ဘူးလေ။ ဒီတော့
ဘုန်းတော်ကြီး ဗွာတီဝါ ဖုန်းလာကိုင်တာ အံ့အားသင့်တာပေါ့။ လွှတ်တော်က ကျွန်တော့်ကို
ဝန်ကြီးချုပ်ခန့်လိုက်တာ သူသိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ခဏပဲဖုန်းပြောလိုက်ရပေမယ့် အင်မတန်
လျှိုက်လျှိုက်လဲ့လဲ့ ရှိကြတယ်။

အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှာ ကျောင်းတော်က အင်မတန်အရေးကြီးတဲ့နေရာကပါခဲ့တယ်။
စစ်အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်ကဆို ဒေသနာတွေကို ဘုရားကျောင်းအဆောက်အအုံထဲမှာနာခဲ့ရတာ
ပေါ့။ စားပွဲဝိုင်းစေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေရောက်လာတော့ ကျောင်းတော်က ကိုယ်စားလှယ်တွေက
လာတက်ခဲ့တယ်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲသူတို့လာတက်တာ ကျွန်တော်တို့အတွက် သိပ်အရေး
ကြီးတယ်ဗျ။ သူတို့တက်လာတာကြောင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွေကို တစ်နည်းတစ်ဖုံ ယုံကြည်
ကိုးစားမှုတိုးပွားစေတာကိုး။ သူတို့ဆွေးနွေးပွဲမှာရှိနေတာ တစ်နည်းတစ်ဖုံကျွန်တော်တို့အတွက်
အာမခံ ချက်ရစေတယ်လေ။ ဒီတော့ ကျောင်းတော်ရဲ့အခန်းကဏ္ဍက အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှာ
အရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။

Solidarity ကိုပိတ်ပင်ထားတဲ့အချိန်မှာ ဘုန်းတော်ကြီး ဂျွန်ပေါ-၂က ထောက်ခံအားပေးခဲ့
တယ်။ ကမ္ဘာတိုက်ကြီးပေါင်းစုံက နိုင်ငံပေါင်းစုံမှာ ဒေသနာဟောကြားတဲ့အခါစည်းလုံးညီညွတ်မှု
ဆိုတဲ့ အယူအဆကိုသူထည့်ပြီးဟောပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော့်အတွက်၊ ကျွန်တော်တို့
အစိုးရအတွက်၊ ပိုလန်နိုင်ငံအတွက် သူ့ရဲ့အခန်းကဏ္ဍက အရေးကြီးတယ်။ ကျွန်တော်တို့
တိုင်းပြည်အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေတဲ့ အကြောင်းအချက်က ဘာလဲလို့ ပြည်ပ
စာနယ်ဇင်းသမားတွေကမေးကြတဲ့အခါ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးရဲ့အခန်းကဏ္ဍ၊ ရော်နယ်လ်ရီဂင်၊
ဂေါ်ဘာချော့ခ်၊ Solidarity တို့ပါတယ်ဆိုပြီး ကျွန်တော်ဖြေခဲ့တယ်။ ဒီအကြောင်းတရားတွေ
အားလုံးက အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်လာတဲ့ သမိုင်းဝင်အခိုက်အတန့်ကို အကျိုးပြုခဲ့တယ်။
ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးရဲ့ အခန်းကဏ္ဍနဲ့ပတ်သက်လို့တော့ စတာလင်ရဲ့ပြောခဲ့တဲ့ နာမည်ကျော်
ထွေလုံးကိုပဲ နမူနာပြရမယ်။ စတာလင်က ‘ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးလုပ်ခဲ့တဲ့ စိတ်ဝမ်းကွဲမှုတွေ ဘယ်
လောက်များရှိသလဲ’တဲ့။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးမှာ စိတ်ဝမ်းကွဲမှုလုံးဝမရှိပါဘူး။ မြင့်မြတ်လှတဲ့
စာရိတ္တဗလပဲရှိတယ်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးက ပိုလန်လူမျိုးဖြစ်နေတဲ့အချက်က ကျွန်တော်တို့တိုင်း
ပြည်ကို စာရိတ္တဗလသန်စွမ်းစေတယ်။ သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေစေတယ်။ တိုင်းပြည်ရဲ့စိတ်အား
တက်ကြွမှုကို ထိန်းသိမ်းပေးတယ်။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုဟာ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝတယ်လို့ ပြည်သူ
တွေယုံကြည်သွားစေတယ်။ စာရိတ္တခွန်အားပေးအပ်ရာမှာ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးဟာ ဘယ်တော့မှ
နောက်မတွန့်ခဲ့ဘူး။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီမှာ ကျွန်တော်အထိန်းသိမ်းခံနေရတုန်း ပုပ်ရဟန်း
မင်းကြီးဆီ တရားမဝင်စာလှမ်းရေးဖူးတယ်။ ကျွန်တော့်အကျယ်ချုပ်ကျနေတုန်းပဲ ပုပ်ရဟန်း

မင်းကြီးပို့လိုက်တဲ့ ပို့စကတ်တစ်စောင်ကို ကူးထားတာရှိတယ်။ အဲဒီကတ်မှာ 'သားတော်ရဲ့ စာကိုအကြိမ်ကြိမ်ဖတ်ပါတယ်။ သားတော်ရဲ့အတွေးအမြင်တွေနဲ့ ထပ်တူထပ်မျှရှိပါတယ်'လို့ရေးထားတယ်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တုန်းက ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်ရဲ့အောင်မြင်မှုမျိုးပြန်မရဘဲ သိသာထင်ရှားတဲ့အပြောင်းအလဲလုံးဝမဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ကျွန်တော်သူ့ဆီစာရေးခဲ့တယ်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးက တခြားဂိုဏ်းအုပ်တွေလိုမဟုတ်ဘူး။ Solidarity ကိုထောက်ခံမှုကို သူဘယ်တော့မှမရပ်သိမ်းခဲ့ဘူးဆိုတာ ကျွန်တော်ထည့်ပြောရမယ်။ သူ့ကို ကျွန်တော်တို့အားကိုးအားထားပြုလို့ရတယ်ဆိုတာသိတယ်။ သူဟာကျောက်ဆောင်ပမာပဲ။ ဒါကြောင့် သူ့ရဲ့ထောက်ခံအားပေးမှုဟာ သိပ်ကိုအရေးပါတယ်။

နည်းပညာပြိုင်ဆိုင်မှုမှာ သမ္မတရီဂင် (၁၉၈၁-၁၉၈၉) ကနိုင်သွားတယ်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက အမှီမလိုက်နိုင်ဘူးလို့ ခင်ဗျားပြောလို့ရပါတယ်။ ဂေါ်ဘာချောင်းက သိပ်ကိုအရေးပါတယ်။ မျှော်လင့်ချက်တွေမြင့်မားနေချိန်၊ ကြီးကျယ်တဲ့အပြောင်းအလဲဖြစ်နေချိန်၊ ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်နေချိန်ပေါ့။ အဲဒီခေတ်ဟာ ဘရက်ဇ် ညက်ဗ်ခေတ်မဟုတ်တော့ဘူး။ ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးက အခြေအနေသစ်ကိုဖန်တီးပေးလိုက်တယ်။ အဲဒီခေတ်တုန်းက ကျွန်တော့်ရဲ့ပထမဆုံးဆိုဗီယက်ခရီးစဉ်မှာဖြစ်ခဲ့တဲ့ ခံစားချက်တွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးနောက်ထပ်တစ်ချက်ထည့်ပြောရမယ်။ ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဆန့်ကျင်တဲ့သူတွေအများကြီးပဲဆိုတာ ကျွန်တော်မြင်ခဲ့ရတယ်။ Solidarity မရှိရင် ဘာမှဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ Solidarity ဟာ ပိုလန်နိုင်ငံအတွင်းမှာ ဒီအပြောင်းအလဲတွေအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့တယ်။ ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလှုပ်ရှားမှုကို အခွန်ရှည်စေခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အကြောင်းအချက်တွေအားလုံးဟာ ရိုက်ခတ်မှုရှိခဲ့တယ်လို့ ကျွန်တော်ပြောတာပါ။

ဒီတော့ အပြောင်းအလဲကိစ္စဆီကို ပြန်သွားရအောင်ပါ။ ကျွန်တော်တို့နှစ်နိုင်ငံဟာ မိတ်ဆွေတွေပါ။သို့သော် ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ပိုလန်မှာပဲချမှတ်မယ်လို့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကို ကျွန်တော်ပြောခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဝါဆောအဖွဲ့မှာပါနေတုန်းပဲ။ သို့သော် ကျွန်တော့်ရဲ့ ပထမဆုံးမိန့်ခွန်းမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ရပ်တည်ချက်ကို အတိအလင်းပြောခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ပြည်တွင်းရေးကိစ္စတွေနဲ့ပတ်သက်လာရင် လိုသလိုကစားဖို့ ဝါဆော စာချုပ်ဟာ အသုံးချစရာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ မိန့်ခွန်းမှာထည့်ပြောခဲ့တယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ ဝါဆော စာချုပ်က ရှိနေတုန်းပဲ။ ဥရောပဟာ ပြောင်းလဲသွားမှာပဲလို့ကျွန်တော်တို့ယုံကြည်ခဲ့တယ်။ ပိုလန်က ဖြစ်ရပ်တွေဟာအကျိုးဆက်အနေနဲ့ဥရောပကိုပြောင်းလဲသွားစေမှာပဲလို့ကျွန်တော်တို့ယုံကြည်ခဲ့တယ်။ သို့သော် ဒါဟာ တဆင့်ချင်းသွားတဲ့ဖြစ်စဉ်လို့လည်းယုံကြည်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ အရှေ့ဘက်အိမ်နီးချင်းဆိုဗီယက်နဲ့ဆက်ဆံရေးဟာ ပြဿနာတကစေမှာမဟုတ်ဘူးလို့ ယူဆတာပဲ။ ကာလရွေ့လျောလာတာနဲ့အမျှ ပိုလန်ရဲ့နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒဟာ မော်စကိုနဲ့သံတမန်ဆက်ဆံရေး ထူထောင်နိုင်တဲ့ရလဒ်ထွက်လာရုံမက ဗီလင်နု (လစ်သူယေးနီးယား)၊ တားလင်း

(အက်စတိုးနီးယား)၊ ရီဂါ (လတ်ဗီးယား)၊ ကီယက်မ် (ယူကရိန်း) တို့နဲ့ပါ သံတမန်ဆက်ဆံရေး ထူထောင်လာနိုင်ခဲ့တယ်။ နောင်မှာလွတ်လပ်ရေးရလာတဲ့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဝင်နိုင်ငံတွေနဲ့ သံတမန်ဆက်ဆံရေး တဖြည်းဖြည်းထူထောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးပြောရရင်တော့ အဲဒီအချိန်က ဥရောပဟာ ပေါင်းစည်း ညီညွတ်မှုဆီကို ဦးတည်ပြီးသွားနေတာဖြစ်ပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ကတော့ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်တဲ့ အလားအလာလို့ မြင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းကဆို အီးယူဝင်ဖို့ကို ဟတောင်မဟခဲ့ကြဘူး။ ဥရောပ ကိုဘယ်လိုပုံဖော်ကြမလဲဆိုတာအတွက် အယူအဆတွေ၊ စိတ်ကူးတွေကတော့ အမျိုးမျိုးပေါ့ လေ။ အနောက်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေနဲ့ ပရိယာယ်ကင်းကင်း ဆက်ဆံ ရေးပြန်တည်ဆောက်ခဲ့ တယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ရည်မှန်းချက်ဟာ ဒီမိုကရေစီပြည့်ဝတဲ့စနစ်ကိုဖန်တီးဖို့ပဲဆိုတာ သူတို့ မြင်အောင်ပြခဲ့တယ်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

အဲဒီတုန်းကကာလကိုပြန်တွေးကြည့်ရင် ခင်ဗျားချမှတ်ခဲ့ရတဲ့ အခက်ခဲဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက် တွေကဘာတွေလဲ။ ဘာကြောင့်ခက်ခဲတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေဖြစ်ခဲ့တာလဲ။

တာဒေဝုရ် မာဖီဗဟိုစကီ။ ။အင်မတန်ယေဘုယျကျသလို တိလည်းတိကျတဲ့ ဆုံးဖြတ် ချက်တွေကို ခက်ခက်ခဲခဲ ချခဲ့ရတာရှိတယ်။ ယေဘုယျကျတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေဆိုရင်တော့ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကိုဦးတည်ပြီး ထိန်းကျောင်းသွားဖို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ အင်မတန်အရေးကြီးပြီးခက်ခဲတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်တာတော့အမှန်ပဲ။ စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုလုံးကို လုံးဝဥသံ့ပြောင်းလဲပစ်ရမှာပျ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ယုံကြည်ချက်တွေက လူသားမစာန ဆိုရှယ်လစ် ဖြေရှင်းချက်တွေဆီကိုတွန်းပို့တယ်။ အဲဒီမှာပဲ အရင်းရှင်စနစ်ကိုပြန်ကျင့်သုံး ဖို့စိန်ခေါ်မှုနဲ့ ရင်ဆိုင်ရလိုက်ရတာ။ ဘယ်သူမှ အဲဒီလိုအရင်းရှင်စနစ်ကိုပြန် ကျင့်သုံးတဲ့ဆီကိုမသွားဘူးလေ။ ကျွန်တော့်ရဲ့အကြံပေးတွေကတော့ စမ်းသပ်ပြီးသား လွတ်လပ်သောဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ကိုဦးတည်ပြီး အခြေခံကျတဲ့အပြောင်းအလဲလုပ်ရမယ်လို့ ကျွန်တော့်ကို နားချကြတယ်။ အပြောင်းအလဲကို အကောင်အထည်ဖော်ရင်း ကျွန်တော်သဘောပေါက်လာတာက ဒီအံ့မခန်း ဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင်တွေ၊ အံ့မခန်းစက်မှုလုပ်ငန်း အလုပ်ခွင်တွေဟာ ယှဉ်ပြိုင်လုပ်ကိုင်နိုင် စွမ်းမရှိတာကြောင့် ဒေဝါလီခံရမှာပဲဆိုတာပဲ။ သို့သော် အဲဒီဆိုရှယ်လစ်လူ့ဘောင်နဲ့လုပ်ငန်းခွင် တွေဆိုတဲ့ အုတ်မြစ်ပေါ်မှာ Solidarity ကိုတော့တည်ဆောက်ခဲ့တာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ စောင့်စည်းစရာတွေကိုထည့်တွက်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ဖို့က ကျွန်တော့်အတွက် တော်တော် ခေါင်းခြောက်ရပါတယ်။ စီးပွားရေးစနစ်ဖွံ့ဖြိုးလာပြီး စနစ်ကိုပြင်ဆင်နိုင်လာပြီဆိုရင် လူမှုရေး ကိစ္စရပ်တွေကို ကျွန်တော်တို့ပိုပြီးအာရုံစိုက်မယ်လို့ ခံယူခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် အသွင်ကူးပြောင်း မှုမှာ စတေးပေးဆပ်ရတာတွေကတော့ မဖြစ်မနေကြုံရမှာပဲ။ အခုပြောတာ ယေဘုယျ ဆုံးဖြတ်

ချက်အတွက် ဥပမာပါ။ တစ်ခါမှာ ဆန္ဒပြပွဲတွေဖြစ်လာလို့ နိုင်ငံတကာလမ်းမကြီးကို ပိတ်ဆို့သွားတယ်။ ဆန္ဒပြပွဲကို ရဲအင်အားသုံးပြီး ကျွန်တော်ရှင်းလင်းလိုက်ရတယ်။ ဆုံးဆုံးရွားရွား ဘာမှ မဖြစ်ပေမယ့် ရဲအင်အားသုံးဖို့ တော်တော်စဉ်းစားပြီး ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရတယ်။

ခင်ဗျားသာ နောက်တစ်ကြိမ်ပြန်လုပ်ရမယ်ဆိုရင် တစ်မျိုးတစ်မည်လုပ်ရင်လုပ်ဖြစ်မယ့် ဆုံးဖြတ်ချက်တို့ အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်တို့ရှိခဲ့ဖူးလား။

တာဒေဝရှ် မာဇိဗယဲ့စကီ။ ။ကျွန်တော်တို့လုပ်ခဲ့ရတဲ့ အခက်ခဲဆုံးဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကတော့ နိုင်ငံပိုင်လယ်ယာလုပ်ငန်းတွေကို ပိတ်သိမ်းဖို့ပဲ။ အဲဒီလုပ်ငန်းတွေက သက်ဆိုးရှည်တော့မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒီလုပ်ငန်းတွေကို နိုင်ငံတော်ဘက်ဂျက်ကနေ အမတ်ကြေးပေးထားရတာကိုး။ အဲဒီအမတ်ကြေးတွေကလည်း ရေရှည်ထောက်ပံ့နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒီလုပ်ငန်းတွေကို ပိတ်ကိုပိတ်ရမှာပဲ။ စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်သမားတွေဟာ မြေပိုင်ယာပိုင်ဖြစ်ချင်မှာပဲလို့ ကျွန်တော်တို့မျှော်လင့်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့မြေကိုမလိုချင်ဘူးဆိုတာ သိလိုက်ရတယ်။ မြေယာကို သူတို့မပိုင်ဘူးလို့ပဲယူဆထားကြတယ်။ သူတို့ကိုယ်သူတို့ သူရင်းငှားတွေလို့ပဲ သဘောထားနေကြတာ။ သူတို့မှာ လယ်သမားခံစားချက်မရှိကြတော့ဘူး။ အလားတူအဖြစ်မျိုး ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယားမှာလည်းဖြစ်ခဲ့တယ်။ ရလဒ်ကတော့ လယ်သမားမိသားစုတွေအတွက် အသွင်ကူးပြောင်းမှုက တော်တော်အထိနာစေတယ်။ အဲဒီလယ်ယာလုပ်ငန်းတွေရှိတဲ့ ပိုလန် နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနဲ့ အနောက်ပိုင်းဒေသတွေက ပြည်သူတွေကို တော်တော်အထိနာစေခဲ့တယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအချိန်တုန်းက ခုနပြောတဲ့အတွေ့အကြုံကနေရလာတဲ့ အသိကို အကျိုးရှိအောင် အသုံးပြုခွင့်ရလိုက်ချင်တာ တကယ်ပါ။ အဲဒီလယ်သမားတွေကို နှိုးဆော်တိုက်တွန်းတဲ့ စီမံကိန်းမျိုးကျွန်တော်တို့မှာမရှိခဲ့ဘူး။ သို့သော်လုပ်ရကိုင်ရတာအားလုံးခက်ခဲတာပါပဲ။ နာကျင်ခံစားရတဲ့ နောင်တတွေရှိ နေတုန်းပဲဗျာ။

စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပိုလန်အတွေ့အကြုံကနေ ဘာသင်ခန်းစာတွေယူနိုင်မလဲ။

တာဒေဝရှ် မာဇိဗယဲ့စကီ။ ။စီးပွားရေးကိစ္စရပ်တွေနဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်အပြောင်းအလဲတွေလုပ်တဲ့အခါကျတော့ အုပ်ချုပ်ရေးရဲ့ပထမဆုံးအဆင့်မှာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ မြန်မြန်ထက်ထက် ချမှတ်ရတယ်။ အဲဒီအပြောင်းအလဲတွေကို နေ့ရွှေ့ညရွှေ့လုပ်လေလေ အပြောင်းအလဲတွေ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ခက်ခဲလေလေပဲ။ ဒီတော့အဲဒီအပြောင်းအလဲတွေကိုဆုံးဖြတ်ပေးတာ မလွယ်ပါဘူး။ အဲဒီအပြောင်းအလဲတွေကို ဆုံးဖြတ်ချက်ခိုင်ခိုင်မာမာနဲ့ အစောပိုင်းအဆင့်မှာ ရင်ဆိုင်မှုကိုဖြစ်မယ်။

အခြေခံမူဝါဒများ

တချို့ခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့အကြံပေးတွေရဲ့ပြောတာကို ကိစ္စအများစုမှာလိုက်လုပ်ကြတယ်။ အကြံပေးတွေက သက်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်မှာ ပိုကျွမ်းကျင်ကြတာကိုး။ တချို့ခေါင်းဆောင်တွေကျတော့ အင်မတန် ခဲရာခဲဆစ်ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချရပြီဆို တခြားသူတွေနဲ့ သိပ်တိုင်ပင်တာမျိုးမရှိဘူး။ လွယ်လွယ်နဲ့ချလို့မရတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကျရင် ခင်ဗျားသုံးတဲ့နည်းလမ်းကိုပြောပြပါလား။

တာဒေဝရှ် မာဖိုဗယွဲ့စကီ။ ။ဖြစ်ရပ်တော်တော်များများမှာ ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေတဲ့ အချက်နှစ်ခုရှိတယ်။ ကျွန်တော့်ယုံကြည်ချက်တွေရယ်၊ သဘောထားအမြင်အမျိုးမျိုးကို နားထောင်ဖို့ ဖွင့်ထားတဲ့စိတ်ရယ်ပဲ။ ဘာသာရေးယုံကြည်မှုကိုပြောမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ကက်သိုလစ်ယဉ်ကျေးလိမ္မာသင်တန်းတွေမှာ ဘုရားသခင်ရဲ့စောင်မမှုခံရခြင်း (state of grace) ဆိုတာရှိတယ်။ သဘောက အကြင်သူသည် အရေးကြီးသောတာဝန်တစ်ခုကိုထမ်းဆောင်ရအံ့။ ထိုသူသည် ကူညီစောင့်မမှုတစ်မျိုးမျိုးကို ရလတ္တံ့ဆိုတဲ့သဘောပဲ။ အဲဒီကူညီစောင့်မမှုမျိုး ကျွန်တော်ရဲ့ခွဲတယ်လို့ ခံစားမိတယ်ပြောရမှာပဲ။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာခံစားမှုသက်သက်အဖြစ်လည်း ကူညီစောင့်မမှုရခဲ့ဖူးတယ်။အရင်တုန်းကနေ့ခင်းဘက်တစ်ရေးရတာမျိုး၊တစ်မိနစ်လောက်အညောင်းဆန်တာမျိုးလုပ်ပြီးရင် အလုပ်စားပွဲပြန်ထိုင်ဆိုတာမျိုး တစ်ခါမှလုပ်လို့မရဘူး။ ကျွန်တော်နွမ်းနယ်သွားတဲ့အထိ အလုပ်ပဲဆက်တိုက် လုပ်မိနေတတ်တယ်။ ကျွန်တော်ဝန်ကြီးချုပ်ဘဝရောက်တော့ နာရီဝက်လောက်အိပ်ပျော်သွားပြီး အပန်းပြေသွားတယ်။ပြီးရင် လန်းလန်းဆန်းဆန်းနဲ့အလုပ်ပြန်လုပ်တယ်။ ဒါဟာ လောကီဆန်တဲ့ဥပမာလို့များပြောရမလားပဲ။ ကျွန်တော့်အတွက်တော့ အင်မတန်အရေးကြီးတယ်။

ကျွန်တော်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေးထိုင်ရင် တမေ့တမောကြာတတ်လို့ ခဏခဏစောင်းမြောင်းပြီးအပြောခံရတတ်တယ်။ အစည်းအဝေးတွေက ညဉ့်နက်သန်းခေါင်ထိရောက်သွားတတ်တာကိုး။ တနင်္လာနေ့ဆိုရင် ကျွန်တော်အမြဲအစည်းအဝေးတွေလုပ်တယ်။ နေ့ခင်းဘက်ဆို အစည်းအဝေးတွေစတယ်။ ညဉ့်နက်သန်းခေါင်အထိ ကြာတတ်တယ်။ အစည်းအဝေးတွေက ကြာမှာပေါ့။ ဝန်ကြီးတွေကို သူတို့သဘောထားတွေပြောခွင့်ပေးထားတာကိုး။ သူတို့ကို ကျွန်တော်အပ်နှင်းထားတဲ့ တာဝန်ယူမှုတွေကို သူတို့တကယ်ကိုးနားလည်သဘောပေါက်စေချင်တယ်။ ကျွန်တော့်မှာ အရေးပါတဲ့အကြံပေးအဖွဲ့လေးရှိတယ်။ အဲဒီအဖွဲ့မှာ စီးပွားရေးအကြံပေး၊ နိုင်ငံရေးအကြံပေးနဲ့ နိုင်ငံခြားရေးအကြံပေးဆိုပြီးပါတယ်။ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်ဘာတဲလ်ရောမိချ်၊ အလုပ်သမားဝန်ကြီး ယာဆက် ကူရွန်တို့နဲ့ ကျွန်တော်နဲ့က ရင်းနှီးတယ်။ အလုပ်သမားဝန်ကြီးက ပြည်သူတွေနဲ့အင်မတန်အဆက်အသွယ်ကောင်းတာကြောင့် တော်တော်အရေးပါတဲ့သူပါ။ အစိုးရအဖွဲ့တစ်ခုလုံးက သူတို့ရဲ့တာဝန်ဝတ္တရားကို သိရှိနားလည်ထားရမယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆတယ်။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေးတွေဆိုတာ မိန့်ခွန်းပြောရုံလောက်နဲ့

ပြီးလို့မရဘူးပျ။ အစိုးရအဖွဲ့ထဲမှာ သဘောတူမှုမရှိတော့လည်း အစည်းအဝေးကနေထွက်ပေါ်လာစေရမယ်။ ဒါသိပ်အရေးကြီးတယ်။ သို့သော် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ကတော့ ကျွန်တော်ပေးရတာပေါ့ဗျာ။

နိုင်ငံရေးပါတီများ

Solidarity က အတိုက်အခံလှုပ်ရှားမှုအနေနဲ့ သိပ်ကိုအရေးကြီးတဲ့နေရာက ပါခဲ့တယ်။ နောက်တော့ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာတွေရှိလာတယ်။ ဗွယ်ဆာရဲ့ ထောက်ခံမှုကိုအရင်က ခင်ဗျားရခဲ့တယ်။ နောက်တော့ ခင်ဗျားသမ္မတလောင်းလည်းဝင်ပြိုင်ရော ကွဲကြပြီကြပါလေရော။ အတိုက်အခံလှုပ်ရှားမှုအနေနဲ့အလုပ်လုပ်တာနဲ့ အစိုးရအနေနဲ့အလုပ်လုပ်တာမှာ ခြားနားချက်ကဘာလဲ။ *Solidarity* နဲ့ ဗွယ်ဆာတို့ဟာ အတိုက်အခံရဲ့အခန်း ကဏ္ဍကနေ အစိုးရတစ်ရပ် တည်ငြိမ်ဖို့ ကောင်းမွန်တဲ့ညွှန့်ပေါင်းခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကို ဘာကြောင့်မပြောင်းလဲ နိုင်ကြရတာလဲ။

တာဒေဂျ် မာဇီဗယဲ့စကီ။ ။ ခုနကပြောခဲ့သလိုပဲ *Solidarity* က အလုပ်သမားသမဂ္ဂ သက်သက်မဟုတ်ဘူး။ ကြီးကျယ်ခမ်းနားတဲ့ နိုင်ငံလုံးချီလွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုပဲ။ *Solidarity* အဖွဲ့ထဲမှာ သဘောထားအမြင်တွေ ကွဲလွဲနေတာဒုန့်ဒေပဲလို့ ကျွန်တော်တို့ သဘောပေါက်ထားပြီးသားပါ။ အဖွဲ့ထဲမှာ လက်ဝဲစွန်းရော၊ လက်ယာစွန်းအုပ်စုတွေပါရှိတယ်။ *Solidarity* ရဲ့ဩဇာက အရမ်းကျယ်ပြန့်တယ်ဆိုတာသိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ စောစော ထောင်ရမယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်အလေးမထားမိခဲ့ဘူး။ ကျွန်တော့်ဘာသာ နိုင်ငံရေးပါတီ မထောင်ခဲ့ဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော့်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေပေါ်လာတယ်။ ကာလ တစ်ခုကြာတဲ့အထိ နိုင်ငံရေးပါတီတွေအဖြစ် အစဉ်အလာအရကွဲထွက်တာမျိုး တော်တော်နဲ့ ဖြစ်မှာမဟုတ်ဘူးလို့ ကျွန်တော်ထင်ထားခဲ့တယ်။ ကာလတစ်ခုအထိ *Solidarity* ဟာ သမ္မဟ ဖြစ်တဲ့လှုပ်ရှားမှုအနေနဲ့ဆက်ရှိနေမယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆခဲ့တယ်။ သို့သော် ဒီကွဲပြားမှုတွေဟာ စပြီးပေါ်ပေါက်လာတယ်။ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွေ ပေါ်ထွက်လာခဲ့တယ်။

ကျွန်တော်တို့အတွက်တော့ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့တဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေဟာ တိုင်း ပြည်တစ်ခုလုံးကောင်းစားဖို့ပဲ။ တိုင်းပြည်ကောင်းစားဖို့ကို ဦးစားပေးစဉ်းစားပါတယ်။ ပါတီ ကောင်းစားဖို့မစဉ်းစားဘူး။ ပါတီစနစ်မထူထောင်မိခဲ့တာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အားနည်းချက်ပြော လို့ရသလို အားသာချက်ဆိုလည်းဟုတ်တယ်။ ပါတီရဲ့ အကျိုးစီးပွားထက် တိုင်းပြည်ရဲ့အကျိုး စီးပွားကို ရှေ့တန်းတင်တာကြောင့် အားသာချက်ရှိတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ် တစ်ယောက်အနေနဲ့ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ဘယ်လောက်ချိန့်နေတယ်ဆိုတာ၊ တိုင်းပြည်ကို အင်အားကြီးလာအောင် လုပ်ရမယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်တယ်။ တိုင်းပြည်ရဲ့အကျိုးစီးပွားက ပါတီပေါင်းစုံရဲ့အကျိုးစီး ပွားထက်ပိုအရေးကြီးတယ်ဆိုတာကျွန်တော်နားလည်ပါတယ်။ ကျွန်တော်အဲဒီတစ်ချက်အတိုင်း

မမှိတ်မသုန်သွားဖို့ဆန္ဒရှိခဲ့တယ်။ ကျွန်တော့်အစိုးရဲ့ နိုင်ငံရေးစီမံကိန်းကိုသာ သူမတိုက်ခိုက် ခဲ့ဘူးဆိုရင် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲမှာ ဗွယ်ဆာနဲ့ ကျွန်တော်ဝင်ပြိုင်မိခဲ့မှာမဟုတ်ဘူး။ ဝင်ပြိုင် တဲ့အချိန်မှာတောင် ကျွန်တော်ချီတုံချတုံဖြစ်ခဲ့ရတယ်။ သမ္မတရွေးကောက်ပွဲကို သူဖျက်လိုဖျက် ဆီးလုပ်လိုက်မှာတော့ ကျွန်တော်စိုးရိမ်ခဲ့တယ်။ အစိုးရရဲ့စီမံကိန်းကိုကာကွယ်ချင်တာကြောင့် သမ္မတရာထူးအတွက်ကျွန်တော်ဝင်ပြိုင်ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ အစိုးရစီမံကိန်းဆိုတာ တစ် နိုင်ငံလုံးအတွက်လုပ်တာ၊ နိုင်ငံရေးဂိုဏ်းကဏ္ဍတစ်ခုအတွက်လုပ်တာမဟုတ်ဘူး။ ဒါ့အပြင် ဗွယ်ဆာက ပြည်သူတွေအတွက် အကောင်းဆုံးခေါင်းဆောင်လို့ ကျွန်တော်သဘောထားတယ်။ သမ္မတရုံးအတွက်အကောင်းဆုံးပုဂ္ဂိုလ်လို့တော့ ကျွန်တော်မထင်ဘူး။ ဗွယ်ဆာက ပြဿနာ ရှိနေတာတော့ အမှန်ပဲ။ သူပါဝင်ခဲ့တဲ့ကြီးကျယ်တဲ့အခန်းကဏ္ဍကိုတော့ ဘယ်သူမှမငြင်းနိုင်ဘူး။ သူနဲ့အံဝင်မယ့်နေရာကို နိုင်ငံရေးအခြေအနေသစ်မှာရှာရတာက ပြဿနာကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာ တယ်။

အသွင်ကူးပြောင်းမှုမျိုးထောင်ရာတွင် အာဏာရှင်ခေါင်းဆောင်၏အခန်းကဏ္ဍ

ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်း အပြောင်းအလဲတွေ၊ ယာရှင်စကီရဲ့အခန်းကဏ္ဍကို ခင်ဗျား ဘယ်လို အကဲဖြတ်မိသလဲ။

တာဒေဂျ် မာဇီဗယ့်စကီ။ ။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယာရှင်စကီဟာ သမ္မတအဖြစ် ကျွန်တော့်အပေါ် သစ္စာရှိတဲ့လုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်တစ်ယောက်ပါ။ ဗိုလ်နဲ့ကို စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြေညာဖို့ သူဆုံးဖြတ် ခဲ့တာကိုတော့ ကျွန်တော်လုံးဝသဘောမတူဘူး။ ကျွန်တော်ကဝန်ကြီးချုပ်၊ သူကသမ္မတအနေ နဲ့တွေ့ကြတုန်းက အဲဒီစစ်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကို သူထည့်ထည့်ပြောတတ်တယ်။ သူဒီကိစ္စကို ထည့်ပြောချင်ရတာက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်တာသူ၊ အကျယ်ချုပ်အဖမ်းခံရတာက ကျွန်တော် ဖြစ်နေလို့ဆိုပြီးပြောတယ်။ ကျွန်တော်တို့တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အမြင်တွေမတူကြ ဘူးလို့ ကျွန်တော်ပြောလိုက်တယ်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုရှောင်လွှဲဖို့ တခြားလုပ်လို့ရတာတွေအများကြီးရှိ တယ်လို့ ကျွန်တော်ယုံကြည်နေတုန်းမို့လို့ပါ။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှု ကိုတော့ သူစိုးရိမ်တာအမှန်ပဲ။ သမ္မတတစ်ယောက်အနေနဲ့တော့ ကျွန်တော့်ကိုသစ္စာရှိတဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ပါ။ သူသဘောထားပြောင်းလဲလာခဲ့ပြီး ဒီအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေရဲ့သဘော ကိုနားလည်လာခဲ့တယ်။ သူကတော်တော်သစ္စာရှိတဲ့သူပျ။ ကွန်မြူနစ်ပါတီပြိုကွဲသွားပြီး အရင် ပါတီဝင်ဟောင်းတွေက ပါတီသစ်ထောင်ကြတယ်။ အဖွဲ့အစည်းတွင်းက လေးနက်တဲ့အသွင် ကူးပြောင်းမှုတွေက အချိန်အတော်ကြာယူရတယ်။ အဲဒီလိုအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေဟာ ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန်ပါတီတစ်ခုမှာ အမြဲအကောင်အထည်ဖော်တတ်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် အသွင်ကူးပြောင်းမှုရဲ့ ထူးခြားအရေးပါမှုကို အဲဒီပါတီဝင်ဟောင်းတွေက သဘော ပေါက်တာတော့ အမှန်ပဲ။ သူတို့လုပ်ဆောင်ရမယ့် တာဝန်ကိုယူခဲ့တယ်။

လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း

ပိုလန်မှာ အာဏာရှင်အစိုးရတက်လာတော့ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့တွေက အရမ်းအရေးကြီးတဲ့ အခန်းကဏ္ဍကနေပါခဲ့တယ်။ နောက်တော့ ပွင့်လင်းတဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ပိုလန်နိုင်ငံဟာ အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်ခဲ့တယ်။ သို့သော်ဒီမိုကရေစီမှာလည်း လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့တွေကလိုတာပဲ။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့တွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ ဘယ်လိုလုပ်ခဲ့ရလဲ။

တာဒေဂျ် မာဇီဗယ့်စကီ။ ။ အသစ်တက်လာတဲ့အစိုးရအဖွဲ့မှာ ပြည်ထဲရေးနဲ့ နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဌာနနှစ်ခုအရင်အတိုင်းပဲဆက်ရှိနေတယ်။ (ထိုဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ကြီးများ သည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များအလယ်အထိ ၎င်းတို့၏ရာထူးတွင် ဆက်ပြီးရှိနေခဲ့ကြသည်။) သို့သော် အဲဒီဝန်ကြီးဌာနတွေမှာလည်း ကျွန်တော်ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိချင်တယ်။ ကနဦးအကြိမ်က အရပ် သားတွေပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံရေးကော်မတီတစ်ခုကိုဖွဲ့ဖို့ပဲ။ သို့သော် အဲဒီကော်မတီဟာ ဟန်ပြကော် မတီပဲဖြစ်လာလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်ချက်ချင်းနားလည်သွားတယ်။ ဒီတော့ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် နွေဦးမှာ အဲဒီဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုစီကို ဒုတိယဝန်ကြီးတွေခန့်လိုက်တယ်။ ခရစ်တော့မ္ဗ ကို ဆွာ့ဗ်စကီးကို ပြည်ထဲရေးမှာ၊ ယာနု အိုနစ်ကီဗစ်ရှ်နဲ့ (လက်ရှိသမ္မတ) ဘရော်နစ်ဆွာ့ဗ် ကိုမိုရော့ဗ်စကီးတို့ကို နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးမှာ ဒုတိယဝန်ကြီးတွေအဖြစ်ခန့်လိုက်တယ်။ သူတို့သုံးယောက်စလုံးက အဲဒီနယ်ပယ်တွေမှာ ဘာအတွေ့အကြုံမရှိကြတာမဟုတ်တော့ သူတို့အတွက် တော်တော်နဲ့အသားမကျနိုင်ဘူးပေါ့။ သူတို့ဘာသာဖြစ်မြောက် အောင်လုပ်သင့် တာတွေ၊ ဖြစ်နေတာတွေကိုဖော်ထုတ်ဖို့၊ တဖြည်းဖြည်းအပြောင်းအလဲတွေလုပ်ဖို့ ယေဘုယျ လမ်းညွှန်ချက်တွေလောက်ပဲ ကျွန်တော့်ဘက်က အကူအညီအနေနဲ့ပေးနိုင်တာရှိတယ်။

လုံခြုံရေးကိစ္စတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ခဏလောက်ကျွန်တော်အဓိကထား ပြောပါရစေ။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဂျက်ဆွာ့ဗ် ကိရ်တက်ခ် [ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး (၁၉၈၉-၉၀)] ကတင်ပြတဲ့ အပြောင်း အလဲတွေက ဟန်ပြတွေ၊ ကျွန်တော်တို့အတွက် ကျေနပ်လောက်စရာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတင်ပြ ချက်တွေကို အစိုးရအဖွဲ့ကပယ်ချလိုက်တယ်။ ၁၉၉၀ပြည့် နှစ်အလယ်မှာ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ကိရ်တက်ခ်ထွက်သွားတယ်။ ခရစ်တော့မ္ဗ ကိုဆွာ့ဗ်စကီးက ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာတယ်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက အဲဒီအချိန်မှာ လုံးဝပြောင်းလဲသွားပြီ။ ကိုဆွာ့ဗ်စကီးရောက်လာတော့ လက်ရှိလုံခြုံရေးလုပ်ငန်းတွေကို နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးရုံး (UOP) နဲ့ အစားထိုးလိုက်ပြီး၊ အရာရှိတွေကို အရည်အချင်းစစ်စာမေးပွဲဖြေခိုင်းတယ်။ အရာရှိ ၆၀၀၀ လောက်ပြုတ်သွားတယ်။ တချို့ကို အငြိမ်းစားပေးလိုက်တယ်။ တချို့ကတော့ အရည်အချင်းစစ်မှာ ကျလို့ထွက်သွား ရတယ်။ UOP ရဲ့ရာထူးအဆင့်ဆင့်မှာ ကွန်မြူနစ်ခေတ်က လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းမှာဝင်ခဲ့သူတွေ၊ လုပ်ငန်းအကြောင်းခဏနဲ့နားလည်လာတဲ့ အတွေ့အကြုံမရှိတဲ့လူသစ်တွေရှိနေတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှာ အပြောင်းအလဲကို ကျွန်တော်တို့စတင်ခဲ့တယ်။

စစ်တပ်နဲ့ပတ်သက်ပြီးပြောရရင် ဆိုဗီယက်စနစ်ပုံစံအတိုင်းရှိနေတဲ့ နိုင်ငံရေးအရာရှိတွေအုပ်စုကို ဖယ်ရှားလိုက်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ အင်မတန်အစဉ်အလာဆန်တဲ့အခြေခံတွေကို ပြန်လည်ထားရှိခဲ့တယ်။ တိုင်းပြည်၊ စစ်တပ်ရဲ့ စစ်သည်တော်ကျင့်ဝတ်စောင့်စည်းမှုတွေနဲ့လုံးဝခွဲမရတဲ့ ပိုလန်စစ်တပ်အစဉ်အလာတွေကိုရည်ညွှန်းပြီး စစ်တပ်ကို တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲယူခဲ့တယ်။ စစ်တပ်ကို အရပ်ဖက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရောက်အောင် တဖြည်းဖြည်းလုပ်ခဲ့တယ်။ စစ်အရာရှိတစ်ယောက်ကို နောက်တစ်ယောက်နဲ့အစားထိုးလိုက်တာမျိုးလောက်လုပ်တာမဟုတ်ဘူး။ အရပ်ဖက်ကထိန်းချုပ်မှုကိုမိတ်ဆက်ရတာ ဘယ်တုန်းကမရှိခဲ့ဖူးတော့ တော်တော်ခက်တဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်နေတယ်။ ကမ္ဘာ့စစ်ကြီးနှစ်ခုအတွင်းမှာ စစ်တပ်ကို ဘယ်အရပ်သားကမှ မထိန်းချုပ်ခဲ့ဘူး။ နောက်တော့ စစ်တပ်က ထင်ရှားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကိုယ့်လမ်းကိုယ်ဆက်မလျှောက်ကြတော့ပဲ နိုင်ငံရေးထဲဝင်လာကြရော။ ဒါကြောင့် စစ်ဘက်ကိုအရပ်ဘက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်ပို့ရတာ ထင်ထားတာထက်ပိုကြာတယ်။

ယေဘုယျပြောရရင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့တွေကို အရည်အချင်းစစ်ဆေးတဲ့နည်းလမ်းကိုသုံးခဲ့တယ်။ အသုံးမကျတဲ့သူတွေ အထူးသဖြင့်ကျောင်းတော်နဲ့ အတိုက်အခံကိုတိုက်ခိုက်ပြီး ကိုယ့်အရှက်ကိုယ်ခွဲတဲ့သူတွေကို ရာထူးကထုတ်ပစ်ခဲ့တယ်။ လူသစ်တွေကိုခန့်ခဲ့တယ်။

ခင်ဗျားရဲ့အစိုးရမှာ စစ်တပ်ကဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမျိုးကို စိုးရိမ်ခဲ့မိလား။

တာဒေဂုရှ် မာဇီဗယဲ့စကီး။ ။မစိုးရိမ်ဘူး။ ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ယောက်အနေနဲ့ ကျွန်တော်စိုးရိမ်မိတာက လှုံ့ဆော်မှုတွေလုပ်လာတာကိုပဲ။ အရင်ကွန်မြူနစ်ခေတ်တုန်းက သိပ်ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ပြစ်မှုတစ်ခုကျူးလွန်ခဲ့ဖူးတယ်။ ဘုန်းတော်ကြီး ယာဇီပေါ်ပီလက်စကိုဟာ ပြန်ပေးဆွဲခံရပြီး လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ထဲက အရာရှိနှစ်ယောက်က သူ့ကို ရက်ရက်စက်စက်သတ်ပစ်လိုက်တယ်။ ကျွန်တော်အဲဒီလို လှုံ့ဆော်လာမှုမျိုးကိုစိုးရိမ်တာ။ အဲဒီလှုံ့ဆော်မှုက ကျွန်တော့်ကို ဒါမှမဟုတ်သူတို့ခေါင်းဆောင်တွေကို ပစ်မှတ်ထားကောင်းထားနိုင်တယ်။ သူတို့ဘက်က ခေါင်းဆောင် တွေက ကျွန်တော်တို့နဲ့ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှာထိုင်နေကြပြီလေ။ ဒါကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ကိရို တက်ခိုက် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ကျွန်တော်ဆက်ထားခဲ့တာ။ အဲဒီလိုဆက်ထားတာရန်စ လှုံ့ဆော်မှုကိုကာကွယ်ဖို့ အာမခံချက်မျိုးဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆတယ်။ ဒါဆိုခင်ဗျားကလည်း- 'အင်း ဟုတ်ပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ကွန်မြူနစ်ပါတီကပြုလဲသွားပြီပဲဥစ္စာ'လို့ပြောမယ်။ ဟုတ်တယ်။ ပြုလဲသွားပြီ။ ဒါပေမယ့် စစ်တပ်ထဲမှာပါတီရဲ့ဩဇာက အရမ်းကြီးနေတုန်းပဲ။ ကျွန်တော်တို့အဲဒါကို ထည့်တွက်ရမယ်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ သဘောတူညီချက်တွေအတွက် သူတို့ကိုယ်စား ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ကိရိုတက်ခိုက်တာဝန်ယူခဲ့တယ်။ သို့သော် သူဝန်ကြီးဌာနကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်မယ်လို့တော့ ကျွန်တော်မမျှော်လင့်ခဲ့ဘူး။ အဲဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကျွန်တော့်ရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေကလုပ်ရမှာ၊ ကျွန်တော့်လူတွေကလုပ်ရမှာလို့သိထားပြီးသားလေ။ တကယ်လည်း အဲဒီအတိုင်းပဲ ဖြစ်လာတာပဲ။

အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

အခြေခံဥပဒေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဘယ်လိုလုပ်ခဲ့လဲ။

တာဒေဝရှ် မာဇိပယဲ့စကီ။ ။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်နဲ့ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်ကြားမှာ အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို စတင်ခဲ့တယ်။ အခြေခံဥပဒေမှာပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ အာဏာရှင်ခေတ် ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေအားလုံးကို ဖယ်ရှားခဲ့တယ်။ တစ်ခုနားလည်ထားဖို့က ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင်နိုင်ငံတွေရဲ့ အခြေခံဥပဒေတွေက စာရွက်ပေါ်မှာတော့ အင်မတန်ကောင်းတယ်။ အင်မတန်ဒီမိုကရေစီဆန်တယ်။ သို့သော် လက်တွေ့နဲ့တော့ ပြဒါးတစ်လမ်းသံတစ်လမ်းပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပိုပြီးသာလွန်တဲ့အင်အားစုတွေကရှိနေတယ်။ အဲဒီထဲမှာ ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ သူ့အထက်က 'ဆရာကြီး'ဖြစ်တဲ့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုရှိတယ်လေ။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ဒီမိုကရေစီမဆန်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေကို ပယ်ဖျက်ခဲ့တယ်။ ၁၉၈၉ ဒီဇင်ဘာလကုန်မှာ စတာလင်ဝါဒ လက္ခဏာရပ်တွေဖြစ်နေတဲ့ ဒါမှမဟုတ် ဒီမိုကရေစီမဆန်တဲ့ ဥပဒေပြုရေးကိုကိုယ်စားပြုတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေအားလုံးကို ကျွန်တော်တို့ပယ်ဖျက်ပြီးသွားပြီ။ လက်ရှိအခြေခံဥပဒေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ခဲ့ပြီးပြီဖြစ်လို့ ကျွန်တော်တို့အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လက်ငင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့တာပဲ။ ကျွန်တော်တို့အစီအစဉ်တွေရှိပေမယ့် အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ကျွန်တော်တို့ မပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ဘူး။ ကျွန်တော်အခြေခံဥပဒေကို ကတိုက်ကရိုက်မလုပ်ခဲ့ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဒီမိုကရေစီတင်းပြည့်ကျပ်ပြည့်မရှိသေးတဲ့ လွှတ်တော်ကနေ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်မယ်ဆိုရင် အဲဒီအခြေခံဥပဒေဟာ သင့်တော်အပ်စပ်တဲ့အခြေခံဥပဒေမဟုတ်ဘူးဆိုပြီး တစ်ချိန်လုံးစောဒကတွေတက်နေကြမှာကို ကျွန်တော်စိုးရိမ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကတိုက်ကရိုက်မလုပ်ခဲ့တာ။ အခြေခံဥပဒေသစ်ကိုရေးတာ၊ ပြဋ္ဌာန်းတာတွေအတွက် ဒီမိုကရေစီအပြည့်နဲ့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်တဲ့ လွှတ်တော်ပေါ်လာပြီးချိန်အထိ ရွှေ့ဆိုင်းထားသင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်တွေ့ခဲ့တယ်။

အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံ

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်တဲ့ အစိုးရစနစ်ကို လွှတ်တော်စနစ်နဲ့ သမ္မတဦးဆောင်တဲ့အစိုးရစနစ်တို့အစား ရွေးချယ်ခဲ့တာနဲ့ပတ်သက်ပြီး တခြားစနစ်ကိုရွေးခဲ့ရင်ကောင်းမှာလို့ စဉ်းစားမိတာရှိခဲ့လား။

တာဒေဝရှ် မာဇိပယဲ့စကီ။ ။ ကျွန်တော်တို့ကျင့်သုံးတဲ့စနစ်က အစိုးရကိုအခွင့်အရေးပေးထားတယ်။ သမ္မတရဲ့လုပ်ငန်းတာဝန်တွေနဲ့ အစိုးရရဲ့လုပ်ငန်းတာဝန်တွေကြားမှာ မျှခြေတစ်ခုရှိတော့ရှိတယ်။ ဒီစနစ်ကိုတချို့က ဝေဖန်ကြပေမယ့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစိတ်ဓာတ်ရှိမယ်ဆို ကျွန်တော်ကတော့ အလုပ်ဖြစ်တယ်လို့ထင်တယ်။ အဲဒီစိတ်ဓာတ်မျိုးမရှိရင်တော့ ဘယ်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုကမှ သူ့နေရာမှာအစားဝင်လို့ရမှာမဟုတ်ဘူး။ ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန် နိုင်ငံတွေမှာ

လုပ်ခဲ့တဲ့ သမ္မတဦးဆောင်တဲ့အစိုးရစနစ်တိုင်းဟာ သိပ်တောင့်မခံလိုက်နိုင်ဘဲ လူနည်းစုက အာဏာကိုချုပ်ကိုင်ထားတဲ့စနစ်အဖြစ်ကို သက်ဆင်းသွားတော့တယ်။ အဲဒီလိုမျိုးမဖြစ်အောင် ကျွန်တော်တို့ရှောင်နိုင်ခဲ့တယ်။ အခုဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ဒီမိုကရေစီအုတ်မြစ်တွေ အခိုင်အမာ ချထားပြီးပြီ။ အနောက်နိုင်ငံတွေက ဒီမိုကရေစီအဆောက်အအုံတွေဖြစ်တဲ့ အီးယူတို့၊ နေတိုး တို့မှာ ကျွန်တော်တို့ အောင်အောင်မြင်မြင်ဝင်ခဲ့ပြီ။ အဲဒီအဖွဲ့တွေမှာ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခဲ့တာ ကျွန်တော့်လက်ထက်မှာမဟုတ်ပေမယ့် ကျွန်တော့်လက်ထက်တုန်းက အနောက်ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတွေကို တံခါးဖွင့်ပေးရမယ်၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကိုဖန်တီးရမယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆရှိခဲ့တယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေနဲ့ ဂေါ်ဘာချော့ပ်ရဲ့ ဘက် စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုသွားရာလမ်းမှာ ကျွန်တော်တို့က ကန့်လန့်ခံနေမှာကိုအနောက် နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်တွေက စိုးရိမ်ကြတယ်။ ဒါဟာ အရေးကြီးတဲ့စိုးရိမ်မှုတွေထဲကတစ်ခုပဲ။ ဂေါ်ဘာ ချော့ပ်ရဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို ကျွန်တော်တို့ လိုလိုလားလားကြိုဆိုခဲ့တယ်။ သူတို့သွားတဲ့ လမ်းမှာ ကန့်လန့်ခံနေခဲ့ပေမယ့် သူလုပ်တဲ့အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေက သူ့အတွက်မနိုင်မနင်း ဖြစ်လာတာသိလာရတယ်။

ပိုလန်အချိန်ပြမျဉ်း

ဒီဇင်ဘာ ၁၉၇၀။ သင်္ဘောကျင်းအလုပ်သမားများက အခြေခံစားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းများတက်လာခြင်းကြောင့် ဆန္ဒပြကြသည်။ ပိုလန်အလုပ်သမားညီညွတ်ရေးပါတီ (PZPR) အစိုးရ၏အမိန့်ဖြင့် ရဲကဆန္ဒပြသူများကို အကြမ်းဖက်နှိမ်နင်းသည်။

ဖွန် ၁၉၇၆။ အလုပ်သမားများက စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းများ ထပ်တက်လာခြင်းကြောင့် ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြသည်။ ဖမ်းဆီးခံရသော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကို ကူညီရန် ဝါဆောမြို့တော်မှ ပညာတတ်များက အလုပ်သမားကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းသည်။ ထို့နောက် မြေအောက်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ချဲ့ထွင်လာခဲ့သည်။

အောက်တိုဘာ ၁၉၇၈။ ပိုလန်ဂိုဏ်းအုပ်စုနှစ်တော်ကြီး ကားလ် ဗွာတီဝါသည် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဂျွန်ပေါလ်-၂ ဖြစ်လာသည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဂျွန်ပေါလ်-၂ သည် နှစ်ပေါင်း ၄၄၅ နှစ်အတွင်း အီတလီလူမျိုးမဟုတ်သော ပထမဆုံး ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးဖြစ်လာသည်။ ပိုလန်နှင့် ကမ္ဘာ့အခြားနေရာများမှ ဖိနှိပ်မှုများကို ဆန့်ကျင်ကြရန် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးက အရေးဆိုခဲ့သည်။

ဖွန် ၁၉၇၉။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးအဖြစ် ဂျွန်ပေါလ်-၂ သည်ပိုလန်သို့ ပထမဆုံးကြွလာသည်။ ထိုခရီးစဉ်ကို ကက်သိုလစ်ကျောင်းတော်နှင့် ထောက်ခံသူများကစီစဉ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကို ဧရာမလူအုပ်ကြီးများက ကြိုဆိုခဲ့ကြပြီး ရုပ်မြင်သံကြားတွင်လည်း ဒေသနာနာကြားသူပရိသတ်များစွာရှိလာသည်။ ဤအခြေအနေသည် ပိုလန်ပြည်သူပေါင်းများစွာက အစိုးရဦးဆောင်မှုမပါဘဲ စနစ်တကျဖွဲ့နိုင်စွမ်းကို ယုံကြည်မှုရှိသွားစေခဲ့သည်။

ဩဂုတ် ၁၉၈၀။ အစိုးရက ကုန်ဈေးနှုန်းများတိုးမြှင့်လိုက်သည်။ Gdansk ဆိပ်ကမ်းမြို့ရှိ လီနင်သင်္ဘောကျင်းကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်သည့် သပိတ်များကို အလုပ်သမားတက်ကြွလှုပ်ရှားသူ လက်ခံဗွယ်ဆာကဦးဆောင်ပြီးလုပ်သည်။ အနီးအနားရှိလုပ်ငန်းများမှ အလုပ်သမားများလည်း ပါဝင်လာကြသည်။ ဆန္ဒပြသူများနှင့်အကြံပေးများက ကုန်ဈေးနှုန်းများချပေးရန်၊ အကျိုးခံစားခွင့်များပိုမိုပေးအပ်ရန်၊ ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့်နှင့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂ (Solidarity) ဖွဲ့စည်းခွင့်၊ လွတ်လပ်သော သတင်းမီဒီယာတို့ကို တောင်းဆိုကြသည်။ အစိုးရက Gdansk သဘောတူညီချက်ကိုလက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းဖြင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုသဘောတူညီချက်တွင် အလုပ်သမားများ၏တောင်းဆိုမှုများကို လိုက်လျောခဲ့သည်။ ဆန္ဒပြသူများ၊ နောင်ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာမည့် ကက်သိုလစ်ပညာတတ်နှင့် မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာ တာဒေးဂုရှ် မာဇီယွန်စကီအပါအဝင် အကြံပေးများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပြီး ထိုသဘောတူညီချက်ကိုရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စက်တင်ဘာ ၁၉၈၀။ Solidarity အဖွဲ့ခွဲများ ပိုလန်နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင်ပေါ်လာသည်။

အဖွဲ့ဝင်ဦးရေအလျင်အမြန် တိုးပွားလာသည်။ ဆောင်းဦးပေါက်ချိန်တွင် အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ ၁၀ သန်းအထိရှိလာသည်။ Solidarity မှထုတ်ဝေသည့်စာအုပ်၊ စာစောင်များထွက်ရှိလာသည်။ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာတွင် ၎င်းတို့၏သတင်းကိုဖော်ပြခံရသည်။ ကျောင်းသားသမဂ္ဂများနှင့် အလုပ် သမားသမဂ္ဂများကို တရားဝင်ခွင့်ပြုပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပဋိပက္ခများပေါ်ထွက်လာခြင်း ကြောင့် Solidarity ကဦးဆောင်သော ဆန္ဒပြပွား၊ သပိတ်များဖြစ်ပွားလာသည်။ PZPR ခေါင်းဆောင် အက်ဒဝပ်ဂီယက် ရာထူးမှဖယ်ရှားခံလိုက်ရသည်။

အောက်တိုဘာ ၁၉၈၁။ သပိတ်များဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေချိန်နှင့် Solidarity ကို ပိတ်ပင် ရန် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက ဖိအားပေးနေချိန်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ယခင်စစ်ဦးစီးချုပ် ပိုလစ် ချုပ်ကြီး ဝိုက်ချက် ယာရှုဇစ်ကီသည် PZPR ၏ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ခန့်အပ်ခံရသည်။ ယာရှုဇစ်ကီ က Solidarity နှင့် ကျောင်းတော်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံသည်။ သပိတ်မှောက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားသည်။

ဒီဇင်ဘာ ၁၉၈၁။ ဆိုဗီယက်၏ဖိအားပေးမှုအောက်တွင် ယာရှုဇစ်ကီက စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ကြေညာသည်။ Solidarity အပိတ်ခံရပြီး ခေါင်းဆောင်များထိမ်းသိမ်းခံရသည်။ တိုင်းပြည် အတွင်းနှင့် ပြည်ပသို့ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများအားလုံးကို ဖြတ်တောက်လိုက်သည်။ ယင်းကိုတုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် အမေရိကန်က ပိုလန်ကို စီးပွားရေးဒက်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများ ချမှတ် သည်။

ဖွန် ၁၉၈၁။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ပိုလန်သို့လာရောက်သည်။ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းနေကြရန် တောင်းဆိုသည်။ အစိုးရခေါင်းဆောင်များနှင့် ဗွယ်ဆာတို့ကို ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးတွေ့ဆုံသည်။

ဇူလိုင် ၁၉၈၁။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအဆုံးသတ်သွားသည်။ သို့သော် အတိုက်အခံခေါင်း ဆောင်များစွာကို ထိန်းသိမ်းထားဆဲဖြစ်သည်။ PZPR က ကျောင်းတော်ကိုပိတ်ပင်ကန့်သတ်မှု များဖြေလျှော့ပေးခြင်းအပါအဝင် စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်သည်။

မတ် ၁၉၈၅။ မီခေးလ် ဂေါ်ဘာချော့ပ်သည် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာ သည်။ ဆိုဗီယက်၏ နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးစနစ်ကို မူဝါဒဖြေလျှော့ခြင်း၊ အရှေ့ဥရောပနှင့် ဗဟို ဥရောပတို့ကို ဆိုဗီယက်က ထိန်းချုပ်ထားမှုများအား ဖြေလျှော့ပေးခြင်းတို့ကို ဂေါ်ဘာချော့ပ်က ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

စက်တင်ဘာ ၁၉၈၆။ ယာရှုဇစ်ကီက နိုင်ငံကျဉ်းများအားလုံးကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေး သည်။ Solidarity ခေါင်းဆောင်များပြန်ပေါ်လာသော်လည်း တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းမဖြစ်သေး ပေ။ အစိုးရက ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ဦးတည်သည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအသစ် များကို စတင်သည်။

မေ ၁၉၈၈။ ၁၉၈၁ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ပထမဆုံးအကြိမ် အုံကြွမှုအရှိဆုံး သပိတ်မှောက်မှုများနှင့်ဆန္ဒပြမှုများဖြစ်ပွားသည်။ နေရာသီတစ်ရာသီလုံးဆက်တိုက်ဆန္ဒပြမှုများဆက်ဖြစ်သည်။ ဆန္ဒပြမှုများတွင် ရည်မှန်းချက်နှင့် ခေါင်းဆောင်ဟူ၍ တိတိပပမရှိပေ။

ဩဂုတ် ၁၉၈၈။ အစိုးရက Solidarity နှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွင် ကျောင်းတော်က ကြားဝင်ဆောင်ရွက်သူအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ယာရှင်စ်ကီက ဗွယ်ဆာနှင့်တွေ့ဆုံသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဂျက်ဆွာ့ဖ် ကိရ်တက်ခ်က စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများမည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးပွဲများဦးဆောင်ကျင်းပသည်။

ဇန်နဝါရီ ၁၉၈၉။ ယာရှင်စ်ကီ၊ ကိရ်တက်ခ်နှင့် PZPR ၏အရေးပါသောဝန်ကြီးများက စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများကို မထောက်ခံလျှင် ၎င်းတို့နုတ်ထွက်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကာ PZPR ခေါင်းဆောင်များကို ဖိအားပေးသည်။

ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၈၉။ အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် Solidarity တို့ကြား “စားပွဲဝိုင်းစေ့စပ် ဆွေးနွေးမှုများ”စတင်သည်။ အစိုးရပထမဆုံးထုတ်ပြန်ချက်တွင် Solidarity ကိုတရားဝင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ကြောင်း ကြေညာသည်။

ဧပြီ ၁၉၈၉။ Solidarity ကိုယ်စားလှယ်များကို Sejm အောက်လွှတ်တော်တွင် ၃၅ နေရာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ပြုလိုက်ပြီး ကျန်ကိုယ်စားလှယ် ၆၅ နေရာကို PZPR ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်လက်ဝေခံပါတီကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ချန်လှပ်ရန်၊ လွှတ်လပ်စွာရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့်ရှိမည့် အထက်လွှတ်တော်တည်ထောင်ရန်၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံးမှကိုယ်စားလှယ်များက ဘက်တော်သားစိတ်မရှိသည့် သမ္မတရွေးကောက်တင်မြှောက်မှုတို့ပြုနိုင်ရန် ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းအားဖြင့် Solidarity ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်ခွင့်ကို အပြီးသတ်သဘောတူညီချက်ဖြင့် စားပွဲဝိုင်းစေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများ ပြီးဆုံးသည်။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများတွင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့် စီးပွားရေး နှင့် လူမှုရေးကိစ္စရပ်အများစုကို လာမည့်လွှတ်တော်နှင့်အစိုးရက ဖြေရှင်းရန်အတွက် ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။

ဇွန် ၁၉၈၉။ ပိုလန်တွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပသည်။ Solidarity မှ ဝင် ရောက်အရွေးခံသောကိုယ်စားလှယ်များ တောင်ပြိုကမ်းပြို အနိုင်ရသည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၁၀၀ အနက် ၉၉ နေရာ၊ Sejm လွှတ်တော်တွင် ကွန်မြူနစ်ခေတ်ပါတီများတွင် ဝင်မပြိုင်ဖူးသည့်- ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၃၅ နေရာတို့ကို Solidarity ကအနိုင်ရသွားသည်။

ဩဂုတ် ၁၉၈၉။ PZPR ၏လက်ဝေခံပါတီများက ပါတီလောင်းရိပ်မှထွက်ကာ Solidarity နှင့်ပူးပေါင်းသည်။ PZPR က ဩဇာကြီးသော ညွန့်ပေါင်းမဖွဲ့မနိုင်သောအခါ ဗွယ်ဆာနှင့်

Solidarity ၏အကြံပေး၊ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲခေါင်းဆောင် တာဒေဂျ် မာဖီယွန်စကီသည် ဝါဆောစစ်စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနက် ပထမဆုံး ကွန်မြူနစ်မဟုတ်သော ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည်။ ကနဦးကတိများနှင့်အညီ Solidarity က ယာရှင်စကီကို သမ္မတဖြစ်ရာထူးပေးရန် သဘောတူညီခဲ့သည်။ မာဖီယွန်စကီအစိုးရလက်ထက်တွင် ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လုပ်ဆောင်သည်။

နိုဝင်ဘာ ၁၉၈၉။ ဘာလင်တံတိုင်းဖြိုဖျက်လိုက်ပြီး ဂျာမနီနှစ်နိုင်ငံပေါင်းစည်းသည်။ မိခေးလ် ဂေါ်ဘာချော့စ်က ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် မဟာမိတ်ကွန်မြူနစ်အစိုးရများကို ထောက်ခံအားပေးဖို့အတွက် ကြားဝင်စွက်ဖက်မည်မဟုတ်ဟု အတိအလင်းပြောသည်။ ယင်းနှစ်အကုန်တွင် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများ၌ ကွန်မြူနစ်အုပ်ချုပ်မှု အဆုံးသတ်သွားသည်။

နိုဝင်ဘာ ၁၉၉၀။ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး လက်ရှက်ခ် ဘားတဲလ်ရောဗီရှ်ဦးဆောင်ကာ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်စေရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရန်ပြင်ဆင်သည့် (ဘားတဲလ်ရောဗီရှ် စီမံကိန်းဟုခေါ်သည့်) ဈေးကွက်ကိုဦးတည်သော မူဝါဒဖြေလျှော့မှုများဖြင့် 'ရှော့ရိုက်ကုထုံး'က ပိုလန်နိုင်ငံသုံးငွေကြေးတန်ဖိုးကို သိသိသာသာကျဆင်းသွားစေပြီး တစ်ဦးချင်းလုပ်ခလစာတန်ဖိုးများကို ကျဆင်းသွားစေသည်။

နိုဝင်ဘာ ၁၉၉၀။ PZPR ကိုဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ ယခင် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို ခေါင်းဆောင်သူ အာလက်ဆန်းဒါးရွာညွှစ်စကီဦးဆောင်သည့် ဒီမိုကရက်တစ် လက်ဝဲမဟာမိတ် (SLD) သို့ PZPR ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး နိုင်ငံရေးသမားများကလာရောက်ပူးပေါင်းသည်။

မေ ၁၉၉၀။ လွတ်လပ်သော ဒေသဆိုင်ရာရွေးကောက်ပွဲများတွင် Solidarity ၏ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများတစ်ခဲနက်အနိုင်ရသည်။ မာဖီယွန်စကီနှင့် ဗွယ်ဆာတို့ကြား တင်းမာမှုများ ဖြစ်ပွားကာ Solidarity ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၏ အကွဲအပြဲစတင်ဖြစ်ပွားသည်။

ဒီဇင်ဘာ ၁၉၉၀။ ယာရှင်စကီနုတ်ထွက်သွားပြီးနောက် တိုက်ရိုက်သမ္မတရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပသည်။ Solidarity အကွဲအပြဲဖြစ်သည်။ မာဖီယွန်စကီနှင့်အခြားသူများကို အလွယ်ဖြတ်ကျော်ကာ သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ၌ ဗွယ်ဆာအနိုင်ရသွားသည်။

အောက်တိုဘာ ၁၉၉၁။ ပထမဆုံးလွတ်လပ်သော လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီ ၂၉ ပါတီက ကိုယ်စားလှယ်နေရာများအနိုင်ရသည်။ ရှေးရိုးစွဲလူထုကောင်းစားရေးဝါဒီများနှင့် ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန်(စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ရေး)ဝါဒီများ အနိုင်ရခဲ့သည်။

ဒီဇင်ဘာ ၁၉၉၁။ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပြီးတွင် ယန် အိုရှက်ဗ်လ်စကီးကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် တင်မြှောက်သည်။ စစ်ဘက်ရာထူးများခန့်အပ်ခြင်း၊ အတိတ်အကာလက

အလွဲသုံးစားမှုများကို ဖြေရှင်းရေးတို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး နောက်နှစ်တွင် အိုရက်မ်စကီးရာထူးမှ နုတ်ထွက်သွားသည့်အချိန်အထိ ဗွယ်ဆာနှင့် အိုရက်မ်လ်စကီးတို့ ထိပ်တိုက်တွေ့ခဲ့ကြသည်။

ဩဂုတ် ၁၉၉၂။ အိုရက်မ်လ်စကီးနုတ်ထွက်သွားပြီးနောက် Sejm အောက်လွှတ်တော်က 'ပဏာမ အခြေခံဥပဒေ'ကိုပြဌာန်းသည်။ ယင်းအခြေခံဥပဒေတွင် သမ္မတနှင့်ဝန်ကြီးချုပ်၏အခွင့်အာဏာများကို သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားပြီး၊ အောက်လွှတ်တော်တွင်ကိုယ်စားလှယ်နေရာရရန် (အချိုးကျကိုယ်စားပြုရွေးကောက်ပွဲစနစ်အရ) အနိုင်ဆုံးထောက်ခံမဲရရှိရမည့် ရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်ချက်ကို တိုးမြှင့်လိုက်သည်။

စက်တင်ဘာ ၁၉၉၃။ SLD နှင့် ယခင်လက်ဝေခံပါတီဖြစ်ခဲ့သည့် ပိုလန်လယ်သမားပါတီ (PSL) က ပထမအကျော့ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရသည်။ အထူးသဖြင့် Solidarity ခေတ်လွန် လက်ယာအုပ်စုအတွင်း အုပ်စုများကွဲသွားခြင်းကြောင့် ယင်းသို့အနိုင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ SLD လောကမကြီးသည့် အငြင်းပွားမှုနည်းသည့် PSL ပါတီခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာသည်။

နိုဝင်ဘာ ၁၉၉၅။ SLD ပါတီမှ ခွာညွှစ်စကီက ဗွယ်ဆာကို သမ္မတရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲကွာချက်အနည်းငယ်ဖြင့် အနိုင်ရသွားသည်။

ဧပြီ ၁၉၉၇။ အခြေခံဥပဒေသစ်ပြဌာန်းသည်။ အခြေခံဥပဒေပြဌာန်းချက်အသစ်အရ တည်ဆဲနိုင်ငံရေး အင်စတီကျူးရှင်းအများစုကို ဆက်လက်ထားရှိသည်။ သို့သော် ယခင်တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာကိုအခြေခံပြီးရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသည့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများကို ပယ်ဖျက်ကာ သမ္မတ၏အခွင့်အာဏာများကို ကန့်သတ်ထားသည့် အခြေခံဥပဒေ ဖြစ်သည်။

ဇူလိုင် ၁၉၉၇။ နေတိုးအဖွဲ့တွင်ပါဝင်ရန် ပိုလန်ကိုဖိတ်ခေါ်သည်။ ခွာညွှစ်စကီက နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ရန် အခိုင်အမာထောက်ခံသည်။ ပိုလန်က နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ရန်ကမ်းလှမ်းမှုကိုလက်ခံပြီး နောက် နှစ်နှစ်ကြာဆွေးနွေးမှုများအပြီး ပိုလန်နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်။

အောက်တိုဘာ ၂၀၀၀။ အုပ်စုကွဲအလွန်များပြားနေသည့် အတိုက်အခံကိုအနိုင်ရကာ ခွာညွှစ်စကီ ပြန်လည်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည်။

မေ ၂၀၀၄။ အဖွဲ့ဝင်ရေးလူထုဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်အပြီး တစ်နှစ်အကြာတွင် ပိုလန်သည် အီးယူအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းအပြီး ဥရောပတွင် ရုတ်တရက်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးလာသည့်နိုင်ငံမှာ ပိုလန်တစ်နိုင်ငံတည်းသာဖြစ်သည်။

စက်တင်ဘာ ၂၀၀၅။ အရှုပ်တော်ပုံများ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားပြီးနောက် SLD ပြိုကွဲသွားသည်။ Solidarity ခေတ်လွန်သဘောထားအမြင်မျှတသည့် လက်ဝဲနှင့် လက်ယာနိုင်ငံရေး

ပါတီများ ထောက်ခံမှုရလာသည်။

အောက်တိုဘာ ၂၀၀၅။ ဝါဆောမြို့တော်ဝန်ဟောင်း လက်ရှိကာတီနီစကီး သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည်။ သမ္မတသက်တမ်းကန့်သန့်ချက်များကြောင့် ခွာညွှစ်စကီ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။

ဧပြီ ၂၀၁၀။ တာတီနီစကီး၊ အခြားအဆင့်မြင့်အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ၁၅ ဦး လေယာဉ်ပျက်ကျမှုတွင် သေဆုံးခဲ့ရသည်။ ရာထူးဆက်ခံသူများကို လွယ်ကူချောမွေ့စွာ ခန့်အပ်နိုင်ခဲ့သည်။ သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲအသစ်ကို ရက်သတ်မှတ်သည်။

ဆက်လက်ဖတ်ရှုရန် စာအုပ်စာတမ်းများ

Ash, Timothy Garton, *The Polish Revolution: Solidarity* [ပိုလန်တော်လှန်ရေး- Solidarity] (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1983)

Bernhard, Michael, *The Origins of Democratization in Poland* [ပိုလန်နိုင်ငံ၏ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး မူလအစ] (New York: Columbia University Press, 1993)

Blejer, Mario I. and Coricelli, Fabrizio, *The Making of Economic Reform in Eastern Europe: Conversations with Leading Reformers in Poland, Hungary, and the Czech Republic* [အရှေ့ဥရောပတွင် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ခြင်း- ပိုလန်၊ ဟန်ဂေရီနှင့် ချက်သမ္မတနိုင်ငံများမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း] (Brookfield, Vt.: Aldershot, 1995)

Castle, Marjorie, *Triggering Communism's Collapse: Perception and Power in Poland's Transition* [ကွန်မြူနစ်ဝါဒ ကျဆုံးမှုကို မောင်းခလုတ်ဖြတ်လိုက်ခြင်း- ပိုလန် အသွင်ကူးပြောင်းမှုမှ အယူအဆနှင့် ပါဝါ] (Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2003)

Coughlan, Elizabeth P., 'Democratizing Civilian Control: The Polish Case', [အရပ်ဘက်ထိန်းချုပ်မှုဖြင့် ဒီမိုကရေစီ တည်ဆောက်ခြင်း-ပိုလန်ဖြစ်ရပ်] *Armed Forces & Society*, 24/4 (1998), pp. 519-33

Curry, Jane and Jafjer, Luba (eds), *Poland's Permanent Revolution: People vs. Elites, 1956 to the Present* [ပိုလန်၏တာဝရတော်လှန်ရေး- ပြည်သူနှင့်အီလစ် လူတန်းစား၊ ၁၉၅၆ မှသည် ယနေ့ခေတ်အထိ] (Washington, D.C.: American University Press, 1996)

Domber, Gregory F., 'International Pressures for a Negotiated Transition, 1981-1989', in Kathryn Stoner and Michael McFaul (eds), *Transitions to Democracy: A Comparative Perspective* [ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းခြင်း- နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှု ရှုထောင့် စာအုပ်ပါ- 'စေ့စပ်ညှိနှိုင်းထားသည့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုအတွက် နိုင်ငံတကာ၏ ဖိအားပေးမှုများ (၁၉၈၁-၁၉၈၉)'] (Baltimore, Md.: Johns Hopkins University Press)

Ekiert, Grzegorz and Kubik, Jan, *Rebellious Civil Society: Popular Protest and Democratic Consolidation in Poland, 1989-1993* [ပုန်ကန်ထကြွသောလူ့အဖွဲ့

အစည်း-ပိုလန်နိုင်ငံတွင် လူထုဆန္ဒပြမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီကြံ့ခိုင်လာခြင်း (၁၉၈၉-၁၉၉၁)]
(Ann Arbor, Mich.: University of Michigan Press, 1999)

Fitzmaurice, John, 'General Wojciech Jaruzelski: Hardline Patriot' in Martin Westlake (ed.), *Leaders of Transition* [အသွင်ကူး ပြောင်းမှုခေါင်းဆောင်များ စာအုပ်ပါ- 'ပိုလ်ချုပ်ကြီး ဝိုက်ချက် ယာရှုဇက်- သဘောထားတင်းမာသူ မျိုးချစ်'] (New York: St. Martin's Press, 2000)

Goodwyn, Lawrence, *Breaking the Barrier: The Rise of Solidarity in Poland* [အတားအဆီးများကို ချိုးဖျက်ခြင်း- ပိုလန်တွင် Solidarity နိုးထလာခြင်း] (New York: Oxford University Press, 1991)

Kubik, Jan, 'Who Done it: Workers, Intellectuals, or Someone Else? Controversy over Solidarity's Origins and Social Composition', [သဘောတရားနှင့် လူ့အဖွဲ့ အစည်းစာအုပ်ပါ 'အလုပ်သမားများ၊ ပညာတတ်များ၊ နောက်ဘယ်သူက လုပ်ဆောင်ခဲ့ သနည်း- Solidarity ၏ မူလအစနှင့် လူမှုရေးပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းမှု'] *Theory and Society*, 23/3 (1994), pp. 441-66

Lewis, Paul G., 'Political Institutionalisation and Party Development in Post-Communist Poland', [ဥရောပ-အာရှလေ့လာမှုများ စာစောင်ပါ- 'ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန် ပိုလန်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအစဉ်အလာ ရိုက်သွင်းပုံဖော်ခြင်းနှင့် ပါတီဖွံ့ဖြိုးမှု'] *Europe-Asia Studies*, 46/3 (1994), pp. 779-99

Michnik, Adam, *The Church and the Left* [လက်ဝဲနိုင်ငံရေးအုပ်စုနှင့် ကျောင်းတော်] (Chicago, Ill.: University of Chicago Press, 1993)

Ost, David, *Solidarity and the Politics of Anti-Politics: Opposition and Reform in Poland since 1968* [Solidarity နှင့် ပင်မရေစီးပြင်ပနိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု၏ နိုင်ငံရေး- ၁၉၈၆ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ပိုလန်နိုင်ငံ၏ အတိုက်အခံနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး] (Philadelphia, Pa.: University of Pennsylvania Press, 1990)

Sachs, Jeffrey, *Poland's Jump to the Market Economy* [ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပိုလန်ရုတ်တရက်ဝင်ရောက်လာခြင်း] (Cambridge, Mass.: Massachusetts Institute of Technology Press, 1994)

Szczerbiak, Aleks, 'Dealing with the Communist Past or the Politics of the Present? Lustration in Post-Communist Poland', [ကွန်မြူနစ်ခေတ်ဟောင်း သို့မဟုတ်

မျက်မှောက်ခေတ်နိုင်ငံရေးကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းလော- ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန်ပိုလန် နိုင်ငံတွင် အတိတ်မှပြစ်မှုများကိုဒဏ်ခတ်ပြီး အစိုးရကိုအယုံအကြည်ရှိအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း] *Europe-Asia Studies*, 54/4 (2002), pp. 553–72

Taras, Raymond, *Consolidating Democracy in Poland* [ပိုလန်နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီ ကြံ့ခိုင်လာ အောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း] (Boulder, Colo.: Westview, 1995) [on events from 1970s onward]

Wałęsa, Lech, *The Struggle and Triumph: An Autobiography* [တိုက်ပွဲနှင့် အောင်ပွဲ- ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ] (New York: Arcade, 1994)